

Iratmelléklet:

1. sz. Szakértői jogosultságok

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Mérnöki Kamara

3525 Miskolc, Madarász Viktor u. 9. Fsz/1. * Telefon: (46) 505-483 *

Postacím: 3501 Miskolc, Pf.: 370. * E-mail: bomek@t-online.hu

Honlap: www.bomek.hu * Ügyfélfogadás: hétfő, kedd, csütörtök: 8-12-ig

HATÁROZAT

Ügyszám: 103/15/2022
Ügyintéző neve: Balogh Babett
Tárgy: SZÉM3 átsorolás

Név: Tóth Róbert
Lakcím: 3534 Miskolc, Róna u. 1-2. H lph. 3/1.
Végzettségek: okl. földtudományi mérnök, humán térinformatikai szakmérnök
Kamarai nyilvántartási szám: 05-0854

A SZÉM3 szakértői jogosultságról

SZÉM3.1.1	Nagytérsegi vízgazdálkodási rendszerek szakértése.
SZÉM3.1.2	Árvízmentesítés, árvízvédelem, folyó- és tószabályozás, sík- és dombvidéki vízrendezés, belvízvédelem, öntözés, tározás.
SZÉM3.1.3	Vízépítési nagyműtárgyak szakértése.
SZÉM3.2.1	Ivó- és ipari vízellátás, szennyvízelvezetés, nem szennyvízelvezetési célú csatornázás.
SZÉM3.2.2	Víztisztítás és szennyvíztisztítás
SZÉM3.2.3	Települési szennyvízkezelési program, gördülő fejlesztési tervet alátámasztó műszaki dokumentáció
SZÉM3.3.1	Vízgazdálkodási monitoring rendszerek, vízkészlet-gazdálkodás
SZÉM3.3.2	Hidrológia, hidraulika, hidrodinamika modellezés
SZÉM3.3.3	Felszín alatti vizek, vízfeltárás, kútfúrás, vízföldtan, vízbázisvédelem
SZÉM3.3.4	Vízanalitika, vízminőség-védelem, vízminőség kárelhárítás
SZÉM3.3.5	Vízgépészet

jogosultság(ok)ra sorolom át.

INDOKOLÁS

Határozatom a tervező- és szakértő mérnökök, valamint építészek szakmai kamaráiról szóló 1996. évi LVIII. törvény 44. § (1) és (2) bekezdéseiben, illetve az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 80. § (1) bekezdésében, 81. § (1)-(2) bekezdésében és 82. § (1) bekezdésében foglaltakon alapul.

A jogorvoslatról való tájékoztatást az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 81. § (2) bekezdés a) pontja alapján mellőztem.

Miskolc, 2022. június 27.

.....
Michnyóczy Nándor
titkár

Kapják:

1. Címzett
2. Irattár

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Mérnöki Kamara

Telefon: (46) 505-483 Fax: (46) 505-484

Cím: Miskolc 3525 Madarász Viktor utca 9. fszt 1.

Honlap: <http://www.bomek.hu>

Ügyszám: 05-155/2020

Kelt: 2020. szeptember 24.

Ügyintéző neve: Balogh Babett

Tárgy: Továbbképzési kötelezettség teljesítésének igazolása

HATÓSÁGI BIZONYÍTVÁNY

Igazolom, hogy

Név: **Tóth Róbert**

Lakcím: **3534 Miskolc Róna utca 1-2. H lph. 3. em. 1.**

Kamarai nyilvántartási szám: **05-0854**

Végzettségek:

okl. földtudományi mérnök (száma: 14-B/1991.06.24., kelte: 1991/06/24)

humán térinformatikai szakmérnök (száma: 10.594, kelte: 1997/05/15)

az építésügyi és az építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységekről szóló 266/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet szerinti továbbképzési kötelezettségének eleget tett.

A továbbképzési kötelezettség teljesítése alapján a **2025.09.24-ig tartó továbbképzési időszakban** a kérelmezőnek a névjegyzékben a következő jogosultsága szerepel:

SZÉM3 - Vízgazdálkodási építmények szakértése

Jelen hatósági bizonyítványt az építésügyi és építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységekről szóló 266/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet 32. §-a és az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 95. § (1) bekezdése alapján, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Mérnöki Kamara által vezetett mérnök kamarai névjegyzéki nyilvántartásban rendelkezésre álló adatokból, valamint a jogosult kérelmére az általa benyújtott továbbképzési igazolások alapján adtam ki.

p. h.

Misnyóczki Nándor
titkár

Kapják:

1. Tóth Róbert
2. Irattár

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Mérnöki Kamara

Telefon: (46) 505-483 Fax: (46) 505-484

Cím: Miskolc 3525 Madarász Viktor utca 9. fszt 1.

Honlap: <http://www.bomek.hu>

Ügyszám: 05-122/2019

Kelt: 2019. május 31.

Ügyintéző neve: Balogh Babett

Tárgy: Továbbképzési kötelezettség teljesítésének igazolása

HATÓSÁGI BIZONYÍTVÁNY

Igazolom, hogy

Név: **Tóth Róbert**

Lakcím: **3534 Miskolc Róna utca 1-2. H lph. 3. em. 1.**

Kamarai nyilvántartási szám: **05-0854**

Végzettségek:

okl. földtudományi mérnök (száma: 14-B/1991.06.24., kelte: 1991/06/24)

humán térinformatikai szakmérnök (száma: 10.594, kelte: 1997/05/15)

az építésügyi és az építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységekről szóló 266/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet szerinti továbbképzési kötelezettségének eleget tett.

A továbbképzési kötelezettség teljesítése alapján a **2024.05.31-ig tartó továbbképzési időszakban** a kérelmezőnek a névjegyzékben a következő jogosultsága szerepel:

SZKV-1.3. - Víz- és földtani közeg védelem szakértő

SZKV-1.1. - Hulladékgazdálkodási szakértő

Jelen hatósági bizonyítványt az építésügyi és építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységekről szóló 266/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet 32. §-a és az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 95. § (1) bekezdése alapján, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Mérnöki Kamara által vezetett mérnök kamarai névjegyzéki nyilvántartásban rendelkezésre álló adatokból, valamint a jogosult kérelmére az általa benyújtott továbbképzési igazolások alapján adtam ki.

p. h.

Michnyóczki Nándor
titkár

Kapják:

1. Tóth Róbert

2. Irattár

Ügyszám: 302/2/05/2014

Ügyintéző neve: Balogh Babett

Tárgy: Hulladékgazdálkodási szakértő tevékenység engedélyezése

HATÁROZAT

Név: **Mihics Dalma**

Lakcím: **3776 Radostyán Rákóczi u. 41.**

Végzettségek:

okl. környezetmérnök (száma: MKANKME-16/2007, kelte: 2007/06/21)

Kamarai nyilvántartási szám: **05-01740**

számára az alábbi tevékenység folytatását engedélyezem, ezzel egyidejűleg a jogosultságot a Magyar Mérnöki Kamara által vezetett névjegyzékbe bejegyzem:

SZKV-1.1. - Hulladékgazdálkodási szakértő

Az engedély határozatlan ideig érvényes.

A határozatot a tervező- és szakértő mérnökök, valamint építészek szakmai kamaráiról szóló 1996. évi LVIII. törvény 42. §-ában és a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló 297/2009.(XII.21.) kormányrendeletben biztosított hatáskörömben hoztam.

A határozat a kérelemnek helyt adott, ezért a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 72. § (4) bekezdése alapján az indokolást és a jogorvoslatról szóló tájékoztatást mellőztem.

Kelt: 2014. szeptember 8.

[Handwritten signature]
Michnyóczki Nándor
titkár

p.h.

Kapják:

1. Mihics Dalma (3776 Radostyán Rákóczi u. 41.)

2. Irattár

Ügyszám: 304/2/05/2014

Ügyintéző neve: Balogh Babett

Tárgy: Víz- és földtani közeg védelem szakértő tevékenység engedélyezése

HATÁROZAT

Név: **Mihics Dalma**

Lakcím: **3776 Radostyán Rákóczi u. 41.**

Végzettségek:

okl. környezetmérnök (száma: MKANKME-16/2007, kelte: 2007/06/21)

Kamarai nyilvántartási szám: **05-01740**

sámára az alábbi tevékenység folytatását engedélyezem, ezzel egyidejűleg a jogosultságot a Magyar Mérnöki Kamara által vezetett névjegyzékbe bejegyzem:

SZKV-1.3. - Víz- és földtani közeg védelem szakértő

Az engedély határozatlan ideig érvényes.

A határozatot a tervező- és szakértő mérnökök, valamint építészek szakmai kamaráiról szóló 1996. évi LVIII. törvény 42. §-ában és a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló 297/2009. (XII.21.) kormányrendeletben biztosított hatáskörömben hoztam.

A határozat a kérelemnek helyt adott, ezért a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 72. § (4) bekezdése alapján az indokolást és a jogorvoslatról szóló tájékoztatást mellőztem.

Kelt: 2014. szeptember 8.

[Signature]
Michnyóczki Nándor
titkár

p.h.

Kapják:

1. Mihics Dalma (3776 Radostyán Rákóczi u. 41.)
2. Irattár

Ügyszám: 305/2/05/2014

Ügyintéző neve: Balogh Babett

Tárgy: Zaj- és rezgésvédelem szakértő tevékenység engedélyezése

HATÁROZAT

Név: **Mihics Dalma**

Lakcím: **3776 Radostyán Rákóczi u. 41.**

Végzettségek:

okl. környezetmérnök (száma: MKANKME-16/2007, kelte: 2007/06/21)

Kamarai nyilvántartási szám: **05-01740**

számára az alábbi tevékenység folytatását engedélyezem, ezzel egyidejűleg a jogosultságot a Magyar Mérnöki Kamara által vezetett névjegyzékbe bejegyzem:

SZKV-1.4. - Zaj- és rezgésvédelem szakértő

Az engedély határozatlan ideig érvényes.

A határozatot a tervező- és szakértő mérnökök, valamint építészek szakmai kamaráiról szóló 1996. évi LVIII. törvény 42. §-ában és a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló 297/2009.(XII.21.) kormányrendeletben biztosított hatáskörömben hoztam.

A határozat a kérelemnek helyt adott, ezért a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 72. § (4) bekezdése alapján az indokolást és a jogorvoslatról szóló tájékoztatást mellőztem.

Kelt: 2014. szeptember 8.

Michnyóczki Nándor
titkár

Kapják:

1. Mihics Dalma (3776 Radostyán Rákóczi u. 41.)
2. Irattár

ORSZÁGOS KÖRNYEZETVÉDELMI, TERMÉSZETVÉDELMI
ÉS VÍZÜGYI FŐFELÜGYELŐSÉG

Jogi, Közigazgatási és Koordinációs Főosztály
Jogi és Koordinációs Osztály

Ügyiratszám: 14/972-2/2010.
Előadó: dr. Zöllner Polett

Sz-015/2010.

HATÁROZAT

Molnár Péter Pál (lakik: 3517 Miskolc, Palota u. 87.) kérelmezőt, aki

született:

anyja neve:

diplomáinak (okleveleinek) kiállítója, száma, kelte:

1. Agrártudományi Egyetem
Mezőgazdaságtudományi Kar,
73/1988., 1988. június.;
2. Kossuth Lajos Tudományegyetem
Természettudományi Kar, 484/1999., 1999. június 26.

szakképzettsége:

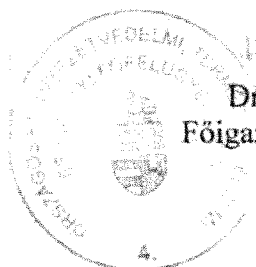
okleveles agrármérnök
okleveles környezetvédelmi ökológus

SZTV élővilágvédelem
SZTjV tájvédelem

szakterületeken a 297/2009. (XII. 21.) Korm. rendelet 9. § (1) bekezdése alapján nyilvántartásba vettem, számára a szakértői tevékenységet engedélyezem.

A névjegyzéki bejegyzés visszavonásig érvényes.

Budapest, 2010. február 11.

Dr. Hecsei Pál
Főigazgató-helyettes

n é b i h

Termőföldtől az asztalig

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi
Igazgatóság

1118 Budapest, Budaörsi út 141-145.
Tel: 06/1/309-1000 Fax: 06/1/246-2942
E-mail: tit@neh.gov.hu
www.nebih.gov.hu

Ikt.sz.: 04.2/4834-1/2015.
NÉBIH talajvédelmi szakértői 003/2015
nyilvántartási szám:
Tárgy: Talajvédelmi szakértői
jogosultság
Ügyintéző: Dr. Berényi Üveges Judit
Mellékletek: -

IGAZOLÁS

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, mint nyilvántartó hatóság, igazolja, hogy **Bialkó Tibor** (született: Miskolc, anyja neve:
lakcím: 3527 Miskolc, Soltész Nagy Kálmán, u. 34. III/2.) 2011. március 21. napján talajvédelmi szakértői tevékenység folytatására irányuló bejelentését megtette. Bejelentése megfelel a hatályos jogszabályi követelményeknek, ezért a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal 003/2015. számon Talajvédelmi Szakértői Nyilvántartó Jegyzékébe nyilvántartásba vette.

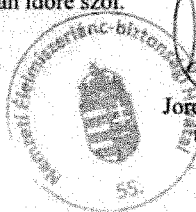
Bialkó Tibor a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 51/A. §-a, a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályáról szóló 2009. évi LXXVI. törvény, valamint a talajvédelmi szakértői tevékenység folytatásának részletes feltételeiről szóló 181/2009. (XII. 30.) FVM rendelet alapján az alábbi szakterületek vonatkozásában talajvédelmi szakértői jogosultsággal rendelkezik:

- ♦ talajvédelmi terv készítése talajjavításhoz,
- ♦ talajvédelmi terv készítése mezőgazdasági célú tereprendezéshez,
- ♦ talajvédelmi terv készítése ültetvények telepítéséhez,
- ♦ talajvédelmi terv készítése a humuszos termőréteg mentéséhez,
- ♦ talajvédelmi terv készítése mezőgazdasági célú hasznosítást lehetővé tevő rekultivációhoz, újrahasznosításhoz,
- ♦ talajvédelmi terv készítése öntözéshez,
- ♦ talajvédelmi terv készítése hígtrágya termőföldön történő felhasználásához,
- ♦ talajvédelmi terv készítése szennyvíz, szennyvíziszap és szennyvíziszap komposzt mezőgazdasági felhasználásához,
- ♦ talajvédelmi terv készítése mezőgazdasági területek vízrendezéséhez,
- ♦ talajvédelmi terv készítése erózió elleni műszaki talajvédelmi beavatkozások megvalósításához,
- ♦ talajvédelmi terv készítése nem veszélyes hulladékok mezőgazdasági felhasználásához.

A talajvédelmi szakértői jogosultság határozatlan időre szól.

Kelt: Budapest, 2015. május 15.

Jordán László
igazgató

2. sz. Dél-Borsodi Tájégség komplex élőhely-rehabilitációs program I. és II. ütem vízi létesítményeinek 35500/7956/2022. ált. számú egységes vízjogi üzemeltetési engedélye

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLEN MEGYEI
KATASZTRÓFAVÉDELMI IGAZGATÓSÁG
IGAZGATÓ-HELYETTESI SZERVEZET
KATASZTRÓFAVÉDELMI HATÓSÁGI SZOLGÁLAT

Ügyszám: 35500/7956/2022. ált.
Ügyintéző: Boros Gabriella /
dr. Horváth Gábor
(46/517-315)

Tárgy: Dél-Borsodi Tájegység komplex
élőhely-rehabilitációs program I. és
II. ütem vízi létesítményeinek
vízjogi üzemeltetési engedély

HATÁROZAT

- I. A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság – 3304 Eger, Sándor út 6. – engedélyes részére a Dél-Borsodi Tájegység komplex élőhely-rehabilitációs program I. és II. ütem vízilétesítményeinek használatbavételére, üzemeltetésére és fenntartására**

vízjogi üzemeltetési engedélyt

adok.

Vízikönyvi szám: Tisza/719.

Vízügyi felügyeleti kategória: III.

- II.** A Dél-Borsodi Tájegység komplex élőhely-rehabilitációs program I. ütem vízilétesítményei a H-5801-7/2001. számú vízjogi létesítési engedély szerint valósultak meg, és a 6750-3/2006. számú vízjogi üzemeltetési engedély alapján üzemeltek.
A Dél-Borsodi Tájegység komplex élőhely-rehabilitációs program II. ütem vízilétesítményei a 6273-3/2013. számú határozattal módosított 9582-24/2010. számú vízjogi létesítési engedély szerint valósultak meg, és a 450-3/2014. számú vízjogi üzemeltetési engedély alapján üzemeltek.
- III. A megépült vízilétesítmények műszaki és vízgazdálkodási jellemzői:**

A Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzet vizes élőhelyek rehabilitáció célja az állandó vízterek létrehozása belvizek részbeni visszatartásával, vízpótlással.

A Tiszavalki öblözetben a Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzet jelentős vizes élőhelyeinek vízpótlása alapvetően két megoldással biztosítható:

- a területen keletkező belvizek visszatartásával
- vízpótlás öblözetén kívüli területekről

Az I. ütemben megvalósult vízkormányzó, vízszintszabályozó művekkel és mederrendezésekkel a vizek visszatartása megvalósult, a II. ütem feladata a meglévő vízpótló rendszer finomítása, a belvizek egyenletesebb elosztása, megtartása, a – főleg a Tiszavalki öblözetre jellemző – sok holtmeder, morotva közvetlen vízpótlása.

Cím: 3525 Miskolc, Dózsa Gy. út 15. ☎: 3501 Miskolc Pf.: 18. Tel.:46/502-962

Hivatali kapu KRID: BKITVH 225276938

E-mail: borsod.vizugy@katved.gov.hu

Ügyfélfogadás és ügyintézői telefonos ügyfélfogadás:

3530 Miskolc, Mindszent tér 4.

Hétfő, szerda 9:00-12:00, 14:00-16:00; Péntek 9:00-12:00

A vízpótló rendszer műtárgyainak két üzemeltetője, kezelője van: a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság és az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság.

Jelen vízjogi üzemeltetési engedély csak a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében lévő vízilétesítményekre vonatkozik.

Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság kezelésébe tartozó vízilétesítményekre (amelyek az alábbiak) az engedély nem vonatkozik:

- Csincse övcsatorna Tiszavalki főcsatorna torkolati szelvényében meglévő Ø80-as zsilipes csőátereszre (0. jelű), 14+201 szelvénybeli fenékgátra,
- Csincse övcsatorna Orosz-ér torkolati szelvényében létesült Ø1,00 m-es zsilipes csőátereszre (6. jelű), 7+819 szelvénybeli fenékgátra.
- Tiszavalki főcsatorna 0+000 – 5+625 sz. szelvények közötti szakaszára és a Tiszavalki főcsatorna 5+620 sz. szelvényében meglévő Szili-hídi ikerzsilipre (13. jelű).
- a Sulymos-főcsatornán 105. számon a 13+910, 26. számon a 16+990, 25. számon a Horgas-ér torkolata alatt a 18+069 szelvényekben lévő ø1,00 m-es átjárható tiltós átereszt,
- a 93. számon a Montaji-tó (Csincse-ér) keresztgát 0+074 tkm szelvényben lévő ø0,80 m-es csőátereszt és tiltó

Megépült, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által üzemeltetett vízilétesítmények:

I. csatorna

1. Tiszavalki főcsatorna 5+625 – 20+210 sz. szelvények közötti szakasza
a csatorna esése: 0,4, 0,6, és 0,8 ‰
fenékszélesség: 1,5 m
rézsűhajlás: 1:1,5
A mederfenék bevédése a 18+830 – 19+655 sz. szelvények között vízepítési terméskövel történt 50 méterenként kőborda beépítésével.
2. Orosz-ér 1+600 – 11+000 sz. szelvények közötti szakasza,
a csatorna esése: 0,28, 0,55, 0,8, és 1,5 ‰
fenékszélesség: 1+600 – 7+555 szelvények között 1,5 m
7+555 – 11+000 szelvények között 1,0 m
rézsűhajlás: 1:2
3. Nagyecseri-csatorna 0+000 – 2+254 sz. szelvények közötti szakasza,
a csatorna esése: 0,2 ‰
fenékszélesség: 1 m
rézsűhajlás: 1:1,5
javasolt vízszinttartás: 90 mBf.
vízfelszín: 16 ha
4. Fehérló-Nagyszéklápai csatorna 0+000 – 1+686 sz. szelvények közötti szakasza,
a csatorna esése: 0,3 ‰
fenékszélesség: 1 m
rézsűhajlás: 1:2
javasolt vízszinttartás: 87,50 mBf
vízfelszín: 34 ha ; Batuzéri mocsarak: 56,8 ha

5. Tiszavalki-főcsatorna 7+731 szelvényénél lévő Fehérlő-Nagyszéklápai-holtág,
6. Sárallási-csatorna 0+000 – 0+845 sz. szelvények közötti szakasza, figyelembe véve, hogy a későbbiekben itt halastó fog kiépülni, ezért egyidejűleg rendezésre került a Tiszavalki-főcsatorna balparti depóniája is az 5+381 – 5+890 sz. szelvények között.

a rendezett depónia szintje 89,00 m mBf.
a csatorna esése 0,12 ‰
fenékszélessége: 1 m
rézsűhajlás: 1:1,5
javasolt vízszinttartás: 87,00 mBf
vízfelszín: 24 ha

7. Rádóci-fok 0+000 – 0+592 sz. szelvények közötti szakasza.
a csatorna esése: 0,23 ‰
fenékszélesség: 1,5 m
rézsűhajlás: 1:2
javasolt vízszinttartás: 87,00 mBf.
vízfelszín: 77 ha
8. Tiszabábolnai hullámtéri csatorna 0+000 – 0+080 sz. szelvények között a zsilip környezetében és kubikgödör
a csatorna esése: 3,8‰, 3,9%
fenékszélesség: 2 m
rézsűhajlás: 1:2
9. Tiszabábolnai Holt-Tisza
10. 100. számon a Kis-Ecséri mocsárból 254 fm hosszban csatorna épült, a Mezőnagymihály 0227 hrsz-ú úttal megosztott mocsarak vízátervezése, vízvisszatartás érdekében, 2 m fenékszélességgel, 0 - 0,50 m mélységgel, 1:2 rézsűhajlással, 1,2‰ fenékeséssel. Vízzárló képessége 0,081 m³/s.

II. tiltós átereszek (részletes adatok alább táblázatban)

1. Tiszavalki-főcsatorna 6+400 szelvényében 88. számon
2. Tiszavalki-főcsatorna 15+385 szelvényében betorkolló jobbparti mélyvonulat torkolatában 66. számon
3. Tiszavalki-főcsatorna 15+961 szelvényében 65. számon,
4. Tiszavalki-főcsatorna 16+488 szelvényében 63. számon
5. Tiszavalki-főcsatorna 18+040 szelvényében 59. számon,
6. Tiszavalki-főcsatorna 18+185 szelvényében a Mezőnagymihályon betorkolló balparti mellékág torkolatában, 60. számon
7. Tiszavalki-főcsatorna 19+695 szelvényében 56. számon,
8. Ökörtő-Nagyfüzesi csatornán a Mezőnagymihály 0388 hrsz-ú út alatt 53. számon
9. a Batuz-éren a Fehérnádi-csatornába torkollásnál 150. számon a 0+020 szelvényben

10. a névtelen jobbparti Tiszadorogma 019/3 hrsz-ú csatornán a Fehérnádi-csatornába torkollásnál 153. számon
11. Orosz-éren a 4+341 szelvényben 95. számon,
12. Orosz-éren a 7+555 szelvényben 96. számon
13. Montaji-tó (Orosz-ér) keresztgát 0+155 tkm szelvényben 91. számon
14. a 100. számú csatorna kezdőszelvényében 101. számon

III. zsilip

1. Tiszavalki főcsatorna 7+711 sz. szelvényében 2,6 m-es nyílású nyílt zsilip (1. j.)
 küszöbszint: 86,70 mBf
 kezelőhíd: 90,12 mBf
 zsilipméretek: szélessége 260 cm
 magassága 240 cm
 szerkezeti kialakítása: nyílt, táblás zsilip kétfogaslétrás fogaskerék áttételű felhúzó szerkezettel, kezelőhíddal, korláttal. Ideiglenes elzárás betétpallóval.
mértékadó vízmérce : álló „0” pontja: 86,70 mBf
2. a Tiszavalki-főcsatornán 1,50x1,50x1,00 m-es keretelemes zsilip 12+013 szelvényben (78. számon)
 küszöbszint: 88,31 mBf
 kezelőszint: 90,82 mBf
3. Tiszavalki főcsatorna 13+750 sz. szelvényében 1,5 m-es nyílású nyílt zsilip (2. j.),
 küszöbszint: 88,41 mBf
 kezelőhíd: 91,50 mBf
 zsilipméretek: szélesség 150 cm
 magassága: 200 cm
 szerkezeti kialakítása. nyílt, táblás zsilip kétfogaslétrás fogaskerék áttételű felhúzó szerkezettel, kezelőhíddal, korláttal. Ideiglenes elzárás betétpallóval.
mértékadó vízmérce: álló „0” pontja: 88,41 mBf
4. Orosz-ér 0+000 sz. szelvényében meglévő zsilip
5. Nagyecséri csatorna 1+911 sz. szelvényben Ø 0,8 m-es beton vízszintszabályzó csőzilip (3. j.)
 küszöbszint: 89,05 mBf
 kezelőszint: 91,34 mBf
álló vízmérce „0” pontja: 89,05 mBf
 Szerkezeti kialakítása: vasbeton aknában elhelyezett zsilip 90 x 90 cm méretű táblás, csavarorsós felhúzó szerkezettel, ideiglenes betétpallós elzárást biztosító hornyokkal.
6. Fehérló-Nagyszéklapai csatorna torkolati szelvényében Ø80-as beton csőzilip, (4. j.)
 küszöbszint: 86,70 mBf
 kezelőszint: 89,12 mBf
álló vízmérce „0” pontja: 86,70 mBf

Szerkezeti kialakítása: vasbeton aknában elhelyezett zsilip 90 x 90 cm méretű táblás, csavarorsós felhúzó szerkezettel, ideiglenes betétpallós elzárást biztosító hornyokkal.

7. Fehérlő-Nagyszéklapai csatorna 1+686 sz. szelvényében Ø1,00 m-es beton zsilipes csőáteresz (4.1. j.),
küszöbszint: 88,57 mBf
kezelőszint: 90,50 mBf
szerkezeti kialakítása: NA 1000 csőáteresz csővéglezáró aknába épített 100 x 120 cm méretű táblás zsilip csavarorsós felhúzó szerkezettel, ideiglenes elzárást biztosító hornyokkal.
8. Tiszavalki főcsatorna 7+731 sz. szelvényében a Fehérlő-Nagyszéklapai holtág Ø1,00 m-es beton zsilipes csőáteresz (4.2. j.),
küszöbszint: 88,00 mBf
kezelőszint: 90,44 mBf
mértékadó vízmérce : Tiszavalki főcsatorna 7+711 szelvényében lévő álló **vízmérce „0” pontja: 86,70 mBf**
Szerkezeti kialakítása: vasbeton aknában elhelyezett zsilip 120 x 120 cm méretű táblás, csavarorsós felhúzó szerkezettel, ideiglenes betétpallós elzárást biztosító hornyokkal.
9. Felső Morotva – Rádóci fok 0+592 sz. szelvényében Ø80-as beton vízszintszabályozó csőzsilip (5. j.),
vízszintszabályzó
küszöbszint: 86,64 mBf
kezelőszint: 88,98 mBf
álló vízmérce „0” pontja: 86,64 mBf
10. Montaj-tó – Csincse-ér 1+155 sz. szelvényében Ø80-as beton vízszintszabályzó csőzsilip (7. j.),
vízszintszabályzó
küszöbszint: 88,14 mBf
kezelőszint: 90,54 mBf
álló vízmérce „0” pontja: 88,14 mBf
11. Sárallási csatorna torkolati szelvényében Ø80-as beton csőzsilip (8. j.),
küszöbszint: 86,30 mBf
kezelőszint: 89,30 mBf
álló vízmérce „0” pontja: 86,30 mBf
12. Tiszabábolna hullámtéri csatorna 0+027,5 sz. szelvényében Ø80-as beton vízszintszabályzó csőzsilip (9. j.),
vízszintszabályzó
küszöbszint: 88,68 mBf
kezelőszint: 91,00 mBf
álló vízmérce „0” pontja: 88,68 mBf
13. Tiszabábolna hullámtéri földút Ø80-as beton zsilipes csőáteresz, (10. j.)

vízszintszabályzó
küszöbszint: 88,16 mBf
kezelőszint: 90,39 mBf
álló vízmérce „0” pontja: 88,16 mBf

Szerkezeti kialakításuk: (5, 7, 8, 9, 10 jelű) vasbeton aknában elhelyezett zsilip 90 x 90 cm méretű táblás, csavarorsós felhúzószerkezettel, ideiglenes betétpallós elzárást biztosító hornyokkal.

14. a Holt-Tisza Sulymosi-főcsatorna közötti zsilipes csónakátjáró (11. j.)
küszöbszint: 84,49 mBf
kezelőszint: 89,10 mBf

IV. keresztöltés az alábbi mintaszelvénnel: koronaszélesség 4,00 m, kétoldali rézsűhajlás 1:2

1. az Orosz-éren az 1+340 szelvényben és a Montaji-tavon 125 fm hosszban, 88,00 mBf koronaszinttel (91. számon), az Orosz-ért tervezett ø80 cm-es áteresszel keresztezi
2. a Csincse-éren a 2+778 szelvényben és a Montaji-tavon 258 fm hosszban, 88,00 mBf koronaszinttel (93. számon), a Csincse-ért tervezett ø80 cm-es áteresszel keresztezi

V. depónia erősítés és zsiliptábla átépítés

1. Montaj tó Csincse-éri ágában a Csincse ér 1+155 sz. szelvényében 428 m hosszú keresztgát épült 89,70 - 90,40 mBf közötti koronaszinttel.
korona szélessége: 4 m
rézsűhajlások: 1:2
A Montaj tóban javasolt vízszinttartás: 89,2 mBf. – vízfelszín: 305 ha
mértékadó vízmérce „0” pontja: 88,14 mBf.
2. a Tiszavalki-főcsatornán 73. számon a 13+750 szelvényben a zsiliptáblát átépítették, a zsilip depóniáját pedig 17,5 m hosszban kiemelték 90,40 mBf járószintig, burkolták, majd a meglévő koronaszintre kifuttatták
3. a Tiszavalki-főcsatornán 78. számú 12+013 szelvénybeli zsiliptábla építéssel egyidejűleg depónia épült a főcsatorna bal partján a 0209/2 hrsz-ú útig, 90,30 mBf koronaszinttel, 2,00 m koronaszélességgel, 1:1,5 rézsűhajlással.

VI. rendezett, helyreállított depóniaszakasz

1. a Tiszavalki-főcsatornán 58. számon a 13+750 szelvénytől 110 fm hosszban a jobbparton, 3,00 m koronaszélességgel, 1:2 kétoldali rézsűhajlással, 93,70 mBf koronaszinttel
2. a Sulymosi-főcsatornán a 26. sz. műtárgy mellett a 16+985-17+035 szelvények között 50 fm hosszban a jobbparton, 2,00 m koronaszélességgel, 1:3 kétoldali rézsűhajlással, 91,50 mBf koronaszinttel
3. a Sárallási-mellécsatornán 182. számon a Tiszabábolna 0122 hrsz-ú depóniában az alábbi depónia mintaszelvénnel, 3,00 m koronaszélesség, 1:2 rézsűhajlás,

89,60 mBf koronaszint, a depónia és a csatorna között az elbontott zsilip helyén vb. szivattyúalapot alakítottak ki, 3,00 x 4,00 x 0,25 m méretekkkel, 87,50 mBf szinten

A megépült műtárgyak adatai:

szám	helye	mérete, Ø [m]	küszöb- szint [mBf]	típusa
1.	Tiszavalki-főcsatorna 7+711 sz.	2,60x2,40	86,70	zsilip
2.	Tiszavalki-főcsatorna 13+750 sz.	1,50x2,00	88,41	zsilip
3.	Nagyecséri-csatorna 1+911 sz.	Ø0,80	89,05	csőzsilip
4.	Fehérlő-Nagyszéklápai-csatorna torkolati sz.	Ø0,80	86,70	csőzsilip
4.1.	Fehérlő-Nagyszéklápai-csatorna 1+686 sz.	Ø1,00	88,00	zsilipes átereszt
4.2.	Tiszavalki-főcsatorna 7+731 sz.	Ø1,00	86,64	zsilipes átereszt
5.	Felső-Morotva – Rákóczi-fok 0+592 sz.	Ø0,80	86,64	csőzsilip
7.	Montaj-tó – Csincse-ér 1+155 sz.	Ø0,80	88,14	csőzsilip
8.	Sárallási-csatorna torkolati sz.	Ø0,80	86,30	csőzsilip
9.	Tiszabábolna hullámtéri csatorna 0+027,5 sz.	Ø0,80	88,68	csőzsilip
10.	Tiszabábolna hullámtéri földút	Ø0,80	88,16	zsilipes átereszt
11.	Holt-Tisza - Sulymosi-főcsatorna közötti vb. műtárgy		84,49	zsilipes csónakátjáró
53.	Ökörtő-Nagyfüzesi csat.	0,60	91,55	tiltó
56.	Tiszavalki-főcsatorna	0,80	91,76	tiltó
59.	Tiszavalki-főcsatorna (bekötés jp.)	0,60	92,04	tiltó
60.	Mezőnagymihály 0339 hrsz. árok (Tiszavalki-főcsatorna bekötés bp.)	0,60	91,76	tiltó
63.	Tiszavalki-főcsatorna (bekötés jp.)	0,60	91,03	tiltó
65.	Nagyalmási-csatorna	0,60	90,49	tiltó
66.	Mezőnagymihály 0338 hrsz. árok (Tiszavalki-főcsatorna bekötés jp.)	0,60	89,99	tiltó
78.	Tiszavalki-főcsatorna	1,50x1,50	88,31	zsilip
88.	Tiszavalki-főcsatorna bekötés jp.	0,60	87,13	tiltó
91.	Montaji-tó (Orosz-ér)	0,80	86,47	tiltó
91.	Orosz-ér	0,60	86,42	átereszt
93.	Csincse-ér	0,60	86,35	átereszt
95.	Orosz-ér	1,00	86,99	tiltó
96.	Orosz-ér	1,00	87,71	tiltó
101.	Kis-Ecséri mocsár	0,60	89,58	tiltó
150.	Batúzt-ér	0,60	88,60	tiltó
153.	Tiszadorogma 019/3 hrsz-ú cs.	0,60	88,25	tiltó

A műtárgyak előtt és után min. 5-5 fm hosszban 30 cm vastag betonba rakott terméskő burkolat készült, az al- és felvízi oldalon 3 fm hosszban 30 cm vastag kőszórással.

A Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzet vízpótlási rendszerének üzemeltetése az Üzemeltetési Szabályzat alapján az alábbiak szerint történik:

Vízkezelési rend (I. és II. ütem együtt):

I. Vízpótlás a Csincse-övesatornából a Tiszavalki-főcsatornán keresztül:

A Csincse-övesatorna 14+262 sz. szelvényében a „0” jelű zsilip folyamatosan zárva tartandó.

Nyitásra kerül vízpótláshoz a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság Dél-borsodi Tájégség vezetőjének kérése alapján. A zsilip nyitásával egyidejűleg zárásra kerül a Tiszavalki főcsatorna 5+620 sz. szelvényében meglévő 13-as jelű Szili-hídi ikerzsilip és folyamatosan zárva tartandó a vízpótlás ideje alatt.

Folyamatos vízpótlásnál a „0” jelű zsilip zárásra kerül a fenékgát magasságát meghaladó +80 cm-es mércei - 92,90 mBf - vízállás és havária esetén.

Vízpótlás időszakában a fenékgátban a betétpallók elhelyezése szükséges, ha vízszint hirtelen lecsökken és +10 cm-es vízállás alakul ki.

Mértékadó vízmérce: 1:2 hajlású rézsűs, „0” pontja: 92,10 mBf.

(Ezeknek a műtárgyaknak a kezelője az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság. A vízpótlás kezdete és befejezése előtt 3 nappal a zsilip nyitását, illetve zárását a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság Dél-borsodi Tájégség vezetőjének meg kell kérni telefonon és írásban telefaxon vagy e-mail-ben az ÉMVIZIG Egri Szakaszmerőkségétől.)

A vízpótlás I/a. ütemében:

A Tiszavalki főcsatorna 7+711 sz. szelvényében lévő 1-es jelű nyílt zsilipet zárják a 7+731 sz. szelvényben a 4.2-es jelű zsilip egyidejű nyitásával.

Nyitva vannak továbbá a 78-as és 2-es jelű, zárva a 4.1-es jelű, és vízállásuktól függően a 3-as, 66-os, 65-ös, 63-as, 59-es, 60-as, 53-as, 4-es, 5-ös, 88-as és 8-as jelű zsilipek, tiltók.

Az 1-es jelű nyílt zsilip mindaddig zárva tartandó, míg a Fehértó-Nagyszéklápai holtágban a vízszint a 88,5 mBf szintet (+ 180 cm-es vízállást) el nem éri.

Mértékadó vízmérce: az 1-es jelű nyílt zsilip mérceje, „0” pontja: 86,70 mBf.

I/b. ütemében:

Az 1-es jelű nyílt zsilip fokozatosan nyitásra kerül a 4.2-es jelű zsilip és a főcsatorna 12+013 és a 13+750 szelvényeiben lévő 78-as, 2-es jelű zsilipek egyidejű zárásával.

Nyitni kell a 3-as, 66-os, 65-ös, 63-as, 59-es, 60-as, 53-as, 4-es, 5-ös, 88-as és 8-as jelű zsilipeket és tiltókat. A 4.1-es jelű zsilipet továbbra is zárva kell tartani.

A 2-es jelű nyílt zsilip mindaddig zárva tartandó, míg a Nagyecseri holtágban és a csatornában a vízszint a 90,0 mBf szintet, a vízmérce szerinti + 159 cm-es vízállást el nem éri.

Mértékadó vízmérce: a 2-es jelű nyílt zsilip mérceje, „0” pontja: 88,41 mBf.

I/c. ütemében:

A 78-as és a 2-es jelű zsilipek fokozatosan nyitásra kerülnek a 3-as, 66-os, 65-ös, 63-as,

59-es, 60-as, 53-as jelű zsilipek és tiltók egyidejű zárásával. Az 1-es jelű nyílt zsilip folyamatosan nyitva van.

Zárni kell továbbá a 4-es, 5-ös, 88-as és 8-as jelű zsilipeket és tiltót vízállásuktól függően.

A 4.1. és a 4.2.-es jelű zsilipek továbbra is zárva vannak.

II. Vízpótlás a Csincse-övcSATORNÁBÓL az Orosz-ÉREN KERESZTÜL:

A Csincse-övcSATORNA 7+837 sz. szelvényében a 6-os jelű zsilip folyamatosan zárva tartandó.

Nyitásra kerül vízPótláshoz a BüKKI Nemzeti Park Igazgatóság Dél-borsodi Tájegység vezetőjének kérése alapján. A zsilip nyitásával egyidejűleg zárásra kerül a Tiszavalki főcsatorna 5+620 sz. szelvényében meglévő 13-as jelű ikerzsilip és folyamatosan zárva tartandó a vízPótlás ideje alatt.

Folyamatos vízPótlásnál a 6-os jelű zsilip zárásra kerül a fenékgát magasságát meghaladó +174 cm-es mércei - 92,05 mBf - vízállás és havária esetén. VízPótlás időszakában a fenékgátban a betétpallók elhelyezése szükséges, ha vízszint hirtelen lecsökken és +10 cm-es vízállás alakul ki.

Mértékadó vízmérce: 1:2 hajlású rézsűs, „0” pontja: 90,31 mBf.

(Ezeknek a műtárgyak a műtárgyaknak kezelője az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság.)

A vízPótlás II/a. ütemében:

A 6-os jelű zsilip és a 91-es, 93-as, 95-ös, 96-os tiltók nyitva tartásával az Orosz-ÉREN KERESZTÜL a Montaji-tó kerül feltöltésre a 7-es jelű zsilip egyidejű zárásával.

A 7-es jelű zsilip mindaddig zárva tartandó, míg a Montaji-tóban a vízszint 89,20 mBf szintet, a vízmérce szerinti 106 cm-es vízállást el nem éri.

A 89,20 mBf szintet meghaladó vízállás esetén a 7-es jelű zsilipet nyitni kell.

Mértékadó vízmérce „0” pontja: 88,14 mBf.

II/b. ütemében:

6 jelű zsilip és a 95, 96 jelű tiltók továbbra is nyitva vannak. A 7 jelű zsilip nyitásával egyidejűleg zárásra kerülnek a 91, 93-as jelű tiltók.

A Montaji-tóban ~ 87,70 mBf szintet meghaladó vízállás esetén a 91, 93-as jelű tiltókat nyitni kell.

III. VízPótlás a Sulymosi-főcsatornából tiltós szabályozással

A Sulymosi-főcsatornán a 105, 26, 25, jelű tiltók folyamatosan nyitva vannak. Ha a mértékadó belvízszint eléri a 340 cm-t, azaz 87,07 mBf szintet a Tiszabábolnai szivattyútelepen az ÉMVIZIG a szivattyús átemelést megkezdi.

A szivattyútelepi vízmérce: "0"pontja: 83,67 mBf

A szivattyús belvízátemelés megkezdésével egyidejűleg a belvizek visszatartásához zárni kell a 105 jelű tiltót, majd vízállástól függően fokozatosan zárni kell a 26 és a 25-ös jelű tiltókat, valamint a Fehérnádi-csatornába torkoló jp-i mellékágakon lévő 153 és 150 jelű tiltókat.

(A 105, 26, 25 jelű műtárgyak kezelője: Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság.)

Hullámtér üzeme:

Áradáskor a Holt-Tisza, kubikgödör, a hullámtér mélyebb vonulatai feltöltődnek. Az árvíz levonulása után a feltöltődött Holt-Tisza, kubikgödör vízszintje a megépült zsilipekkel (9, 10 jelű) szabályozható.

Az I. fokú árvízvédelmi készültség elrendelése előtt (I. fok: Tiszapalkonyai vízmérce szerint 470 cm-es vízállás) azaz a Tiszapalkonyai vízmérce szerinti 250 cm-es vízállásnál (vízmérce "0" pontja 87,28 mBf) a Sulymosi-főcsatorna - Holt-Tisza összekötő csatornán a I zsilipet nyitni kell, a hullámtéri csatornán a zsilipet pedig zárni kell.

Az ár levonulása után a vízszinttartáshoz Sulymosi főcsatorna - Holt- Tisza összekötő csatornán és a hullámtéri földúti zsilipeket zárni kell.

Vízügyi objektumazonosítók (VOR):

VOR	Objektum név	Objektum típus
AUJ822	Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzet vizes élőhelyek	Vízhasználati helyek - Természetvédelmi vízhasználati egység
AUJ494	1. jelű zsilip – Borsodi Mezőség TK	zsilip
AUJ500	2. jelű zsilip – Borsodi Mezőség TK	zsilip
AUJ504	3. jelű zsilip – Borsodi Mezőség TK	zsilip
AUJ510	4. jelű zsilip – Borsodi Mezőség TK	zsilip
AUJ516	4.1. jelű zsilip – Borsodi Mezőség TK	zsilip
AUJ518	4.2. jelű zsilip – Borsodi Mezőség TK	zsilip
AUJ532	5. jelű zsilip – Borsodi Mezőség TK	zsilip
AUJ538	7. jelű zsilip – Borsodi Mezőség TK	zsilip
AUJ542	8. jelű zsilip – Borsodi Mezőség TK	zsilip
AUJ592	78. jelű zsilip – Borsodi Mezőség TK	zsilip

IV. Előírásaink:

1. Engedélyes köteles a kialakított vízlétesítmények megfelelő műszaki állapotát fenntartani, üzemképességét biztosítani, folyamatos karbantartásáról és szakszerű üzemeltetéséről a vizek és a közcélú vízlétesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról szóló 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendeletben előírtak betartásával gondoskodni.
2. Az egységes, vízgyűjtő-centrikus vízgazdálkodás követelményének megfelelően, az általános vízgazdálkodási érdekek figyelembevételével a vízpótló rendszer elemeit üzemeltető Bükk Nemzeti Park Igazgatóság és az Észak-magyarországi Vízügyi

- Igazgatóság kötelesek kölcsönösen együttműködve üzemeltetni a vízilétesítményeket.
3. A felek kötelesek az Üzemeltetési Szabályzatban foglaltakat betartani. Az üzemeltetéssel kapcsolatos eseményeket, körülményeket és az ellenőrzések tapasztalatait üzemnaplóban naprakészen rögzíteni kell.
  4. A megépült mércék üzemképes állapotát fenn kell tartani, a vízállásokat az észlelési rendnek megfelelően üzemnaplóban rögzíteni kell.
  5. A műtárgy nyitásokat-zárásokat, a csatornák üzemvízszintjeinek beállítását az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatósággal egyeztetve, és úgy kell végezni, hogy **a rendszerlemek a káros mértékű vizek levonulását, levezetését ne akadályozzák, belvizes károkat ne okozhassanak.**
  6. A műtárgyakat, a befogadóba vezetéseknél a torkolati műveket és kapcsolódó burkolataikat jó állapotban fenn kell tartani.
  7. A rendszer üzemeltetéséről üzemnaplót kell vezetni, amelyben a vízmérce leolvasásokat, a befolyó és elfolyó vizek mennyiségét, műtárgy nyitásokat-zárásokat, vízkományszárra, esetleges védekezésre vonatkozó információkat és egyéb, az üzemeltetéssel összefüggő adatokat fel kell jegyezni.
  8. Az üzemnaplót naprakészen kell vezetni, és felügyeletnek alkalmával be kell mutatni.
  9. Az esetleges vízhiányból vagy vízminőségi problémákból adódó károk esetén hatóságunk felé kártérítési igényvel nem léphet fel, vízbevezetés az ÉMVÍZIG-gel egyeztetett módon, az üzemeltetési szabályzat szerint történhet.
  10. A létesítményeket úgy kell üzemeltetni, hogy ne veszélyeztessék a felszíni és a felszínalatti vízkészletek minőségét.
  11. Amennyiben a vízilétesítmények üzemeltetése során olyan rendkívüli esemény történik, amely felszíni és/vagy felszín alatti vízkészletet veszélyeztethet, **a kár megelőzését célzó azonnali beavatkozás megkezdése mellett** hatóságunkat, valamint az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóságot értesíteni kell.
  12. Üzemeltető az üzemelés során az érintett hatóságok eseti vizsgálatait tűrni és elősegíteni köteles.

V. Az érintett szakhatóságok állásfoglalásai:

- a) **A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya BO/16/318-2/2016. számú, a Dél-Borsodi Tájegység komplex élőhely-rehabilitációs program I. ütem vízilétesítményeinek vízjogi üzemeltetési engedélyezésére vonatkozó eljárásban adott szakhatósági állásfoglalása:**

I. A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság (3304 Eger, Sándor u. 6.; KÜJ: 100137350) kérelmére, a Dél-Borsodi Tájegység komplex élőhely rehabilitációs program I. üteme vízilétesítményeinek vízjogi üzemeltetési engedélyezésére irányuló eljárásban, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályra 2015. január 06-án érkezett, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet Katasztrófavédelmi Hatósági Szolgálat (3525 Miskolc, Dózsa György út 15.) 35500/11345-5/2015. ált. számú megkeresésében, valamint a csatolt üzemeltetési szabályzatban foglaltak alapján a

szakhatósági hozzájárulást megadom.

Előírások:

- Az üzemeltetési, fenntartási munkálatok a természeti értékek legnagyobb kímélete mellett, a beavatkozási terület műszakilag indokolható legkisebb térmértékre csökkentése mellett végezhetők.
- Amennyiben az üzemeltetéssel összefüggésben elkerülhetetlen a fakivágás, cserjeirtás azt a legszükségesebb mértékűre korlátozva, vegetációs és fészkelési időszakon kívülre, az augusztus 15. és március 15. közötti időszakra kell tervezni.
A fakivágás nem érhet el olyan mértéket, hogy a jelenleg is árnyalt mederszakaszok árnyalása megszűnjön. Az idősebb, őshonos fák és cserjecsoportok közül legalább 6-8 méterenként egy-egy egyed, facsoportot, ligetes foltot meg kell hagyni. A fászszerű vegetáció szükség szerinti pótlását őshonos fajokkal kell tervezni.
- A mederben lévő makrovegetáció – elsősorban a nád és a gyékény fajok – aratása, irtása az ott fészkelő védett és Natura 2000 jelölő madárfajok költése zavartalanításának biztosítása érdekében, március 15. és augusztus 15. között nem végezhető. A védett halak számára fontos táplálkozó, élő- és ivóhelyet biztosító mederben lévő makrovegetáció teljes eltávolítása természetvédelmi szempontból nem elfogadható.
- A vízzel borított mederszakaszokon tervezett/szükségessé váló beavatkozásokat (mederkotrás, iszapeltávolítási munkákat) a július 15. és október 31. közötti időszakra kell tervezni.
- Törekedni kell a mederkotrás munkák területének a műszakilag indokolható legkisebb térmértékre való csökkentésére. Féloldali mederkotrás alkalmazandó. A természeti értékekben gazdagabb, vízzel borított szakaszokon a meder vízzel borított részének legalább 50%-át a kotrás nem érintheti. A hallállomány védelme érdekében a növényzet eltávolítására használt kotrógépek csak rácsozott iszapkotró kanállal végezhetik a kotrást.
- 1 km-nél hosszabb szakaszt érintő mederkotrást több év alatt, szakaszolva kell elvégezni.
- A kikotort mederanyag a parti sávban teríthető szét. A deponált mederanyagon felnövő növényzetet a gyomosodás és az özönnövények terjedésének megelőzése érdekében évente legalább egyszer kaszálni szükséges.
- A munkavégzés során kiemelt figyelmet kell fordítani az özönnövények (gyalogakác, japán keserűfű, aranyvessző fajok,...) visszaszorítására. Az özönnövények kaszálását a növények terméseinek (magjainak) beérése előtt kell elvégezni, további területek megfertőzésének elkerülése érdekében.
- Olyan kaszálási módszer alkalmazása fogadható el, amely lehetőséget biztosít az állatoknak a menekülésre, ezért az úgynevezett szűkítő (spirálisan befelé haladó) kaszálási módszer nem alkalmazható. Gépi kaszálás esetén vadriasztó lánc használata szükséges.
- Csak a mederfenéken felnövő, és oda bedőlt fákat és cserjéket, illetve a felrakódott szemetet és uszadékfákat lehet eltávolítani. A kisvízi meder széléről és a parti sávból csak nem őshonos fák és cserjék távolíthatók el (pl.: akác, gyalogakác, nemesnyár).
- A gyepfelületek szükség szerinti a felületéhez, újravetéshez kizárólag őshonos fűmag-keverék alkalmazható.
- Rendkívüli esemény, havária esetén értesíteni kell a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályt, a haváriával

összefüggésben esetlegesen szükségessé váló további természetvédelmi célú intézkedések fogantatása érdekében.

II. A szakhatósági állásfoglalás ellen önálló fellebbezésnek nincs helye, a jelen állásfoglalás az ügy érdekében hozott határozat, ennek hiányában az eljárást megszüntető végzés elleni fellebbezésben támadható meg.

b) A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálya BO/32/06387-2/2022. számú,
a Dél-Borsodi Tájegység komplex élőhely-rehabilitációs program II. ütem vízállás- és vízjárás-ellenőrzésének vízjogi üzemeltetési engedélyezésére vonatkozó eljárásban adott szakhatósági állásfoglalása:

I. A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság (33304 Eger, Sánc út 6., KÜJ: 100137350) részére, a Dél-Borsodi Tájegység Komplex élőhely rehabilitációs program II. ütem vízállás- és vízjárás-ellenőrzésének vízjogi üzemeltetési engedélyezésre irányuló eljárásban, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályra 2022. október hó 17. napján érkezett, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgatóhelyettesi Szervezet Katasztrófavédelmi Hatósági Szolgálat (3525 Miskolc, Dózsa György út 15.) 35500/7956-9/2022. ált. számú megkeresésében, valamint a dokumentációban és az ahhoz csatolt mellékletekben foglaltak alapján, a

szakhatósági hozzájárulást megadom.

Előírások:

- 1. Az üzemeltetést, a fenntartási munkálatokat a természeti értékek legnagyobb kímélete mellett kell végezni.*
- 2. Az elsődlegesen élőhely, ill. fajmegőrzési célú vízkormányzást – vízviszataratást, víz be- és kivezetést – kizárólag a természetvédelmi érdekekkel összhangban lehet végezni.*
- 3. Fészkelési, szaporodási, ivási időszakokban a hirtelen nagymértékű vízszintcsökkentés, vízszintnövelés nem megengedett.*
- 3. A megvalósult beruházáselemek üzemeltetése során esedékessé váló fenntartási munkálatok vegetációs, illetőleg költési időszakon kívül, augusztus 15. március 15. között végezhetők.*
- 4. A kisvízi medreket érintő, a fenntartással összefüggésben szükségessé váló beavatkozások – műtárgyak üzembiztos állapotban tartása, medrek, mederburkolatok fenntartása – a védett kételtűek, hullók és halak állományainak megóvása érdekében az augusztus 1. október 15. közötti időszakban hajthatók végre.*
- 5. Amennyiben az üzemeltetési munkálatok megkezdéséig bármelyik tervezett beavatkozási ponton/szakaszon olyan madárköltő hely, vagy egyéb védett, ill. Natura 2000 jelölő faj szaporodási, gyülekezési helye alakulna ki, ahol a munkálatok zavarásukat eredményezhetik, a munkavégzést át kell ütemezni, és/vagy térben korlátozni kell.*
- 6. A környező gyepterületek kímélete érdekében, a fenntartási munkálatokat a száraz nyári időszakokban kell elvégezni.*

7. Amennyiben az üzemeltetéssel összefüggésben elkerülhetetlen a fakivágás és/vagy cserjeirtás, azt a legszükségesebb mértékűre korlátozva, természetvédelmi engedély birtokában, vegetációs és fészkelési időszakon kívül lehet elvégezni.
8. Az üzemeltetés során törekedni kell az özönnövények (japán keserűfű, aranyvessző fajok,...) visszaszorítására. A bolygatott felszínek, rézsűk ápolását kaszálással évenként legalább kétszer el kell végezni, a szükség szerint a felülvetéshez, újravetéshez őshonos fűmag-keveréket kell alkalmazni
- II. A szakhatósági állásfoglalás ellen önálló fellebbezésnek nincs helye, a jelen állásfoglalás az eljárást befejező döntés elleni jogorvoslat keretében támadható meg.
- VI. A vízjogi üzemeltetési engedély **2027. december 31-ig hatályos**, de a külön jogszabályban meghatározott feltételek, továbbá események bekövetkezése esetén, hivatalból vagy kérelemre a hatóság módosíthatja, szüneteltetheti és vissza is vonhatja.
- VII. Az engedély hatályának meghosszabbítása iránti kérelmet az eljárási határidő figyelembevételével, - a hatály lejáratát megelőző - legalább 60 nappal korábban be kell nyújtani hatóságunkra. Az előbbiek figyelmen kívül hagyásának jogkövetkezményei az engedélyest terhelik.
- VIII. A tulajdonos vagy az üzemeltető személyében beállott változást engedélyes köteles hatóságunknak **30 napon** belül bejelenteni. Ennek elmulasztása esetén az engedély gyakorlásával összefüggő kötelezettségek az engedélyest terhelik.
- IX. A határozat véglegessé válását követően az e határozatból eredő jogok és kötelezettségek és az ezzel összefüggő adatok az e-vízikönyvi nyilvántartásba bejegyzésre kerülnek.
- X. E határozat ellen a közléstől számított **15 napon** belül a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságnak, mint országos vízügyi hatóságnak címzett, de a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatósághoz, mint területi vízügyi hatósághoz kettő példányban, **vagy** ha az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló törvény szerinti elektronikus ügyintézésre köteles az érintett ügyfél, akkor elektronikus úton benyújtott fellebbezésnek van helye.

A jogorvoslati eljárás díja **az alapeljárás díjtételének 50%-a, azaz 144.000,-Ft**, melyet a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság 10027006-00283580-00000000 számlaszámára kell befizetni és a befizetés tényét igazoló dokumentum másolatát a fellebbezéshez csatolni szükséges.

INDOKOLÁS

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság - 3300 Eger, Sánc út 6. – engedélyes részére a Dél-Borsodi Tájegység Komplex élőhely rehabilitációs program II. ütem vízilétesítményeire 450-3/2014. számon vízjogi üzemeltetési engedélyt adott a vízügyi hatóság. Az engedély hatálya 2019. május 31-ig szól.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság - 3300 Eger, Sánc út 6. - 2022. szeptember 28-án érkezett beadványában a Dél-Borsodi Tájegység Komplex élőhely rehabilitációs program II. ütem vízilétesítményeinek vízjogi üzemeltetési engedélyezését kérte. Kérelméhez csatolta az általa összeállított engedélyezési dokumentációt.

A kérelmező a benyújtott engedélyezési dokumentációban csatolta az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság vízügyi objektumazonosítási nyilatkozatát és vagyonkezelői hozzájárulását, tulajdonosi hozzájáruló nyilatkozatokat, aktualizált üzemeltetési szabályzatot.

A kérelmet és a benyújtott dokumentációt megvizsgáltam, és megállapítottam, hogy a kérelem nem felelt meg az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (továbbiakban: Ákr.) 41. § (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek, sommás eljárás lefolytatásának nem volt helye, a kérelem elbírálásához a kérelmező részéről történő hiánypótlásra volt szükség, valamint az Ákr. 55. § (1) bekezdése és az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 1. számú mellékletének 16/10. pontja szerint az eljárás során szakhatóság kötelező állásfoglalását kellett beszerezni.

Megállapítottam továbbá, hogy az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet és az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet mellékletének helyrajzi számos jegyzéke alapján, a Natura 2000 területek vonatkozásában az érintett terület része a „Borsodi-Mezőség” elnevezésű, HUBN20034 kódszámú kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek illetve a „Borsodi-sík” elnevezésű, HUBN10002 kódszámú különleges madárvédelmi területnek.

A vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 5.§ (10) bekezdése szerint a vizek kártétel nélküli levezetése érdekében szükséges üzemeltetési, fenntartási, helyreállítási, illetve kármegelőzési munka elvégzésére jogosító vízjogi engedély – a vízjogi létesítési engedélyre vonatkozó előírásoknak megfelelően – a védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen lévő nagyvízi mederben, parti sávon, vízjárta, valamint fakadó vizek által veszélyeztetett területen 5 évre adható a Natura 2000 terület jelölésének alapjául szolgáló fajok, illetve élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatások vizsgálatát követően. Az eljárás során a vízügyi hatóság kikéri a természetvédelmi kezelésért felelős szerv véleményét.

A fentiek alapján az Ákr. 43. § (1) c) pontja alapján a Dél-Borsodi Tájegység Komplex élőhely rehabilitációs program II. ütem vízilétesítményeinek vízjogi üzemeltetési engedélyezése ügyében teljes eljárás lefolytatásáról döntöttem.

35500/7956-1/2022.ált. és 35500/7956-16/2022.ált számokon értesítettem a kérelmezőt és az eljárás ismert ügyfeleit az eljárás megindításáról, és az Ákr. 43. § (2) bekezdése alapján arról, hogy a vízügyi hatóság a teljes eljárás szabályai szerint jár el.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság benyújtott kérelmében foglaltak szerint a Dél-Borsodi Tájegység Komplex élőhely rehabilitációs program II. üteme kapcsolódik a Borsod Mezőség Tájvédelmi Körzet vizes élőhelyeinek rehabilitációja során épült vízilétesítményekhez, a műtárgyak elhelyezkedése és vízkormányzási hatása nem teszi lehetővé az egymástól független üzemeltetést.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság engedélyes részére a Borsod Mezőség Tájvédelmi Körzet vizes élőhelyeinek rehabilitációja során épült vízáteresztőművekre 6750-3/2006. számon vízjogi üzemeltetési engedélyt adott a vízügyi hatóság. Az engedély hatálya 2009. március 31-ig szólt.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság kérelmére indult a Borsod Mezőség Tájvédelmi Körzet vizes élőhelyeinek rehabilitációja során épült vízáteresztőművek, azaz a Dél-Borsodi Tájegység Komplex élőhely rehabilitációs program I. ütemének vízjogi üzemeltetési engedélyezésére irányuló 35500/11345/2015.ált. számú eljárás. Mivel a két ütem vízáteresztőművei szervesen összetartoznak, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság kérelme, és a kérelemhez benyújtott egységes üzemeltetési szabályzat alapján jelen határozatban a két ütem során megvalósult vízáteresztőművekre egységes vízjogi üzemeltetési engedély kiadásáról döntöttem.

A 35500/11345/2015.ált. számú eljárás során benyújtott dokumentumokat a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V.22.) Korm. rendelet 1/B. § (3) bekezdése alapján jelen eljárásomban felhasználtam.

A benyújtott kérelem hiányosságai miatt az Ákr. 44. §-a alapján 35500/7956-8/2022.ált. számon hiánypótlásra szólítottam fel a kérelmezőt.

A kérelmező a 35500/7956-8/2022.ált. számú hiánypótlási felhívásomra megküldött válaszbeadványához csatolta az eljárás igazgatási szolgáltatási díjának befizetését igazoló dokumentumot, a vízügyi és a vízvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 13/2015. (III. 31.) BM rendelet 4. számú melléklete szerinti, az igazgatási szolgáltatási díj megállapítására és megfizetésére vonatkozó nyilatkozatát, nyilatkozatát az érintett ingatlanokról, és nyilatkozatát a műszaki tartalom változatlanságáról.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság 2022. november 3-án, Egerben kelt nyilatkozata szerint a 450-3/2014. számú vízjogi üzemeltetési engedélyben foglalt műszaki tartalomban nem történt változás.

A Dél-Borsodi Tájegység komplex élőhely-rehabilitációs program I. és II. ütem vízáteresztőművei a benyújtott dokumentáció alapján a Mezőcsát 0309, 0311, 0314, 0319, 0320, 0321, Mezőkeresztes 0363, 0371, 0373, Mezőnagymihály 0116, 0122, 0125, 0196/2, 0196/4, 0196/6, 0209/2, 0227, 0228/11, 0328/3, 0387/13, 0388, 0390/1, 0396/1, 0396/2, Tiszabábolna 030/3, 032/1, 035, 042, 0111/2, 0115/2, 0115/10, 0118/2, 0121, 0122, 0124/1, 0124/2, 0127, 0145/2, 0150/2, Szentistván 0149, 0153, 0177, 0203/1, 0203/2, 0203/5, 0205, 0208/2, 0210/1, 0224, 0234/1, 0234/8, 0250/1, 0257, 0261, Tiszadorogma 019/3, 025, 028 hrsz-ú ingatlanokat érintik.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság 2022. november 11-én, Egerben kelt nyilatkozata alapján a Mezőcsát 0319, 0321, Mezőkeresztes 0363, 0371, 0373, Mezőnagymihály 0116, 0122, 0125, 0196/2, 0196/4, 0196/6, 0209/2, 0227, 0228/11, 0328/3, 0387/13, 0388, 0390/1, 0396/1, 0396/2, Tiszabábolna 032/1, 0111/2, 0115/2, 0115/10, 0118/2, 0121, 0122, 0124/1, 0127, 0145/2, 0150/2, Szentistván 0149, 0153, 0177, 0203/1, 0203/5, 0205, 0208/2, 0210/1, 0224, 0234/1, 0234/8, 0250/1, 0257, 0261, Tiszadorogma 019/3, 025, 028 hrsz-ú ingatlanok a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében állnak.

Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság É2022-2720-011/2022. számon, mint Mezőcsát 0311, 0320, Szentistván 203/2, Tiszabábolna 035, 042, 0124/2 hrsz.-ú ingatlanok vagyonkezelője, vagyonkezelői hozzájárulását megadta.

Mezőcsát Város Önkormányzata, mint a Mezőcsát 0309, 0314 hrsz.-ú ingatlanok tulajdonosa, tulajdonosi hozzájárulását az üzemeltetéshez megadta.

A Tiszatáj Környezet- és Természetvédelmi Közalapítvány, mint a Tiszabábolna 030/3 hrsz.-ú ingatlanok tulajdonosa, tulajdonosi hozzájárulását az üzemeltetéshez megadta.

Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság É2022-2720-011/2022. számon vízügyi objektumazonosítási nyilatkozatát megadta.

Az engedély kiadásához az alábbi szakhatóság hozzájárulását megadta:

- a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya a Dél-Borsodi Tájegység komplex élőhely-rehabilitációs program I. ütem vízáteremtési intézkedéseinek vízjogi üzemeltetési engedélyezésére vonatkozóan BO/16/318-2/2016. számon előírásokkal, az alábbi indokolással:

„A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet Katasztrófavédelmi Hatósági Szolgálat a vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet 11. § (1) bekezdés f) pontjában foglaltak alapján 35500/11345-5/2015.ált számon megkereste a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályt, hogy a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság részére, a Dél-Borsodi Tájegység komplex élőhely rehabilitációs program I. üteme vízáteremtési intézkedéseinek vízjogi üzemeltetési engedélyezésére irányuló eljárásban szakhatósági állásfoglalást adjon.

A komplex élőhely rehabilitációs programmal érintett terület a 9/1989. (VIII. 24.) KVM rendelkezéssel létesített és a 161/2007. (XII. 27.) KvVM rendelettel fenntartott védettségű Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet (továbbiakban: „R”), valamint az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V.11.) KvVM rendeletben közzétett Natura 2000 területek vonatkozásában része a „Borsodi-Mezőség” megnevezésű, HUBN20034 kódszámú kiemelt jelentőségű természetmegőrzési, illetve a „Borsodi-sík” megnevezésű, HUBN10002 kódszámú különleges madárvédelmi területnek.

Az üzemeltetéssel érintett területrészek az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényben kijelölt országos ökológiai hálózat magterület, illetőleg kisebb részben puffer terület övezeteihez tartoznak.

A „R” 4. § (1) bekezdése szerint a Natura 2000 területek lehatárolásának és fenntartásának célja az azokon található, a „R” 1-3. számú mellékleteiben meghatározott

fajok és a „R” 4. számú mellékletben meghatározott élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Tekintettel arra, hogy az üzemeltetéssel érintett csatornák, erek, árkok, vízállások és műtárgyaik a Natura 2000 hálózat részét is képezik, a „R” 10. § (1) bekezdése alapján, a kérelmet megvizsgáltam és megállapítottam, hogy az üzemeltetés és az azzal járó beavatkozások előírásaim betartása mellett a Natura 2000 terület jelölésének alapjául szolgáló, a „R” 1-4. számú mellékleteiben meghatározott fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére jelentős kedvezőtlen hatást nem gyakorolnak, védett természeti értékeket nem károsítanak, vagy veszélyeztetnek, a területre kitűzött hosszútávú természetvédelmi célok elérését nem akadályozzák, ezért a „R” 4. § (1) bekezdésében meghatározottakkal nem ellentétesek.

A növényzetirtási munkálatok időbeli korlátozása a területen nagyszámban előforduló védett, fokozottan védett és Natura 2000 jelölő madárfajok állományainak megóvása, a sikeres revírfogalás, fészkelés, fiókanevelés érdekében szükséges intézkedés.

A védett kételtű, hüllő és halállomány kimélete, megóvása érdekében mindennemű, a vízzel borított mederszakaszokat érintő beavatkozás kerülendő az ivási időszakban, illetve azt követően, a fiatal ivadékok megerősödéséig, továbbá a vermesedés kezdetét követően. A medret érintő munkálatokra vonatkozóan előírt időbeli korlátozást a fentiek figyelembevételével tettem.

A makrovegetáció (elsősorban a nád és a gyékény fajok) teljes eltávolítása a potenciálisan előforduló őshonos (védett, fokozottan védett) halfajok védelme érdekében kerülendő, mivel az fontos táplálkozó, élő- és ivóhelyet biztosít e fajok számára. Ugyancsak kerülendő a mederfenntartási munkálatok során a finom üledék teljes medret érintő, egy időben történő eltávolítása. Természetvédelmi szempontból a mederkotrás során a rácsozott iszapkotró kanál használatával történő szakaszolt munkavégzés támogatható, amely által csökkenthető a munkálatok következtében elhulló egyedek száma.

Az előírt természetvédelmi célú intézkedések, időbeli és térbeli korlátozások a védett növény- és állatvilág terhelését megfelelő módon mérséklék, lehetőséget biztosítva a megfelelő egyedszám túlélésére és visszatelepedésére. Ezen korlátozásoktól/előírásoktól eltérni kizárólag különösen indokolt esetben, Főosztályunkkal történt előzetes egyeztetés eredményétől függően lehet, abban az esetben, amennyiben a tevékenység, beavatkozás a természetvédelmi érdekek sérülése nélkül megvalósítható. Az egyeztetésről írásos feljegyzést kell készíteni.

Előírásaimat a természeti értékek általános védelme érdekében, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 7. § (2) bek. f) pontja, 17. § (1) bek., 42. § (1) bek. és 43. § (1) bek.-ben, továbbá a 275/2004. (X. 8.) Kormányrendeletben foglaltak alapján tettem.

A fentieket figyelembe véve, tárgyi vízjogi üzemeltetési engedély kiadásával a táj- és természetvédelem jogszabályban meghatározott követelményei előírásaim betartása mellett érvényesülnek, a szakhatósági hozzájárulást megadom.

Szakhatósági állásfoglalásomat a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet 11. § (1) bekezdés f) pontja alapján, a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Kormányrendelet 27. § (2) bek., valamint a 2. sz. melléklet 10. pontjában biztosított jogkörömben, a 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 44. § (1) bek. szerint eljárva adtam meg.

A jogorvoslati lehetőséget a 2004. évi CXL. törvény 44. § (9) bek.-ben foglaltak szerint állapítottam meg.”

- a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálya a Dél-Borsodi Tájegység komplex élőhely-rehabilitációs program II. ütem vízilétesítményeinek vízjogi üzemeltetési engedélyezésére vonatkozóan BO/32/06387-2/2022. számon előírásokkal, az alábbi indokolással:

„A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet Katasztrófavédelmi Hatósági Osztály az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 1. mellékletének 16. táblázata 10. pontja alapján 35500/7956-9/2022.ált. számon megkereste a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályát, hogy a Dél-Borsodi Tájegység Komplex élőhely rehabilitációs program II. ütem vízilétesítményeinek vízjogi üzemeltetési engedélyezésre irányuló eljárásban szakhatósági állásfoglalást adjon.

A benyújtott dokumentációt megvizsgáltam és megállapítottam, hogy az üzemeltetéssel érintett ingatlanok a 9/1989. (VIII. 24.) KVM rendellel létesített és a 161/2007. (XII. 27.) KvVM rendellel fenntartott védettségű Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzet részeként védett természeti területet érintenek.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet, valamint az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletben közzétett Natura 2000 területek vonatkozásában az üzemeltetési terület része a „Borsodi-Mezőség” elnevezésű, HUBN20034 kódszámú kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek, illetve a „Borsodi-sík” elnevezésű, HUBN10002 kódszámú különleges madárvédelmi területnek.

A „R” 4. § (1) bekezdése szerint a Natura 2000 területek lehatárolásának és fenntartásának célja az azokon található, a „R” 1-3. számú mellékletekben meghatározott fajok és a „R” 4. számú mellékletben meghatározott élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Tekintettel arra, hogy az üzemeltetéssel érintett terület a Natura 2000 hálózat részét képezi, a „R” 10. § (1) bekezdése alapján a dokumentációt megvizsgáltam és megállapítottam, hogy a Dél-Borsodi Tájegység Komplex élőhely rehabilitációs program II. ütem vízilétesítményeinek üzemeltetése megfelel a „R” 4. § (1) bekezdésében foglaltaknak, a Natura 2000 terület jelölésének alapjául szolgáló, a „R” 1-4. számú

mellékleteiben meghatározott fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére jelentős kedvezőtlen hatást nem gyakorol, védett természeti értékeket nem károsít, vagy veszélyeztet, a területre kitűzött hosszú távú természetvédelmi célok elérését nem akadályozza, ezért a „R” 4. § (1) bekezdésében meghatározottakkal nem ellentétes

A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság Dél-borsodi Tájegysége területén megvalósított komplex élőhelyrehabilitációs program elsődlegesen természetvédelmi célokat szolgál, azonban a térségbe érkező, az ott összegyülekező vizek kormányzása által ár- és belvízvédelmi szempontból is hasznos, hiszen mind térben, mind időben optimálisabb eloszlásban van jelen az adott vízmennyiség az érintett területen.

Az előírt természetvédelmi célú intézkedések a védett és Natura 2000 jelölő természeti értékek terhelését megfelelő módon mérséklik, lehetőséget biztosítva a megfelelő egyedszám túlélésére és a visszatelepedésére. Az alapvetően természetvédelmi érdekeket szolgáló rendszer szakszerű, felelős, körütekintéssel végzett üzemeltetése, a fenntartással összefüggésben időszakosan szükségyszerűen elvégzendő munkálatok végrehajtása az érintett területen előforduló fajokra és élőhelyekre összességében nem gyakorol olyan jelentős hatást, amely a természetvédelmi célok hosszú távú megvalósulását veszélyeztetné.

Az előírt időbeli korlátozásoktól eltérni kizárólag különlegesen indokolt esetben, a természetvédelmi hatósággal előzetesen egyeztetett módon és mértékben lehet, amennyiben a természeti viszonyokban bekövetkező – előre nem látható – változások szükségessé, elkerülhetetlenné teszik azok módosítását.

A fakivágás, cserjeirtás időbeni korlátozása a területen potenciálisan fészkelő védett madarak költési, fiókanevelési sikere, illetőleg a vízi életközösségek állományainak megóvása érdekében indokolt.

A kisvízi medret érintő beavatkozások vonatkozásában a védett vízi életközösségek állományainak kímélete érdekében tettem időbeli korlátozást.

Előírásaimat a természeti értékek általános védelme érdekében, a Tvt. 17. § (1), 18. § (1), 42. § (2), valamint 43. § (1) bekezdése alapján tettem.

Tárgyi vízjogi üzemeltetési engedély kiadásával a természetvédelem jogszabályban meghatározott követelményei érvényesülnek, ahhoz szakhatósági hozzájárulásomat megadom.

Szakhatósági állásfoglalásomat az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet I. mellékletének 16. táblázata 10. pontja alapján, a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Kormányrendelet 8/A. § (1), 27. § (2) bek.-ben biztosított jogkörömben, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Akr.) 55. § (2) bek. szerint eljárva adtam meg.

A jogorvoslati lehetőséget az Ákr. 55. § (4) bek.-ben foglaltak szerint állapítottam meg.”

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság 35500/7956-10/2022.ált. számú megkeresésemre 3257/8/2022. számon az alábbi természetvédelmi kezelői véleményt adta:

„A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet Katasztrófavédelmi Hatósági Szolgálat a Dél-Borsodi Tájegység Komplex élőhely rehabilitációs program II. ütem vízi létesítményeinek vízjogi üzemeltetési engedélyezése kapcsán, 35500/7956/2022.ált. számon érkezett hiánypótlásban kikerítve Igazgatóságunk véleményét, mint természetvédelmi kezelésért felelős szervét, a Natura 2000 terület jelölésének alapjául szolgáló fajok, illetve élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatások vizsgálata ügyében.

Igazgatóságunk az ügyben az alábbi előírások szerepeltetését javasolja:

- Az üzemeltetést, a fenntartási munkálatokat a természeti értékek legnagyobb kímélete mellett kell végezni.*
- Az elsődlegesen élőhely, ill. fajmegőrzési célú vízkormányzást –vízviasszatartást, víz be- és kivezetést – kizárólag a természetvédelmi érdekekkel összhangban lehet végezni*
- Fészkelési, szaporodási, ivási időszakokban a hirtelen nagymértékű vízszintcsökkentés, vízszintnövelés nem megengedett.*
- A megvalósult beruházáselemek üzemeltetése során esedékessé váló fenntartási munkálatok vegetációs, illetőleg költési időszakon kívül, augusztus 15. – március 15. között végezhető.*
- A kisvízi medreket érintő, a fenntartással összefüggésben szükségessé váló beavatkozások — műtárgyak üzembiztos állapotban tartása, medrek, mederburkolatok fenntartása — a védett kételtűek, hüllők és halak állományainak megóvása érdekében az augusztus 01 — október 15. közötti időszakban hajthatók végre.*
- Amennyiben az üzemeltetési munkálatok megkezdéséig bármelyik tervezett beavatkozási ponton/szakaszon olyan madárkötő hely, vagy egyéb védett, illetve Natura 2000 jelölő faj szaporodási, gyülekezési helye alakulna ki, ahol a munkálatok zavarásukat eredményezhetik, a munkavégzést át kell ütemezni és/vagy térben korlátozni kell.*
- A környező gyepterületek kímélete érdekében, a fenntartási munkálatokat a száraz nyári időszakokban kell elvégezni.*
- Amennyiben az üzemeltetéssel összefüggésben elkerülhetetlen a fakivágás és/vagy cserjeirtás, azt a legszükségesebb mértékűre korlátozva, természetvédelmi engedély birtokában, vegetációs és fészkelési időszakon kívül lehet elvégezni.*
- Az üzemeltetés során törekedni kell az özönnövények (japán keserűfű, aranyvessző fajok,) visszaszorítására. A bolygatott felszínek, rézsük ápolását kaszálással évenként legalább kétszer el kell végezni, a szükség szerint a felületetéshez, újratetéshez őshonos fűmag-keveréket kell alkalmazni.*

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet, valamint az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V.II.) KvVM rendeletben közzétett Natura 2000 területek vonatkozásában a tervezési terület része a „Borsodi-Mezőség” elnevezésű, HUBN20034 kódszámú kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek, illetve a „Borsodi-sík” elnevezésű HUBN10002 kódszámú különleges madárvédelmi területnek.

Az „R” 4. § (1) bekezdése szerint a Natura 2000 területek lehatárolásának és fenntartásának célja az azokon található, a „R” 1-3. számú mellékleteiben meghatározott fajok és a „R” 4. számú mellékletben meghatározott élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Az „R” 10. § (1) bekezdése alapján a kérelmet megvizsgáltam és megállapítottam, hogy a Délborsodi Tájegység komplex élőhely-rehabilitációs program keretében megvalósult beruházáselemek üzemeltetése feltételeim betartása esetén, az „R” 4. § (1) bekezdésében foglaltakkal nem ellentétes, a Natura 2000 terület jelölésének alapjául szolgáló, a „R” 1-4. számú mellékleteiben meghatározott fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére jelentős kedvezőtlen hatást nem gyakorol.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság Dél-borsodi Tájegység területén megvalósított komplex élőhely-rehabilitációs program elsődlegesen természetvédelmi célokat szolgál, azonban a térségbe érkező, az ott összegyülekező vizek kormányzása által ár- és belvízvédelmi szempontból is hasznos, hiszen mind térben, mind időben optimálisabb eloszlásban van jelen az adott vízmennyiség az érintett területen.

Az előírt természetvédelmi célú intézkedések a védett és Natura 2000 jelölő természeti értékek terhelését megfelelő módon mérséklik, lehetőséget biztosítva a megfelelő egyedszám túlélésére és a vissztelepedésére. Az alapvetően természetvédelmi érdekeket szolgáló rendszer szakszerű, felelős, körültekintéssel végzett üzemeltetése, a fenntartással összefüggésben időszakosan szükségyszerűen elvégzendő munkálatok végrehajtása az érintett területen előforduló fajokra és élőhelyekre összefüggésében nem gyakorol olyan jelentős hatást, amely a természetvédelmi célok hosszú távú megvalósítását veszélyeztetné.

A javasolt időbeli korlátozásoktól eltérni különlegesen indokolt esetben, a természetvédelmi hatósággal előzetesen egyeztetett módon és mértékben lehet, amennyiben a természeti viszonyokban bekövetkező - előre nem látható - változások szükségessé, elkerülhetetlenné teszik azok módosítását.

A fentieket figyelembe véve, tárgyi vízjogi üzemeltetési engedély kiadásával - az üzemeltetési szabályzatban foglaltak és előírásaim betartása esetén - a természetvédelem jogszabályban rögzített követelményei és a kérelemben foglaltak szerint érvényesülnek, a rendszer üzemeltetése természetvédelmi érdekeket nem sért, az engedély kiadását támogatjuk.”

Kérelmező az igazgatási szolgáltatási díjat a vízügyi és a vízvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 13/2015. (III. 31.) BM rendelet 1. számú mellékletének 6. és 2.1. c) pontjai alapján megfizette.

Az engedély hatályát a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 5.§ (10) bekezdésében foglaltak szerint állapítottam meg.

A vízügyi felügyeleti kategóriát a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 21. §-ában foglaltak szerint eljárva határoztam meg.

Tárgyi vízállásjelzők beilleszkednek a vízgazdálkodás rendjébe, ezért határozatomat a Vgtv. 29. § (1) bekezdése alapján, a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 5. valamint az általános

közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 80. § (1) és 81. § (1) bekezdése szerint eljárva kiadtam.

A vízikönyvi nyilvántartásba történő bejegyzésről a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 22. § (3) bek. alapján rendelkeztem.

Igazgatóságom hatáskörét a vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 10. § (1), illetékességét a Korm. rendelet 10. § (2) bekezdése, valamint a 2. melléklet 8. pontja állapítja meg.

Jelen határozat elleni jogorvoslati lehetőséget az Ákr. 112. § (1) és 116. § (1) bekezdése, és a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 29/A §-a biztosítja.

A fellebbezés előterjesztésének határidejét az Ákr. 118. § (3) bekezdése alapján állapítottam meg.

A jogorvoslati eljárás díjának mértékét a vízügyi és a vízvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 13/2015. (III. 31.) BM rendeletben foglaltaknak megfelelően állapítottam meg.

Kelt Miskolcon, az elektronikus bélyegző szerint

Lipták Attila tűzoltó dandártábornok
tűzoltósági tanácsos
megyei igazgató
helyett és nevében

Czesznak László
mb. katasztrófavédelmi hatósági
szolgálatvezető-helyettes

Kapják:

1. Bükk Nemzeti Park Igazgatóság – 3304 Eger, Sándor út 6. (Hivatali Kapu)
2. Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság – 3530 Miskolc, Vörösmarty út 77. (elektronikus úton)
3. Mezőcsát Város Önkormányzata – 3450 Mezőcsát, Hősök tere 1. (Hivatali Kapu)
4. Tiszatáj Közalapítvány – 4450 Tiszalök, Rákóczi u. 14. (18794418)
5. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály – 3530 Miskolc, Mindszent tér 4. (elektronikus úton)
6. Vízikönyv
7. Iratokhoz

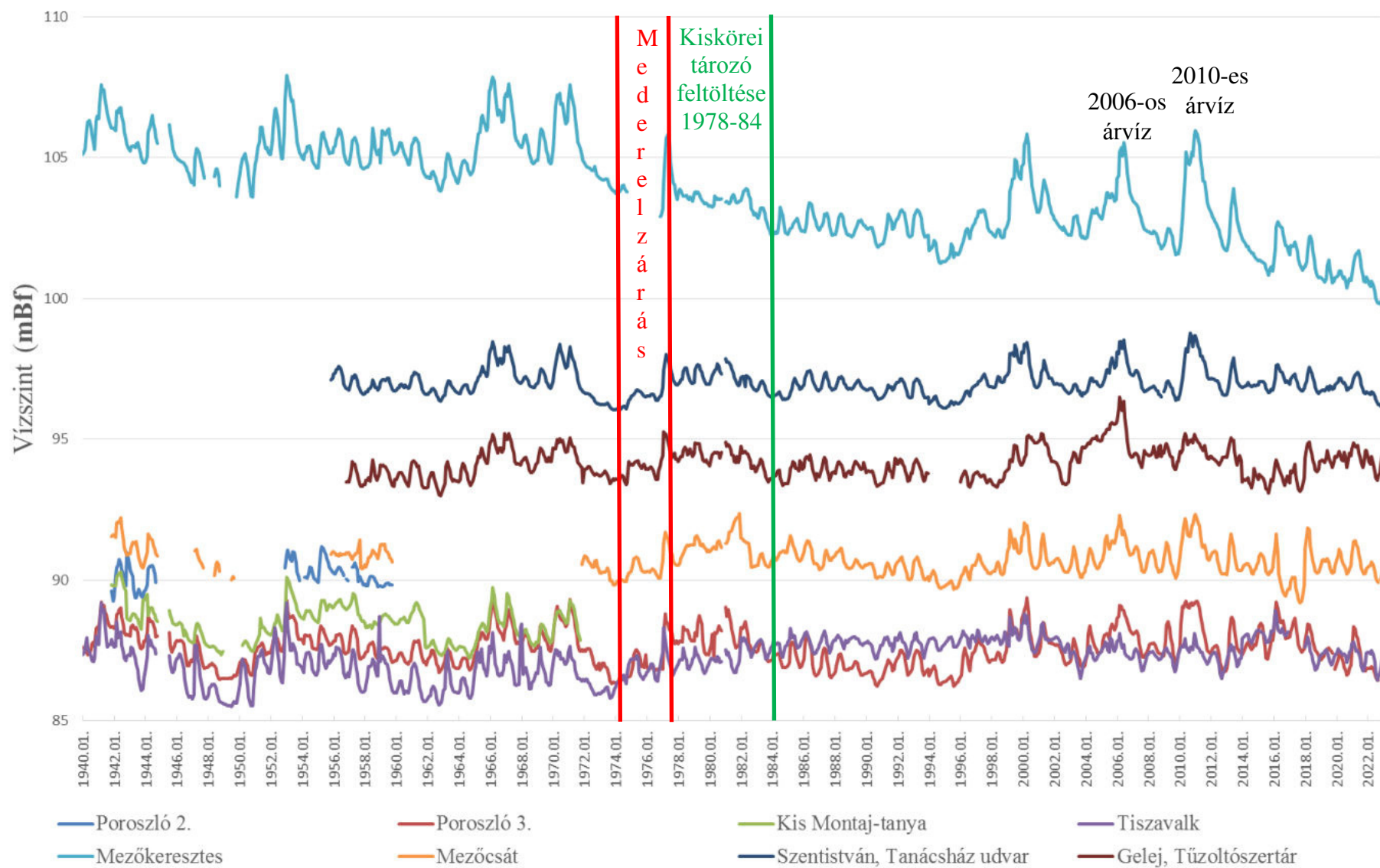
3. sz. Az ÉMVIZIG kezelésében lévő, a vizsgált területen és a környezetében elhelyezkedő talajvízszintfigyelő kutak adatai, valamint a mért vízszintek összefoglaló táblázata (ÉMVIZIG 2023)

**A vizsgált területen és a környezetében elhelyezkedő talajvízszintfigyelő kutak
adatai, valamint a mért vízszintek összefoglaló táblázata (ÉMVIZIG 2023)**

Állomás törzsszáma és neve	Dátum	EOV Y	EOV X	mBf	mBf	mBf	Kútmélység perem alatt [m]	Perem- magasság [mBf]	Terep- magasság [mBf]	m peremtől	m peremtől	m peremtől	LNV- LKV (m)	Talajvízkészlet= (LNV-LKV)*n n=0,15
				LKV	KÖV	LNV				LKV	KÖV	LNV		
001812 és 003948 Nemesbikk figyelőkút	1994.08.29	792036,86	281381,74	91,61	92,66	93,89	10,7	95,90	95,08	4,29	3,24	2,01	2,28	342
001813 Szentistván figyelőkút	1973.12.11	770854,20	271214,21	96,05	97,08	98,81	9,99	100,78	99,91	4,73	3,70	1,97	2,76	414
001814 Mezőkeresztes figyelőkút	2022.09.06	773478,32	277489,28	99,76	102,29	106,05	9,85	107,06	106,20	7,30	4,77	1,01	6,29	943
001815 és 003746 Gelej figyelőkút	1962.11.05	779249,44	277672,01	92,95	96,58	98,65	9,38	98,03	97,33	5,08	1,45	-0,62	5,70	855
001817 Mezőcsát figyelőkút	1995.08.28	785487,71	273902,44	89,66	90,75	92,53	7,18	94,50	93,16	4,84	3,75	1,97	2,87	431
001818 Igrici figyelőkút	1996.01.01	787295,94	281923,44	92,72	93,64	94,81	9,33	99,08	98,92	6,36	5,44	4,27	2,09	314
001820 Mezőcsát figyelőkút	1959.10.29	789086,94	276430,70	90,73	91,69	93,46	5,65	94,63	94,52	3,90	2,94	1,17	2,73	409
001834 Tiszavalk figyelőkút	1949.07.23	778070,00	261711,00	85,48	86,98	88,98	4	89,18	88,83	3,70	2,20	0,20	3,50	525
001835 és 006967 Tiszadorogma figyelőkút	1973.09.23	786508,77	265481,60	86,63	87,69	89,13	10	91,94	90,90	5,31	4,25	2,81	2,50	375
001842 Mezőnagymihály figyelőkút	1990.09.24	776680,80	274215,00	91,99	93,76	95,80	7,16	96,50	95,76	4,51	2,74	0,70	3,81	572
001881 Tiszatarján figyelőkút	1994.12.02	796774,48	278106,15	89,05	90,11	91,95	15,2	94,81	93,59	5,76	4,70	2,86	2,90	435
001883 Tiszatarján figyelőkút	1993.11.03	794775,46	278945,43	90,02	90,71	91,79	17,82	94,78	93,74	4,76	4,07	2,99	1,77	266
001884 Tiszakeszi figyelőkút	1989.02.02	794364,70	274408,37	89,16	90,10	91,56	15,02	95,10	94,13	5,94	5,00	3,54	2,40	360
001888 Ároktő figyelőkút	1989.03.09	792054,41	268520,29	87,78	88,64	89,91	18,44	92,28	91,09	4,50	3,64	2,37	2,13	319
001889 Ároktő figyelőkút	1990.11.12	791579,59	269080,94	88,39	89,29	90,67	18,09	92,41	91,31	4,02	3,12	1,74	2,28	342
001892 Tiszadorogma figyelőkút	1994.10.06	785872,59	262408,79	86,78	87,72	89,15	11,78	91,03	90,34	4,25	3,31	1,88	2,37	356
001893 Tiszadorogma HF figyelőkút	2022.09.07	784221,51	262720,72	86,15	87,28	88,44	11,3	89,71	89,12	3,56	2,43	1,27	2,29	343
004177 Poroszló, Rábolypuszta figyelőkút	2022.09.05	773502,26	260616,57	86,50	87,86	89,45	10,53	91,22	90,44	4,72	3,36	1,77	2,95	443
192391 Négyes figyelőkút	1995.10.30	774490,00	262900,00	86,72	88,00	89,36	23,6	90,37	89,42	3,65	2,37	1,01	2,64	396

4. sz. Figyelőkutakban mért talajvízszintek alakulása mBf-i magasságban 1940-2018 között, a Dél-Borsodi Mezőség területén (Vízrajzi Évkönyvek adatai alapján)

Figyelőkutakban mért talajvízszintek alakulása tengerszint feletti magasságban (mBf)
1940-2018 között, a Dél-Borosdi Mezőség területén (Vízrajzi évkönyvek adatai alapján)

5. sz. Előzetes Régészeti Dokumentáció (ERD), Nemzeti Régészeti Intézet – 2023.

ELŐZETES RÉGÉSZETI DOKUMENTÁCIÓ

ELŐKÉSZÍTŐ MUNKARÉSZ
Adatgyűjtés és terepbejárás alapján
(ERD-I.)

***„KOMPLEX ÉLŐHELY FEJLESZTÉSI PROGRAM A DÉL-BORSODI
TÁJEGYSÉG TERÜLETÉN: ÉLŐHELY REHABILITÁCIÓ (FA- ÉS
GYEPTELEPÍTÉSEK), VIZESÉLŐHELY-REKONSTRUKCIÓ, INVAZÍV FAJOK
VISSZASZORÍTÁSA (PROJEKT ELŐKÉSZÍTÉS)”***

A

BÜKKI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG

megrendelésére készítette:

A

2023

1. AZ ELŐZETES RÉGÉSZETI DOKUMENTÁCIÓ TÁRGYA, ELKÉSZÍTÉSÉNEK CÉLJA, KÉSZÍTŐI

1.1. Az ERD tárgya: „Komplex élőhely fejlesztési program a Dél-Borsodi Tájegység területén: élőhely rehabilitáció (fa – és gyeptelepítések), vizesélőhely-rekonstrukció, invazív fajok visszaszorítása (projekt előkészítés)”

1.2. A tervezett változtatás helyszíne:

1. Mezőkeresztes-Szentistván-Tiszabábolna, Orosz-ér vízszállító képesség helyreállítása.

Érintett helyrajzi számok: Mezőkeresztes 0373 kivett, Mezőkeresztes 0363 kivett, Négyes 199/2 kivett, Szentistván 0149 kivett, Szentistván 0177/ kivett, Szentistván 0203/2 kivett, Szentistván 0203/4 erdő, Szentistván 0203/5 kivett, Szentistván 0205/b kivett, Szentistván 0206 kivett, Szentistván 0208/2 kivett, Szentistván 0210/1b kivett, Szentistván 0210/1d kivett, Szentistván 0251/1 szántó, Szentistván 0251/2 szántó, Szentistván 0251/14 szántó, Szentistván 0251/18 szántó, Szentistván 0251/19 b kivett, Szentistván 0251/22 szántó, Szentistván 0251/23 szántó, Szentistván 0251/27 szántó, Szentistván 0251/28 szántó, Szentistván 0251/29 szántó, Szentistván 0251/30b kivett, Szentistván 0251/31 szántó, Szentistván 0251/32 szántó, Szentistván 0252/28 rét, Szentistván 0257 rét, Szentistván 0259 kivett, Szentistván 0261 rét, Tiszabábolna 041/8 kivett, Tiszabábolna 0123/2b kivett, Tiszabábolna 0145/2 kivett, Tiszabábolna 0121 kivett.

2. Szentistván-Tiszabábolna, vízvisszatartás biztosítása az Orosz-ér, 91.j. gátja felett.

Érintett helyrajzi számok: Tiszabábolna 0121 kivett, Tiszabábolna 0123/2c szántó, Szentistván 0203/2 kivett.

3. Tiszabábolna-Négyes-Tiszavalk, Montaj-tó Csincse-éri felső szakaszának revitalizációja a 93. és 7. jelű gátak között.

Érintett helyrajzi számok: Szentistván 0203/1b kivett mocsár, Szentistván 0203/1d kivett mocsár, Szentistván 0203/2 kivett, Szentistván 0203/4 kivett mocsár, Szentistván 0203/5 kivett mocsár, Tiszabábolna 032/1p kivett mocsár, Tiszabábolna 032/1s kivett mocsár, Tiszabábolna 041/8 kivett, Tiszabábolna 041/9 legelő, Tiszabábolna 032/2 kivett mocsár, Négyes 0198 kivett, Négyes 0199/1 legelő, Négyes 0199/2 kivett.

4. Mezőnagymihály – Szentistván - Tiszabábolna, Tiszavalki-főcsatorna vízszállító képességének helyreállítása.

Érintett helyrajzi számok: Mezőnagymihály 0116 kivett, Mezőnagymihály 0125 kivett, Mezőnagymihály 0140 kivett, Mezőnagymihály 0396/1 kivett, Mezőnagymihály 0396/2 kivett.

5. Mezőnagymihály, Ferenci-tanyai-mocsár elnevezésű vizes élőhely revitalizációja.

Érintett helyrajzi számok: Mezőnagymihály 0196/2a kivett, Mezőnagymihály 0196/2b kivett, Mezőnagymihály 0196/4 legelő, Mezőnagymihály 0196/6g rét, Mezőnagymihály 0196/7 erdő, Mezőnagymihály 0209/2 kivett, Mezőnagymihály 0210/2 kivett, Mezőnagymihály 0222/40b rét, Mezőnagymihály 0222/40c nádas, Mezőnagymihály 0222/41a rét, Mezőnagymihály 0222/41b nádas, Mezőnagymihály 0223 kivett, Mezőnagymihály 0224/27b nádas, Mezőnagymihály 0224/34a legelő, Mezőnagymihály 0224/34b nádas, Mezőnagymihály 0227 kivett.

6. Mezőnagymihály, 78. jelű műtárgy keresztgátjának fejlesztése. Érintett helyrajzi számok: Mezőnagymihály 0196/2a kivett, Mezőnagymihály 0196/2b kivett, Mezőnagymihály 0196/2c kivett, Mezőnagymihály 0196/4 legelő, Mezőnagymihály 0196/6g rét, Mezőnagymihály 0209/2 kivett.

7. Mezőnagymihály, Gyékényes-mocsár elnevezésű vizes élőhely revitalizációja. Érintett helyrajzi számok: Mezőnagymihály 0242d nádas, Mezőnagymihály 0260 legelő, Mezőnagymihály 0261 kivett, Mezőnagymihály 0282 rét, Mezőnagymihály 0284a legelő.

8. Szentistván, Bacsóházi átjáró feletti betekintő hely létesítése. Érintett helyrajzi számok: Szentistván 0234/1 kivett, Szentistván 0240/3 legelő.

9. Szentistván, Vaskapui holtág revitalizációja. Érintett helyrajzi számok: Szentistván 0234/7 kivett, Szentistván 0234/8 kivett, Szentistván 0242/2 legelő.

10. Szentistván, átjárhatóság biztosítása a Tiszavalki-főcsatornán a Vaskapunál. Érintett helyrajzi számok: Szentistván 0234/7 kivett.

11. Szentistván-Tiszabábolna, Fehérlő-Nagyszéklápai holtágak vízpótló rendszerének fejlesztése. Érintett helyrajzi számok: Tiszabábolna 0150/2 kivett, Tiszabábolna 0175 kivett, Szentistván 0234/7 kivett, Szentistván 0234/9 kivett, Szentistván 0242/1c legelő.

12. Mezőcsát, földút helyreállítás a Kiszely-tanya megközelíthetőségének érdekében. Érintett helyrajzi számok: Mezőcsát 0281/1 legelő.

13. Mezőnagymihály, földút helyre állítása a Tiszavalki-főcsatorna és a Nagytanya között. Érintett helyrajzi számok: Mezőnagymihály 0340 kivett, Mezőnagymihály 0341/6 legelő, Mezőnagymihály 0341/7 legelő, Mezőnagymihály 0396/2 kivett.

14. Mezőnagymihály-Szentistván, földút kialakítása a Batúz tanyától keletre, átvezetése a Batúz-éren. Érintett helyrajzi számok: Szentistván 0242/1b kivett, Szentistván 0242/1c legelő, Mezőnagymihály 0249/2 legelő, Mezőnagymihály 0251/2b legelő.

15. Tiszabábolna, földút helyreállítása a Köleshát tanya megközelítése érdekében. Érintett helyrajzi számok: Tiszadorogma 017a legelő, Tiszadorogma 018/1c legelő, Tiszabábolna 0161 legelő, Tiszabábolna 0162 kivett.

16. Szentistván, földút helyreállítása a Montáj-pusztai tanya megközelítése érdekében. Érintett helyrajzi számok: Szentistván 0210/2 legelő, Szentistván 0212 kivett, Szentistván 0214/1 legelő, Szentistván 0217/1 legelő, Szentistván 0218 kivett.

17. Gelej – Mezőnagymihály – Szentistván – Tiszabábolna - Tiszakeszi, ásott kutak helyreállítása. Érintett helyrajzi számok: Gelej 0139/1c legelő, Gelej 0142/4g legelő, Mezőnagymihály 0245/4 legelő, Mezőnagymihály 0245/1 legelő, Szentistván 0242/1c legelő, Tiszabábolna 0156a legelő, Tiszakeszi 083h legelő.

1.3. Az ERD megrendelője: Bükk Nemzeti Park Igazgatóság

1.4. Az ERD megrendelésének célja: a projekt megvalósítása

1.5. Készítette: Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Régészeti Intézet

1.6. Az ERD elkészítése során *a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (Kötv.) és a Kormány, a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Kormány rendeletének (Korm. R.)* előírásait alkalmaztuk.

1.7. A Kötv. 23/C. § (5) bekezdésének megfelelően az ERD-t próbafeltárás alkalmazásával kell elkészíteni. Mivel az ERD megrendelésekor a próbafeltárást nem lehetett elvégezni, **az ERD** – a Korm. R. 39. § (1) bekezdése alapján – **több munkafázisban készül.** A Korm. R. 40. § (8) bekezdése szerint, amennyiben az első hatósági eljárás megindításakor a próbafeltárást akadályozó körülmény még nem hárult el, az ERD addig elkészült munkafázisait kell csatolni a kérelemhez. A feltárási projekttervvel záródó ERD, az akadályozó körülmények megszűnése után (vö.: Korm. R. 39. § (2) bekezdés) elvégzett próbafeltárás eredményei alapján készíthető el, a következő munkafázisban.

2. RÉGÉSZETI ÉRTÉKVIZSGÁLAT, LELŐHELY-DIAGNOSZTIKAI VIZSGÁLATOK

2.1. Adattári, szakirodalmi, térképészeti adatgyűjtés

A tervezett beruházás helyszíne Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében található, a Borsodi-Mezőség kistáj területén. A gyakran csak pusztai tömbként emlegetett Borsodi-Mezőség hullámos felszínű, folyóhátakkal tagolt síksági terület, melyet a Hortobágytól csak a Tisza választ el.

A terület geológiai felépítését döntően a Pannon-tengeri üledéken végbement pliocen kori feltöltődések és a pleisztocénbeli változások határozták meg. A Sajó és a Hernád által kialakított hordalékkúp nagy valószínűséggel a negyedidőszakban keletkezett, fejlődése az egész pleisztocén korban zajlott. A jelenkori felszín kialakításában a főszerep a vizeknek jutott. Míg a hordalékkúp felszínét az északi irányból, a Bükkből érkező vízfolyások hozták létre, addig a déli, ártéri területeket a Tisza formálta. Az északi rész a lefolyó vizek nyomán hullámos felszínű hordalékkúp síksággá alakult, melyet az ősi folyómedrek és övzátonyok maradványai tagolnak. Mai megjelenését tekintve nem más, mint egy kanyargó mocsarak által szabdalta, hatalmas gyepterület. A déli rész a Tisza áradásainak homogenizáló hatása következtében létrejött egyöntetű ártéri sík, mely az 1939-es gátépítési munkálatokig a Tisza élő ártere volt.

Éghajlati adottságait tekintve a Borsodi-Mezőség erdőssztyepp klímájú, mérsékelt meleg, száraz kistáj, amely jellegzetes átmeneti öv a teljesen fátlan füves puszták és a zárt erdőzóna között. Az ilyen klímájú területeken a vegetációs időszak csapadéka még elegendő ahhoz, hogy a

fák megéljenek, sőt a jobb vízgazdálkodású területeken akár kisebb- nagyobb erdőfoltok is kialakulhatnak, viszont az erdők teljes záródásához ez a vízmennyiség már kevés.

A terület talajtípusainak kialakulásában is meghatározó szerepe volt a Tisza gyakori elöntéseinek. A folyó mentén, az ismétlődő vízborítás hatására alacsony szervesanyagtartalmú nyers öntéstalajok jöttek létre, a terület többi részén pedig a különböző talajtípusok az egymáshoz viszonyított né- hány méteres vagy annál kisebb szintkülönbségek alapján tagolódnak. Ezért míg a mélyebb részeket réti talajok és réti öntéstalajok foglalják el, addig a legmagasabb térszíneken - amelyek szigetszerűen emelkednek ki a tájból - réti csernozjom és alföldi mészlepedékes csernozjom talajok találhatók. Utóbbiak a környék legjobb minőségű termőföldjei. A térség talajainak nagy része viszont szikes, amely a réti szolonyec, ill. a szolonyeces réti típusokhoz tartozik. Egyes helyeken, nyirokszerű anyagokon csernozjom-barna erdőtalaj alakult ki, melynek fizikai félesége agyag vagy agyagos vályog. A terület északi részén mélyben sós, alföldi mészlepedékes csernozjomokat is találunk.

A felszín kialakító vízfolyások vizsgálata alapján, egykor a Borsodi-Mezőség (Borsodi-nyílt ártér) fő folyója Sajó volt. Az árteret átszelő többi vízfolyás, mint például a Hejő, a Csincse- és a Kacsi-patakok nem torkolltak közvetlenül a Tiszába, hanem gazdag vízi világnak otthont adva vesztek el a lapos, mocsaras ártéren. Ezeknek a vizes területeknek a legjelentősebb maradványai közé tartoznak a Gyékényes-, a Kenyerváró-, a Móka-, a Fenduda- és a Koszos-mocsár, a Deák-, a Tükörtő-és a Kis-rét, a Montáj- és a Sós-tó, a Ferenczi-lapos, a Köleshát, a Tetes, a Sárallás, a Gorzsa és a Fehérlő-holtág mocsarai, valamint a talán legismertebb ilyen terület, a Nagy-szék-lápa. A tájvédelmi körzetet érintő vízfolyások jelenlegi befogadója a Tisza, amely a védett területről érkező mellékvizeket jobb oldalról veszi föl. Ezek a következők: a Bükkből lefutó Kácsi-es Lator-patak, a Nád-és a Tardi-ér, melyek vizeit a Csincse-, a Tiszavalki- és a Sulymos-főcsatorna, valamint a hozzájuk csatlakozó belvízlevezető csatornarendszer fogadja be.

A területet Nyugaton az Eger-patak (Rima), keleten a Rigós főcsatorna vízfolyások határolják. Nyugatról a Hevesi-sík, északról az Egri-Bükkalja és a Miskolci-Bükkalja, délről a Hevesi-ártér és a Borsodi-ártér határolja.

A közhiteles lelőhely-nyilvántartás, a múzeumi adattári, szakirodalmi, térképészeti kutatások során, a tervezett beruházás által érintett területen és 200 méter széles övezetében 8 régészeti lelőhelyhez kapcsolódó adat ismert.

Adatgyűjtés során a fejlesztési területen és pufferzónájában azonosított régészeti lelőhelyek:

Név:	Nyilvántartási szám:	Információ forrása:	Lelelőhely jellege:	Lelelőhely kora:	Pozíciója:
Gelej – Füzes-rét	16595	ásatás	zsugorított sír	rézkor (bodrogkeresztúri kultúra)	érintett
Mezőnagymihály – Nagyecser tanya	16106	ásatás	telepnyom	ismeretlen kor, bronzkor	érintett
Mezőnagymihály – Nagyecser-dél	59371	helyszíni szemle, próbaásatás, ásatás	telepnyom, ház	római kor, bronzkor	érintett
Mezőnagymihály – Salamon tanya	63210	ásatás	telepnyom	újkőkör, római kor	érintett
Mezőnagymihály – Hosszú-éri-dűlő	80995	terepbejárás	telepnyom	szarmata, késő középkor	érintett
Mezőnagymihály – Nagyház-tanya	63208	ásatás	telepnyom	kelta	érintett
Mezőnagymihály – Koszos és Gyékényes mocsár közötti szántó	80991	terepbejárás	telepnyom	őskör, szarmata, avar	érintett
Tiszabábolna – Földvár	16847	terepbejárás, geofizikai felmérés, ásatás	föld-fa erődítés, tell, telep	bronzkor (hatvani és füzesabony kultúra)	érintett
Gelej – Sinka-halom	63210	helyszíni, ásatás	telep, épület, sír	kelta, római kor	pufferzónában
Mezőnagymihály – Nagyecser-észak	59370	helyszíni szemle, ásatás, próbaásatás	telep, temető	bronzkor, római kor, szarmata	pufferzónában
Mezőnagymihály – Nagyólyás-tanya	63206	ásatás	telep, ház	Árpád-kör	pufferzónában
Mezőnagymihály – Fenduda feletti magaslát, szántó	80987	terepbejárás	telep	szarmata	pufferzónában
Mezőnagymihály – Ramondajárás, Eperjesi szántó (Hegyes- halom)	80989	terepbejárás	telep	őskör	pufferzónában
Tiszabábolna – Köves, középkori Montaj falu	81019	terepbejárás	telep	Árpád-kör	pufferzónában
Mezőnagymihály – Batúztanya	63212	ásatás	telep	ismeretlen kor	ásatás
Mezőnagymihály – Esztergódomb	84007	terepbejárás, helyszíni szemle, ásatás	telep, kurgán	őskör, rézkor	pufferzóna

A vizsgált területet a Del-Borsod_TE_rehabilitacioja_BNPI_405667_2023_TM01 térképmellékleten ábrázoltuk, a térinformatikai állományok a digitális mellékletek „Terinformatika” mappáiban érhetők el.

2.2. Régészeti terepbejárás

A bejárást 2023. március 7-8-án végeztük el Kalli András, Lukács József, Lukácsné Nagy Márta régészek és Salamon Áron régésztechnikus részvételével.

A terepbejárás első napján, 2023. március 7-én Tiszabábolna felől indulva a 2., 3., 7., 9., 10. és 11. projekteleme területre került bejárásra. Az egykori Rákóczi Tsz.-től északra vivő földúton, mely észak-déli irányban szeli át a Nagy-Szék-Lápa területét, indultunk, hogy feltérképezzük a 11. projekteleme területét. Járható területet nem találtunk. Ezt követően visszatértünk a Rákóczi tsz.-hez és innen az északnyugatra induló földúton haladva, átkelve a Szél-lápai csatornán

(Fehérlő-tanya) még szintén a 11. projektelems területét néztük meg. Terepbejárásra alkalmas területet nem találtunk, legelő valamennyi terület. Tovább indultunk a földúton, átkeltünk a Tiszavalki főcsatornán a Vaskapu határrészre. Itt a 9-10. projektelems területét kívántuk megnézni, ám terepbejárásra alkalmas terület itt sem volt. Mélyebb, vizes, mocsaras területek és legelők váltották egymást.

A következő célpontunk a 2. és 3. projektelems területe volt. A Tiszavalki főcsatorna mentén haladtunk déli-délnyugati irányban, de jelenleg a már ismert 81019. azonosító számú régészeti lelőhely területe sem volt járható, illetve a 2. projektelems keleti, déli részének területei sem. A 2. projektelems északi területeit, valamint a 3. projektelemsészaki, nyugati részeit Tiszavalk felől, déli, délnyugati irányból közelítettük meg. Terepbejárásra alkalmas területet nem találtunk, itt szintén mélyebb, vizes, mocsaras területek és legelők váltják egymást.

Ezt követően a 7. projektelems felé vettük utunkat. Tiszabábolnára visszatértünk és a Rákóczi Tsz-től induló, északra tartó földúton jutottunk el (Ramonda-járáson keresztül) e területre (Mezőnagymihály, Nagy-tanya). Terepbejárásra alkalmas rész itt sem volt, legelőként hasznosítják a földterületeket.

2023. március 8-án a Mezőcsát és Mezőnagymihály határában elhelyezkedő projektelems és pufferzónáik régészeti terepbejárását terveztük. A Mezőnagymihály-Nagyecsértől nyugatra elhelyezkedő, a Csincse-övsatornából délkeleti irányba leágazó projektelems és pufferzónájának kivételével valamennyi projektelems és pufferzónája a növényi fedettség, illetve kis mértékben a beépítettség miatt régészeti terepbejárási módszerekkel nem volt kutatható.

A Mezőnagymihály-Nagyecsértől nyugatra elhelyezkedő, a Csincse-övsatornából délkeleti irányba leágazó projektelems északkeleti pufferzónájában őszi gabonával fedett, délnyugati pufferzónájában szántott, jól kutatható felszíneken végeztük el a terepbejárást, amelynek során régészeti lelet nem került elő, illetve régészeti jelenségek sem jelentkeztek.

A Mezőcsát délnyugati határában, a Kiszely-tanya (egykori Dózsa TSz.) szomszédságában elhelyezkedő projektelems területén és pufferzónájában, az 59371. azonosító számú régészeti lelőhelytől délnyugatra elhelyezkedő projektelems területén és pufferzónájában, illetve a 63210. azonosító számú régészeti lelőhelytől délkeletre elhelyezkedő projektelems területén és pufferzónájában a régészeti terepbejárást a növényi fedettség, illetve kis mértékben a beépítettség miatt nem tudtuk elvégezni.

A vizsgált területet Del-Borsod_TE_rehabilitacioja_BNPI_405667_2023_TM02 sz. térképmellékleten ábrázoltuk.

2.3. AZ ÉRTÉKVIZSGÁLAT EREDMÉNYÉNEK ÖSSZEFOGLALÁSA

Az értékvizsgálat eredményei alapján – adatgyűjtés és terepbejárás – nyolc régészeti lelőhelyet azonosítottunk a beruházás területén, a beruházás területének pufferzónájában szintén nyolc lelőhely került azonosításra.

A régészeti értékvizsgálat során azonosított régészeti lelőhelyek:

Név:	Nyilvántartási szám:	Adatszerzés módja:	Pozíciója:
Tiszabábolna –Földvár	16847	ásatás	érintett
Mezőnagymihály – Nagyecser tanya	16106	ásatás	érintett
Mezőnagymihály –Nagyecser-dél	59371	helyszíni szemle, próbaásatás, ásatás	érintett
Mezőnagymihály – Salamon tanya	63210	ásatás	érintett
Mezőnagymihály – Hosszú-éri-dűlő	80995	terepbejárás	érintett
Mezőnagymihály –Nagyház-tanya	63208	ásatás	érintett
Mezőnagymihály – Koszos és Gyékényes mocsár közötti szántó	80991	terepbejárás	érintett
Tiszabábolna-Földvár	16847	terepbejárás, geofizikai felmérés, ásatás	érintett
Gelej, Sinka-halom	63210	helyszíni, ásatás	pufferzónában
Mezőnagymihály – Nagyecser-észak	59370	helyszíni szemle, ásatás, próbaásatás	pufferzónában
Mezőnagymihály – Nagygyólyás-tanya	63206	ásatás	pufferzónában
Mezőnagymihály – Fenduda feletti magaslat, szántó	80987	terepbejárás	pufferzónában
Mezőnagymihály – Ramonda- járás, Eperjesi szántó (Hegyes- halom)	80989	terepbejárás	pufferzónában
Tiszabábolna – Köves, középkori Montaj falu	81019	terepbejárás	pufferzónában
Mezőnagymihály – Batúz-tanya	63212	ásatás	pufferzónában
Mezőnagymihály – Esztergő-dom	84007	terepbejárás, helyszíni szemle, ásatás	pufferzónában

A vizsgált területet Del-Borsod_TE_rehabilitacioja_BNPI_405667_2023_TM01 sz. térképmellékleten ábrázoltuk, a térinformatikai állományok a digitális melléklet „Terinformatika” mappájában érhetőek el.

3. KUTATÁSI TERV

3.1. A változtatási szándékok ismertetése

A Dél-borsodi Tájegység területén komplex tájrehabilitációs program kerül kidolgozása vizes élőhelyek rehabilitációjával, LIDAR felmérésre alapozott vízborítási modell felhasználásával, invazív fajok visszaszorításával, őshonos növények visszatelepítésével. Kotrások, mederrendezések, árkok betömése, költőszigetek kialakítása történik, emellett gémes kutak, kutak felújítása, használatba vétele, tájképi értékének megőrzése, tanyák tájba illő felújítása. Sor kerül a régi beton építmények romjainak felszámolására, utak felújítására, a tájsebek megszüntetésére.

A tervezett élőhely rehabilitációk keretében a célkitűzések eléréséhez az alábbi beavatkozásokra kerülhet sor:

- vízviasszatartó műtárgy felújítása, építése, átépítése, bontása,
- árasztás, vízviasszatartás megvalósítása,
- átereszt építése, átépítése, bontása,
- földút helyreállítása, építése,
- földmű építése, átépítése, bontása,
- kút helyreállítása, tisztítása, kútszerkezet létesítése, helyreállítása,
- terület helyreállítás,
- vizes élőhely (egykor folyómeder) részleges helyreállítása növényzet és iszap eltávolításával,
- vízzsállító, vízelvezető csatorna, árok helyreállítása, átépítése, megszüntetése.

1. Mezőkereszt-Szentistván-Tiszabábolna, Orosz-ér vízzsállító képesség helyreállítása (1.sz. PROJEKT)

Az 5+872 és a 8+457 km szelvényekben lévő átereszt elbontásra kerülnek, helyükre új átereszt építenek. Folyásfenék szintjüket a meder tervezett esésviszonyaihoz igazítottan választják meg (30-40 cm-rel lejjebb). A 7+487 km szelvényben lévő tiltós átereszt (96. jelű műtárgy) al- és felvizén részletes geodéziai felmérés alapján fogják meghatározni a mederrendezési, kotrási igényt. A 9+001 és a 9+820 km szelvényben lévő átereszt felvízi oldalán szintén felmérik a mederrendezési igényt, illetve meghatározzák a kotrással érintett hosszat.

2. Szentistván-Tiszabábolna, vízviasszatartás biztosítása az Orosz-ér, 91.j. gátja felett (2.sz. PROJEKT)

Az engedélyben rögzített vízviasszatartás megvalósításához kiépítik, illetve átalakítják a Montaj-tó medrének teljes mértékű elzárását biztosító létesítményeket. Az Orosz-éren lévő 225 fm hosszú (91. jelű) Bogárázó gátat 160 m hosszon tovább építik a jelenlegi keresztgáttal azonos geometriával és koronaszinttel (min. 88,00 mBf). Azt a koronaszintet meghaladó magaspártba kötik be.

3. Tiszabábolna-Négyes-Tiszavalk, Montaj-tó Csincse-éri felső szakaszának revitalizációja a 93. és 7. jelű gátak között (3.sz. PROJEKT)

A Csincse-ér teljes jobb oldaláról, átnyúlva a mélyvonulat bal oldalára is, mintegy 20 ha-nyi területen eltávolítják a vízinnövényzetet a gyökérszónával átszőtt mederanyaggal együtt. A helyszíni bejárás alapján ennek vastagsága legalább 60 cm-re tehető.

4. Mezőnagymihály – Szentistván – Tiszabábolna, Tiszavalki-főcsatorna vízzsállító képességének helyreállítása (4.sz. PROJEKT)

A főcsatorna 16+000 és 19+500 km szelvényei között hidraulikailag megfelelő esésre rendezik a medret. Ezen munkával a 17+705 és a 19+826 km szelvényben lévő átereszt szelvényében a jelenlegi mederfenékhez képest alacsonyabb szinteket kell biztosítani. A mederrendezés a 17+705 és a 19+826 km szelvényekben összesen 3500 fm-en fog történni.

5. Mezőnagymihály, Ferenci-tanyai-mocsár elnevezésű vizes élőhely revitalizációja (5.sz. PROJEKT)

A Ferenci-tanya-mocsár területén a nyílt vízfelület tartós kialakításához eltávolítandó 80 cm vastagságban a gyökerekkel átszőtt üledékes mederanyag. Javasolt beavatkozási területként a nádas mélyvonulatát jelölték ki, így a 15 ha nádasból 6,5 ha nyílt vízfelületté alakítható.

6. Mezőnagymihály, 78. jelű műtárgy keresztgátjának fejlesztése (6.sz. PROJEKT)

A jelenlegi tervek alapján ezen a szakaszon nincs régészeti érintettségű munkafolyamat.

7. Mezőnagymihály, Gyékényes-mocsár elnevezésű vizes élőhely revitalizációja (7.sz. PROJEKT)

A mocsár nyílt vízfelületének növelése érdekében a vizes élőhely mélyfekvésű területéről eltávolítják a vízinövényzetet, annak gyökérzetével együtt. A kitermeléssel érintett terület nagysága a keresztöltéstől nyugatra 10,6, keletre 10,1 ha. Az eltávolítandó gyökérzóna vastagságát átlagosan 30-50 cm közöttire becsülik.

8. Szentistván, Bacsóházi átjáró feletti betekintő hely létesítése (8.sz. PROJEKT)

A jelenlegi tervek alapján ezen a szakaszon nincs régészeti érintettségű munkafolyamat.

9. Szentistván, Vaskapui holtág revitalizációja (9.sz. PROJEKT)

A mederben min. 1,0 m vízmélység kialakítása szükséges. Ehhez eltávolítják a meder területéről a vízinövényzetet és a gyökérzetével átszőtt mederanyagot. A gyökérzóna vastagságát 30-50 cm-re becslik, így a kotrásnál átlagosan 40 cm-rel számolhatunk.

10. Szentistván, átjárhatóság biztosítása a Tiszavalki-főcsatornán a Vaskapunál (10.sz. PROJEKT)

Keresztgát (szélesítés) és áteresz építése történik, pontosabb műszaki paramétereket egyelőre nem ismerünk.

11. Szentistván-Tiszabábolna, Fehérlő-Nagyszéklápai holtágak vízpótló rendszerének fejlesztése (11.sz. PROJEKT)

Az Agyagos-(Széklápai-)csatornán lévő zsilip alacsonyabb küszöbszinttel, áteresszel tiltós vízviszatartó műtárgyat létesítenek. A jellemző terepszint 89,70 mBf körüli, így az előírányzott küszöbszint 88,30 mBf, táblamagasság 1,0-1,2 m.

12. Mezőcsát, földút helyreállítás a Kiszely-tanya megközelíthetőségének érdekében (12.sz. PROJEKT)

A földútrendezéssel érintett földút hossza ~920 m, melyből 800 m hosszban történik fizikai beavatkozás is. A koronaszintet egységesen 90,50 mBf szinten javasolják megépíteni, 4 m szélességben egyoldali eséssel.

13. Mezőnagymihály, földút helyre állítása a Tiszavalki-főcsatorna és a Nagytanya között (13.sz. PROJEKT)

A Tiszavalki-főcsatorna és a Nagytanya közötti földút helyreállítása. Tervezett beavatkozás hossza ~700 m, koronaszélessége 5 m. A bogárhát típusú korona miatt a földmű két oldalán 40

cm talpszélességű, 40 cm mélységű talpárkot javasolnak megépíteni. A tervezett rézsűhajlások az árkok esetében és a földút feltöltésénél egységesen 1:1,5.

Mezőnagymihály-Szentistván, földút kialakítása a Batúz tanyától keletre, átvezetése a Batúz-éren (14.sz. PROJEKT)

Földút kialakítása, tervezett beavatkozás hossza ~680 m. Az út koronaszélessége 5 m, mely igazodik a jelenlegi kijárt út szélességéhez. A bogárhát típusú korona miatt két, a földmű két oldalán 40 cm talpszélességű 40 cm mélységű talpárkot javasolnak megépíteni. A tervezett rézsűhajlások árok és földút és esetleges keresztöltés esetén is egységesen 1:1,5.

14. Tiszabábolna, földút helyreállítása a Köleshát tanya megközelítése érdekében (15.sz. PROJEKT)

Földút kialakítása, tervezett beavatkozás hossza ~2100 m. Az út koronaszélessége 4 méter, mely igazodik a jelenlegi kijárt út szélességéhez. A bogárhát típusú korona miatt a földmű két oldalán 40 cm talpszélességű 40 cm mélységű talpárkot javasolnak megépíteni. A tervezett rézsűhajlások árok, a földút és az esetleges megépülő keresztöltés esetén is egységesen 1:1,5.

15. Szentistván, földút helyreállítása a Montáj-pusztai tanya megközelítése érdekében (16.sz. PROJEKT)

A Montáj-pusztai tanya megközelítéséhez földút kialakítása, tervezett beavatkozás hossza ~960 m. Az út koronaszélessége 4 méter, mely igazodik a jelenlegi kijárt út szélességéhez. A bogárhát típusú korona miatt a földmű két oldalán 40 cm talpszélességű 40 cm mélységű talpárkot javasolnak megépíteni. A tervezett rézsűhajlások árok, a földút és az esetleges megépülő keresztöltés esetén is egységesen 1:1,5.

16. Gelej – Mezőnagymihály – Szentistván – Tiszabábolna - Tiszakeszi, ásott kutak helyreállítása (17.sz. PROJEKT)

A jelenlegi tervek alapján ezen a szakaszon nincs régészeti érintettségű munkafolyamat.

Egyéb, régészeti szempontból fontos műszaki paraméterek e tervezési szakaszban még nem ismertek.

3.2. Örökségvédelmi hatáselemzés és az ERD II. fázisában javasolt lelőhely-diagnosztikai vizsgálatok meghatározása

A régészeti értékvizsgálat során a tervezési területen 8 régészeti lelőhelyet azonosítottunk, a terület pufferzónájában további 8 régészeti lelőhely is található, így számítani lehet régészeti jelenségek előkerülésére. Ezért az ERD következő fázisában geofizikai felmérést és próbafeltárás elvégzését javasoljuk a régészeti érintettség meghatározása érdekében.

A régészeti értékvizsgálat során, a tervezett beruházás földmunkái által érintett területen nem azonosítottunk olyan helyben megtartandó örökségi elemeket, amelyeket a Korm. R. 21. § (3) bekezdés alapján a földmunkával el kell kerülni.

Mivel a tervezés jelenlegi fázisában még nem ismertek a műszaki paraméterek, valamint a

földmunkák pontos szélessége és mélysége, így a további örökségvédelmi javaslatok a kivitelezési tervek ismeretében a későbbiek folyamán még változhatnak.

Jelen beruházás esetében az ERD II. fázisában geofizikai kutatást, valamint próbafeltárás elvégzését javasoljuk. A geofizikai kutatás és a próbafeltárás mértékének megállapítása a kivitelezési tervek ismeretében történik meg, ez függ a kivitelezés műszaki megoldásaitól.

A mezőgazdasági művelésű területek geofizikai mérések elvégzésére legalkalmasabb a növényzet maximum 10 cm magasságú időszak, melynek során a felszín egyenletes simaságú. A mérések elvégzését egyértelműen kizárja a 25 cm-nél magasabb vegetáció, a zöldkár lehetősége és a mélyszántottság.

A Korm. R. 39. § (2) bekezdése alapján próbafeltárásokra csak az akadályozó körülmények elhárulását követően kerülhet sor, régészeti munkavégzésre alkalmas állapotú területen, amelynek szempontjait a Korm. R. 34. § (3) bekezdése határozza meg. A feltárások megkezdése előtt a beruházónak el kell végeztetni a területen a fakitermelést, bozót- és egyéb növényzet irtását, az építési, bontási, vagy egyéb hulladék eltávolítását, a lőszer- és tűzszerészeti vizsgálatot és mentesítést, illetve az erről szóló minőségbiztosítási jegyzőkönyvet a feltárást végző intézménynek átadnia. Biztosítani kell a feltárandó terület megközelíthetőségét, ki kell jelölnie a közművezetéseket és köteles átadnia ezek leíró és térképes dokumentációját lehetőleg EOVRendszerben készült állomány formájában.

A Korm. R. 36. § (2) bekezdés alapján a gépi és kézi földmunkát a régész irányítása mellett kell végezni, olyan *munkagép* (gumikerekes forgókotró, iszapoló vagy rézsűző kanállal) alkalmazásával, amely alkalmas a régészeti jelenségek jelentkezési szintjén a régészeti tükörfelület kialakítására.

A szükséges próbafeltárásokat a régészeti rétegsor aljáig kell elvégezni (Kötv. 21. § (2)).

3.3. A javasolt lelőhely-diagnosztikai vizsgálatok költségkalkulációja

Vizsgálat típusa	Nettó egységár	Terület/Hossz	Kalkulált nettó költség*
<i>Geofizikai kutatás (mágneses)</i>	40 Ft/m ²	nem ismert	nem kalkulálható
<i>Próbafeltárás</i>	2 520 Ft/m ² pozitív eredmény esetén; 1 100 Ft/m ² negatív eredmény esetén	nem ismert	nem kalkulálható
<i>Feltárási projektterv összeállítása</i>	50 000 Ft	1 db	50.000 Ft
Összesen	nem kalkulálható		

*Kötv. 19. § (4) alapján, a Korm. R. 8. mellékletében meghatározott hatósági egységárak szerint

A Kötv. 23/F. § 8a) alapján az ár nem tartalmazza a próbafeltárások elvégzéséhez szükséges gépi földmunka költségét!

A végleges költségbecslést a kivitelezési adatok pontosítása, a beruházás végleges megtervezése után lehet elvégezni, a megbízói adatszolgáltatás alapján. Amennyiben a kivitelezési tervek módosulnak, úgy a jelen dokumentációban javasolt örökségvédelmi vizsgálatok mértéke, illetve a költségbecslés is megváltozik.

A Kötv. 23/F. (8) értelmében az Előzetes régészeti dokumentáció készítésének teljes költségei nem haladhatják meg a beruházás teljes bekerülési költségének 0,35%-át, kivéve, ha a Beruházó ennél magasabb összeg megfizetését vállalja.

Az előzetes régészeti dokumentáció készítésének költsége a terepen végzett régészeti szaktevékenység mellett tartalmazza a végleges leletbefogadás, de nem tartalmazza a próbafeltáráshoz szükséges gépi földmunka, továbbá a munka- és balesetvédelmi szabályok betartásához szükséges műszaki feltételek biztosításának költségét.

A Kötv. 23/F. § (4) bekezdés alapján a nagyberuházáshoz kapcsolódó régészeti feltárással összefüggő rendelkezések alkalmazásában – tekintet nélkül a nagyberuházás szakaszolására – a beruházás teljes bekerülési költsége a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 47-51. §-ában meghatározott tételek tervezett összege.

A beruházó nyilatkozata alapján, jelen projekt esetében a beruházás bruttó bekerülési költségének összege 1 767 840 000 Ft.

3.4. A javasolt vizsgálatok elvégzésére jogosult intézmény megnevezése

Az Előzetes régészeti dokumentációhoz kapcsolódó próbafeltárások és geofizikai kutatás elvégzésére, a Kötv. 23/C. § (3) bekezdés és a Korm. R. 3. § (3) alapján a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Régészeti Intézet (regeszetiprojektiroda@hnm.hu) jogosult.

Nyíregyháza, 2023. március 20.

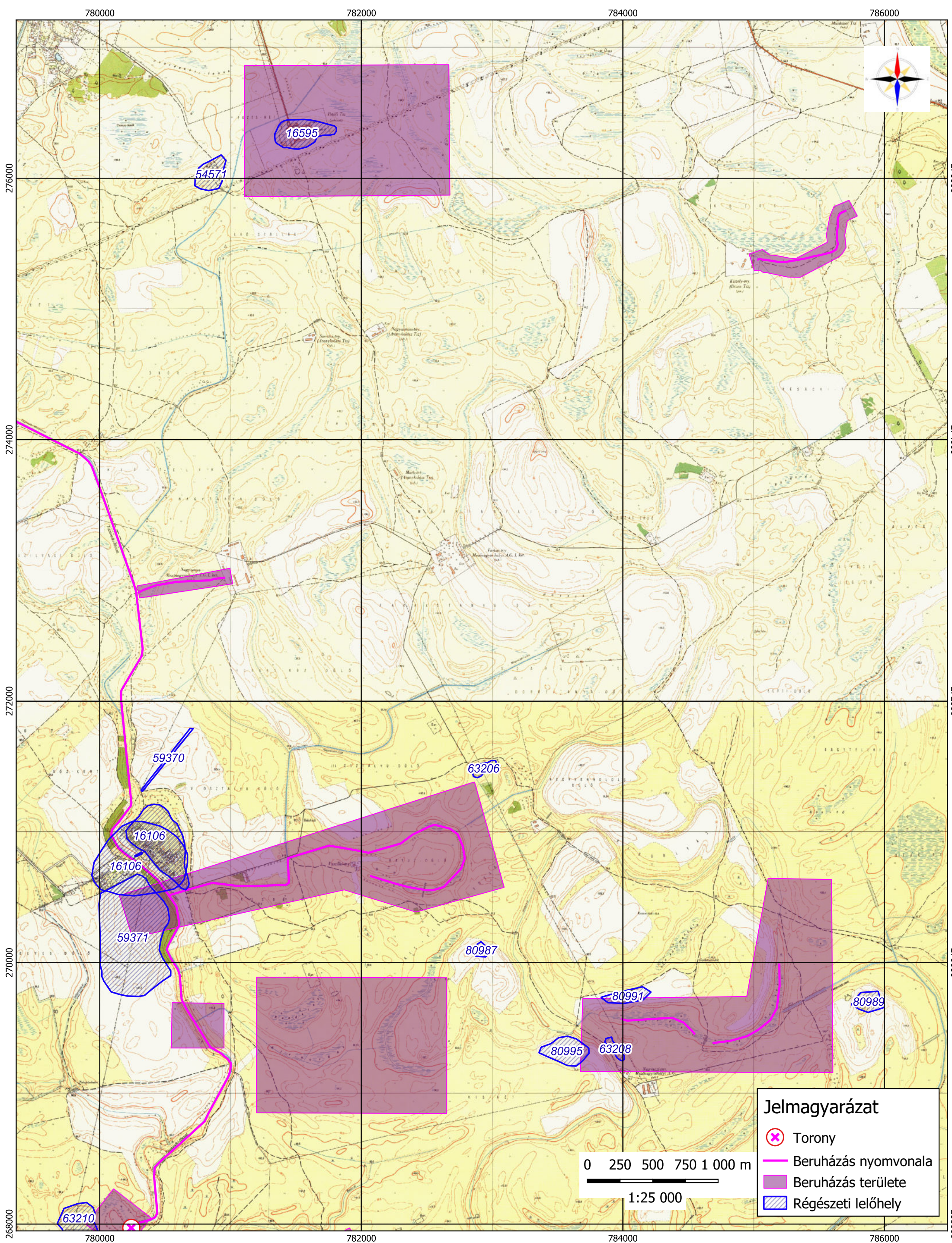

Lukácsné Nagy Márta

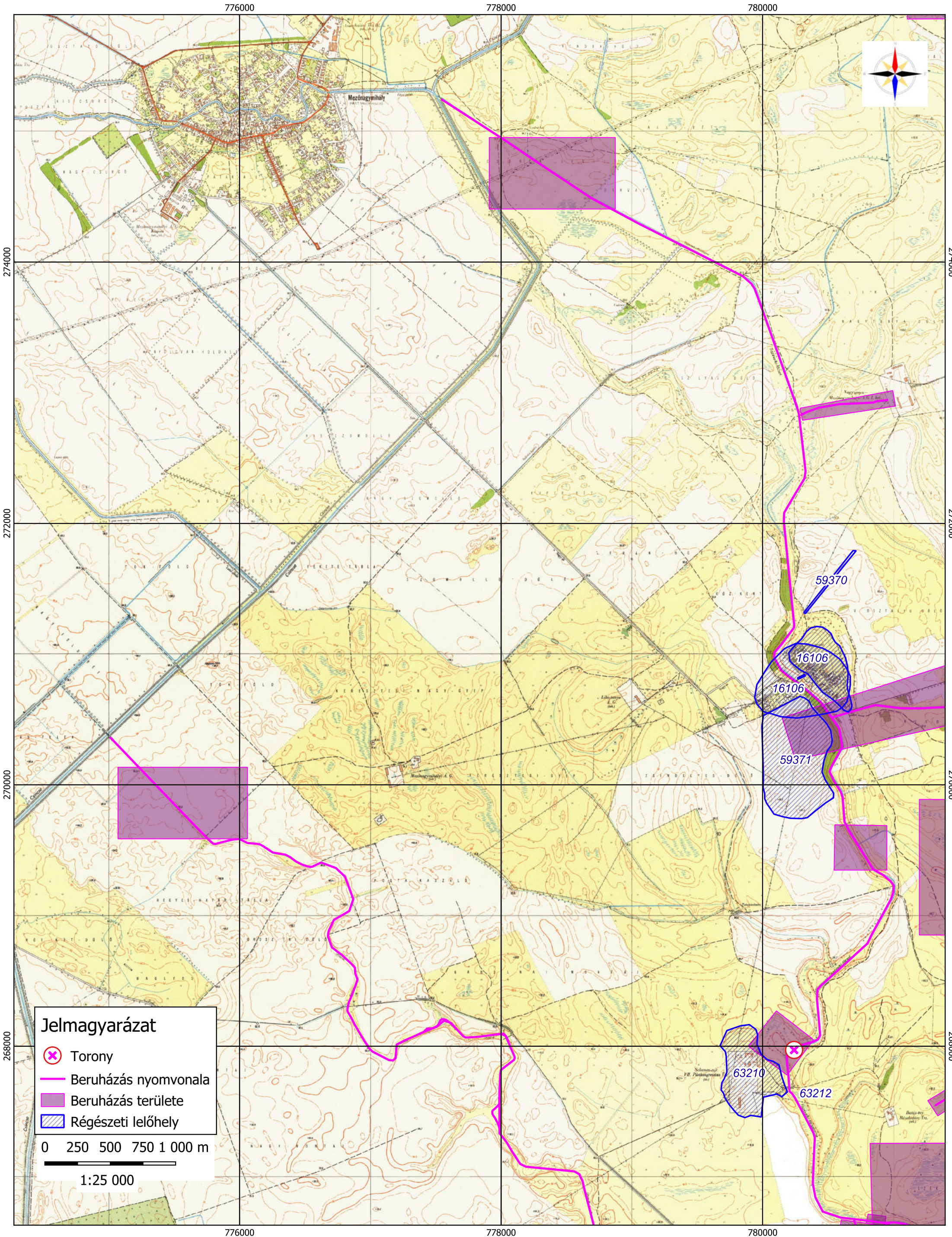
régész

*Magyar Nemzeti Múzeum
Nemzeti Régészeti Intézet*

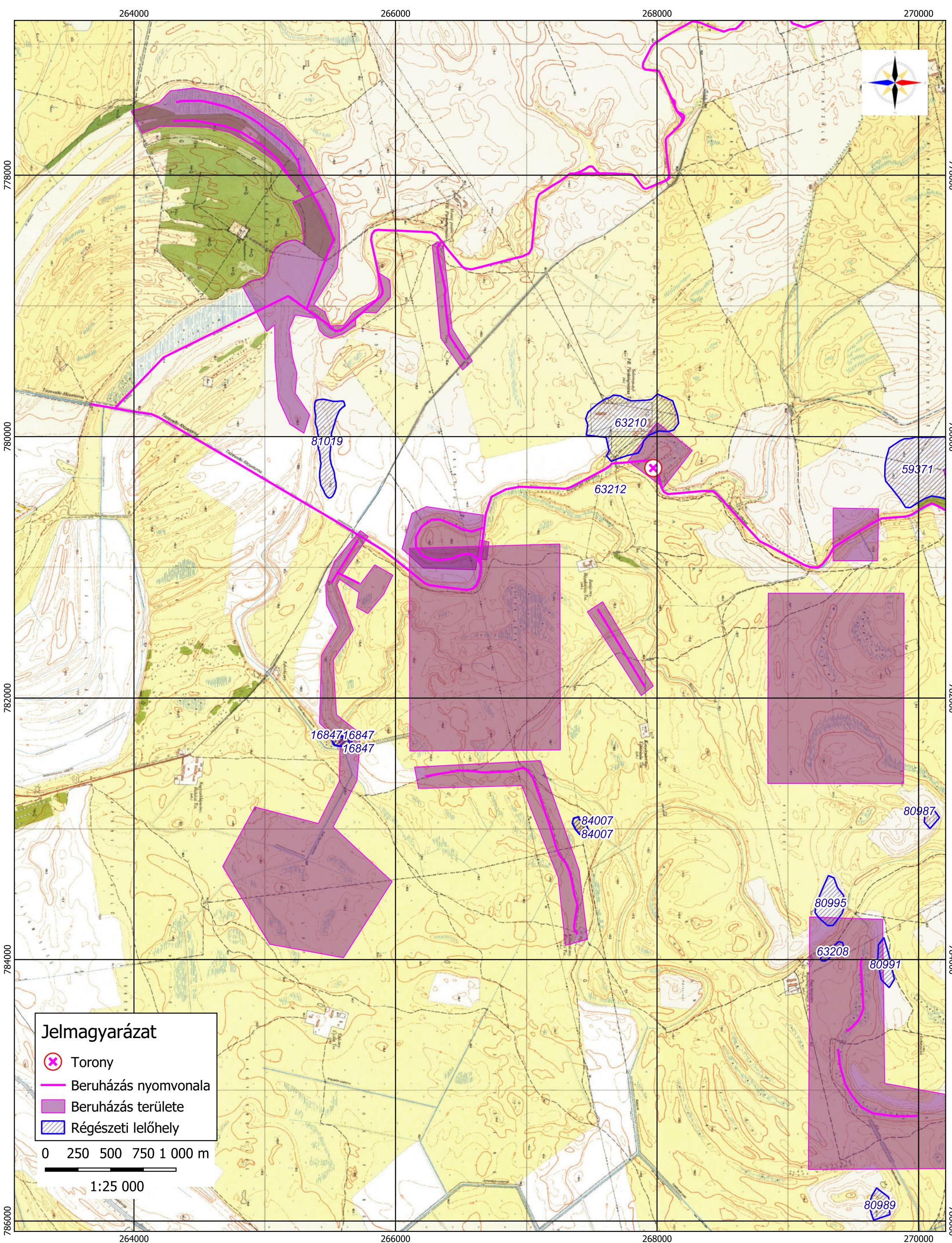

792000

794000

796000

274000

272000

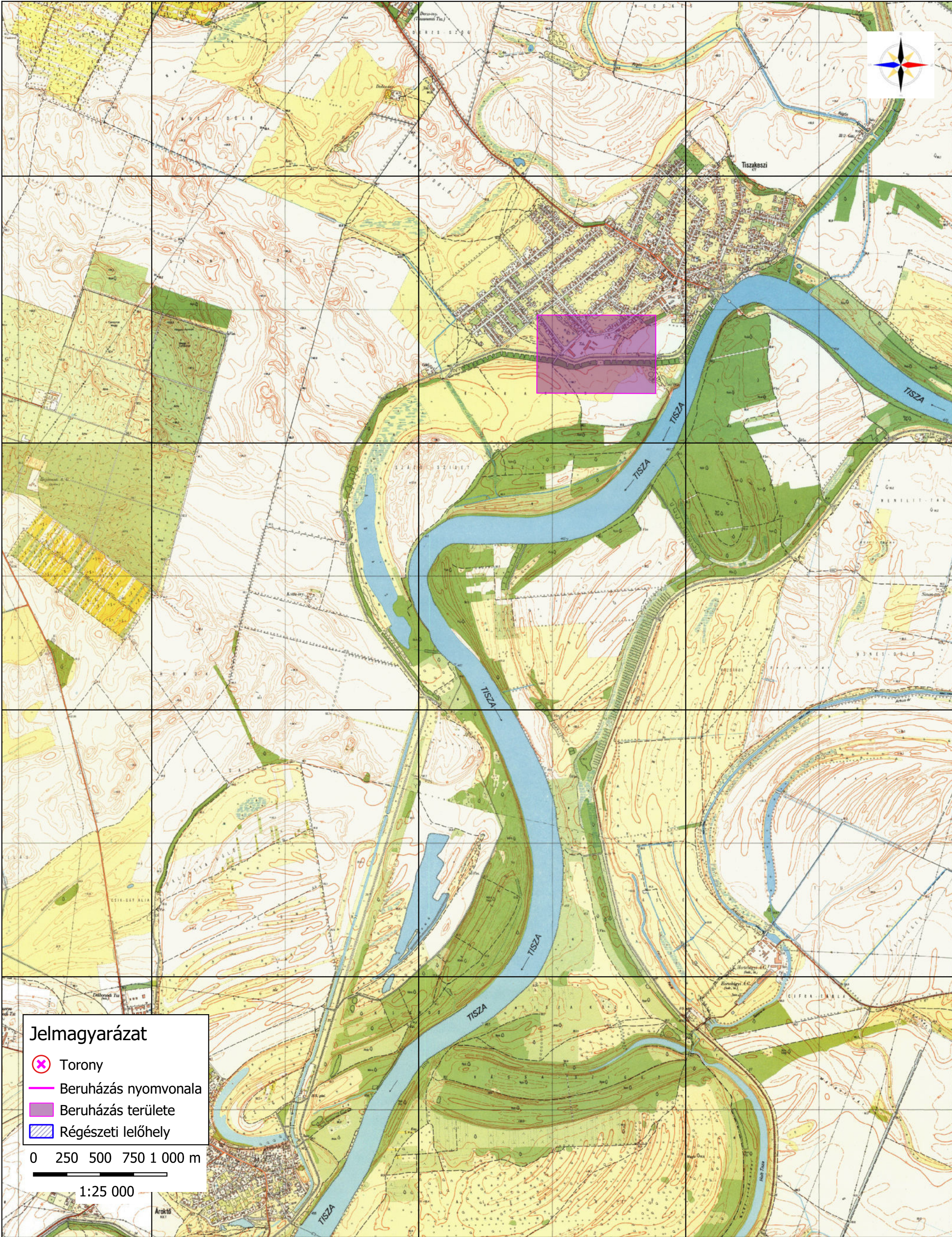
270000

268000

792000

794000

796000

NEMZETI
RÉGÉSZETI
INTÉZET

Komplex élőhelyfejlesztési program a Dél-Borsodi Tájegység területén: élőhely-rehabilitáció (fa- és gyeptelepítések), vizesélőhely-rekonstrukció, invazív fajok visszaszorítása (projekt-előkészítés) (405667)

Előzetes régészeti dokumentáció

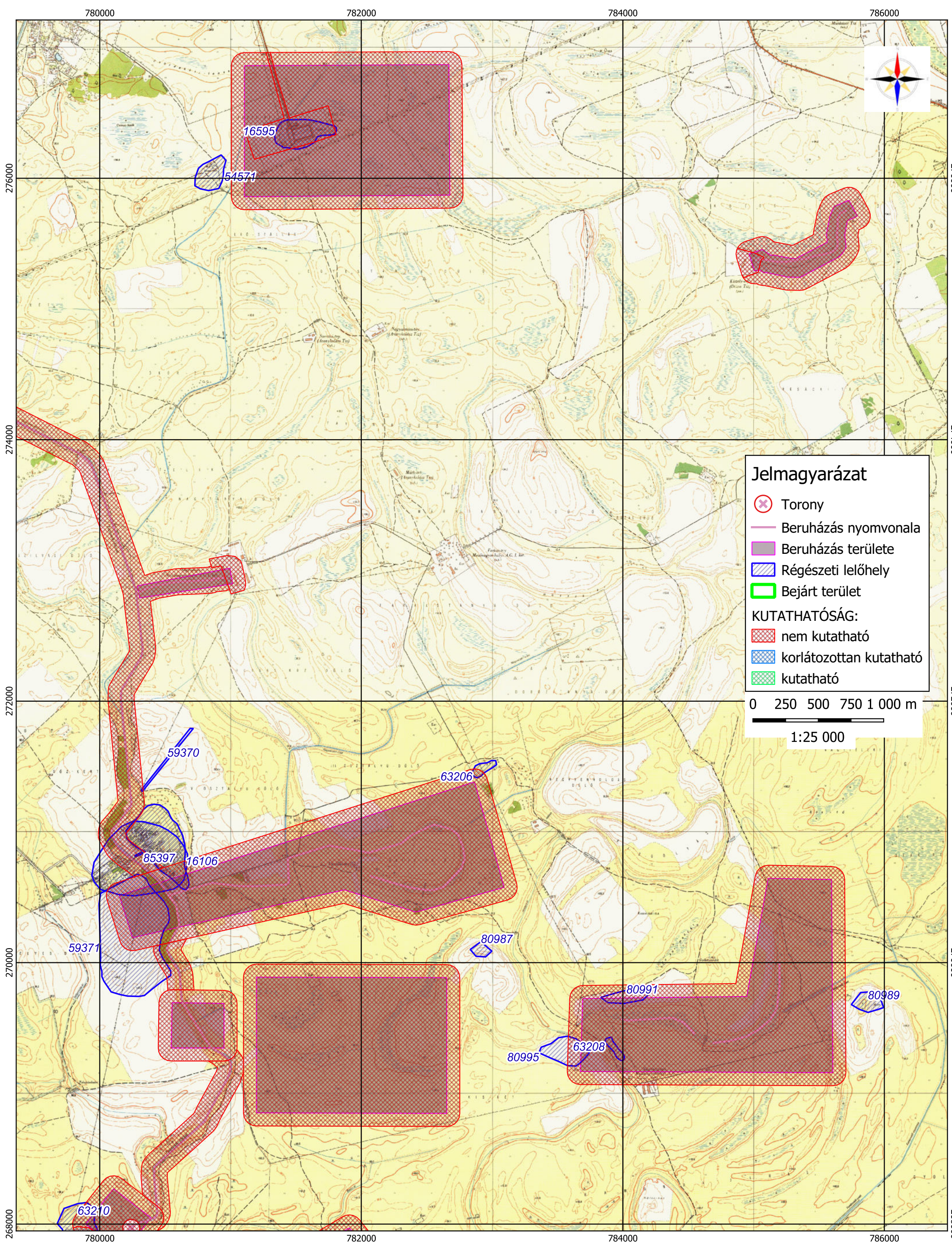
TM01-04. térképmelléklet

Régészeti adatgyűjtés

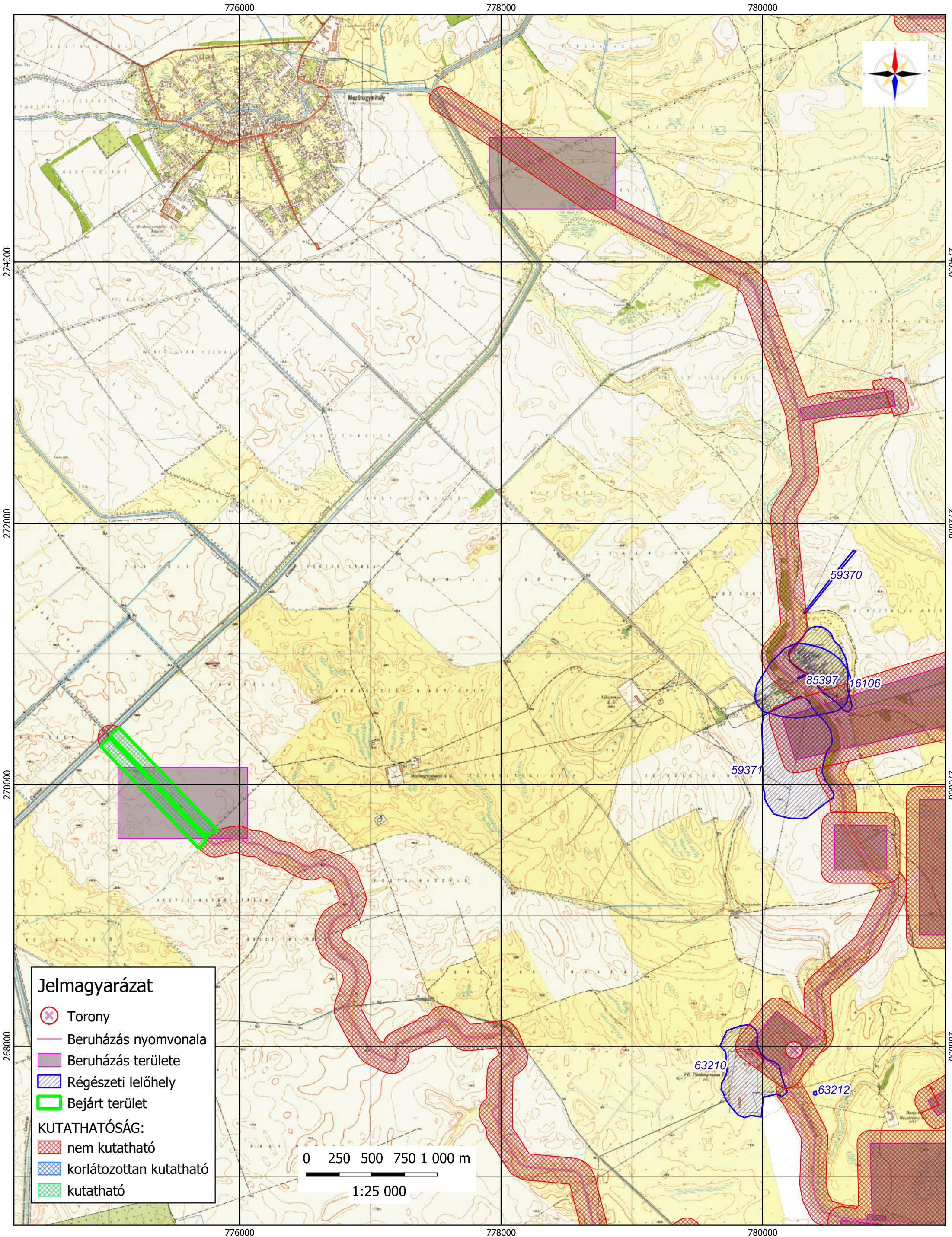
2023

EOTR térképszelvény: 78-233

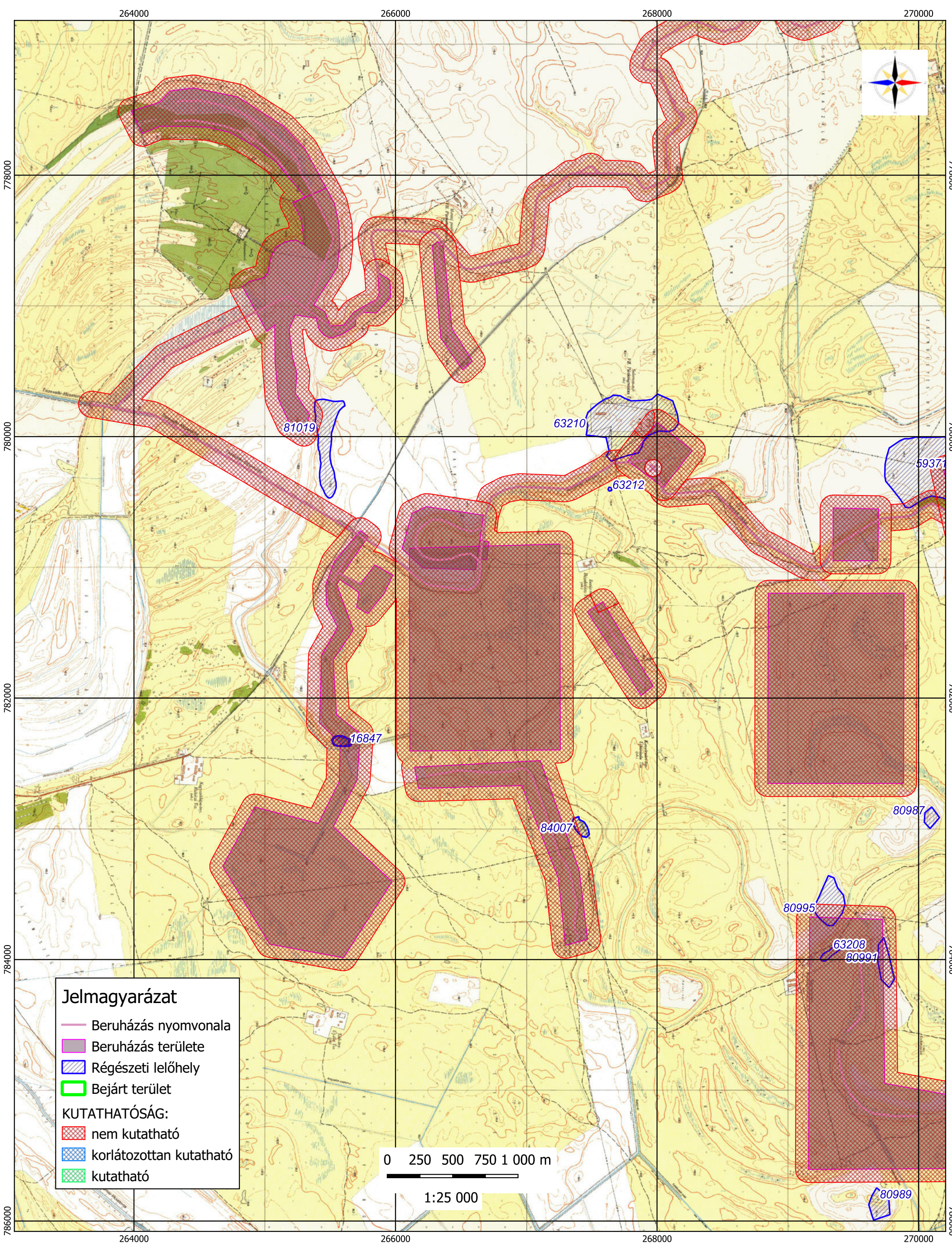

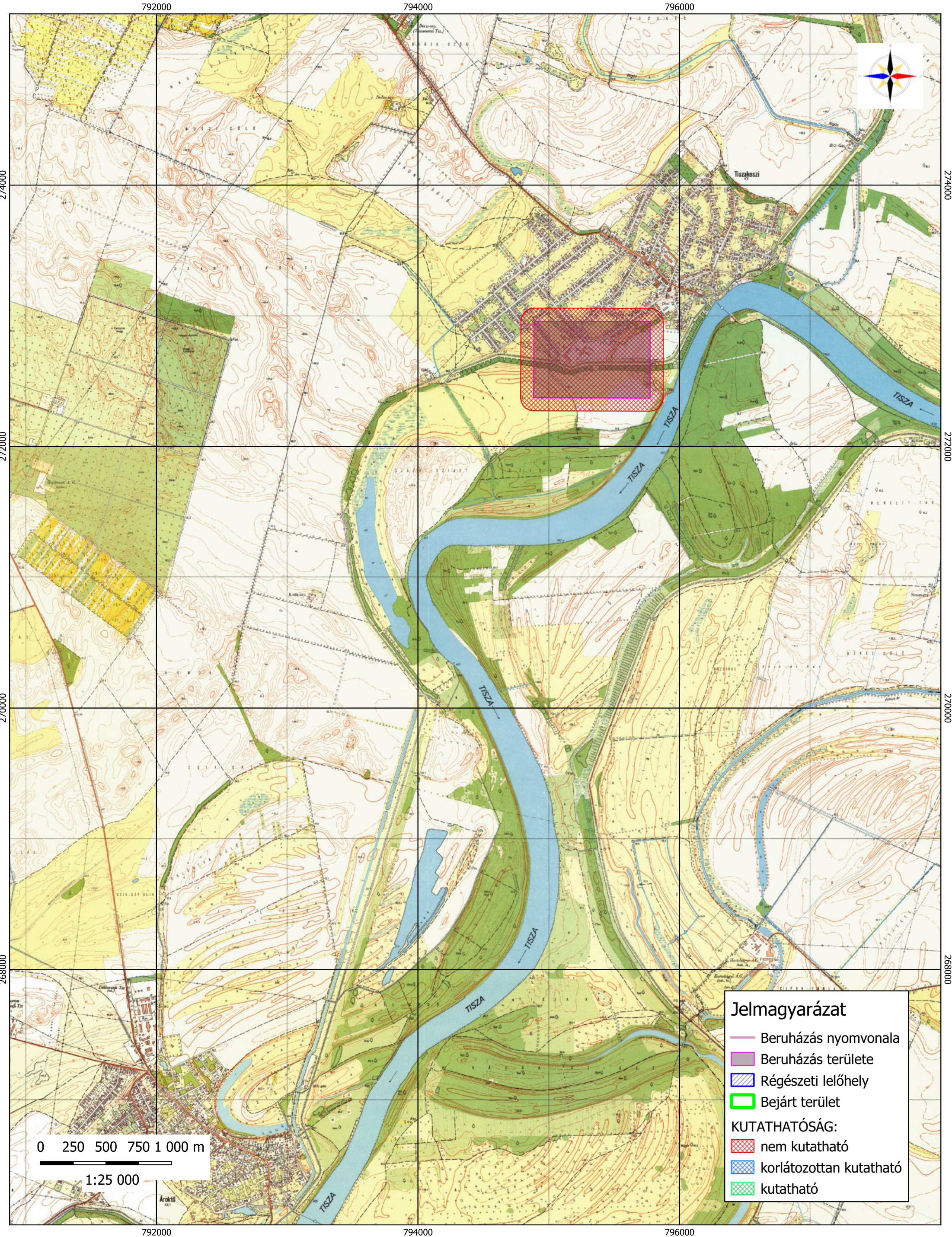

Jelmagyarázat

- Beruházás nyomvonala
- Beruházás területe
- Régészeti lelőhely
- Bejárt terület

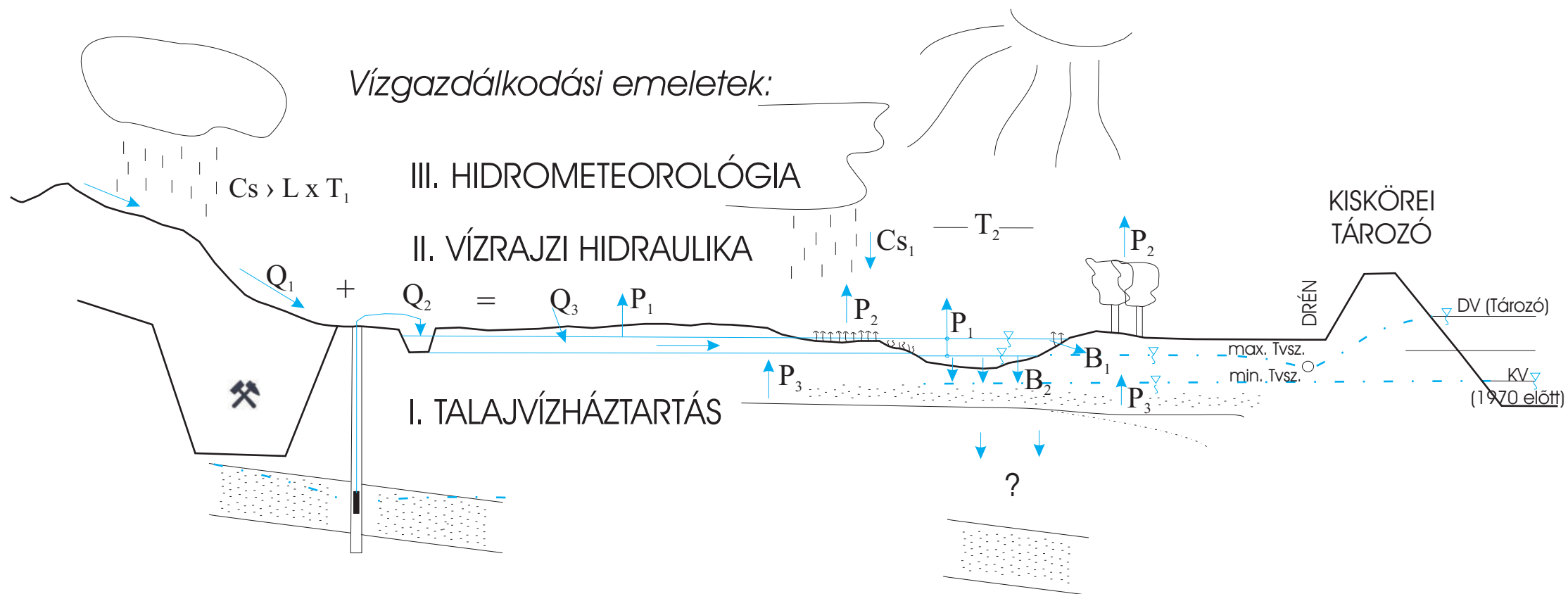
KUTATHATÓSÁG:

- nem kutatható
- korlátozottan kutatható
- kutatható

6. sz. A Dél-Borsodi tájegység vizes élőhelyeinek vízforgalmi elvi vázlata (Szlabóczky P. nyomán 2023.)

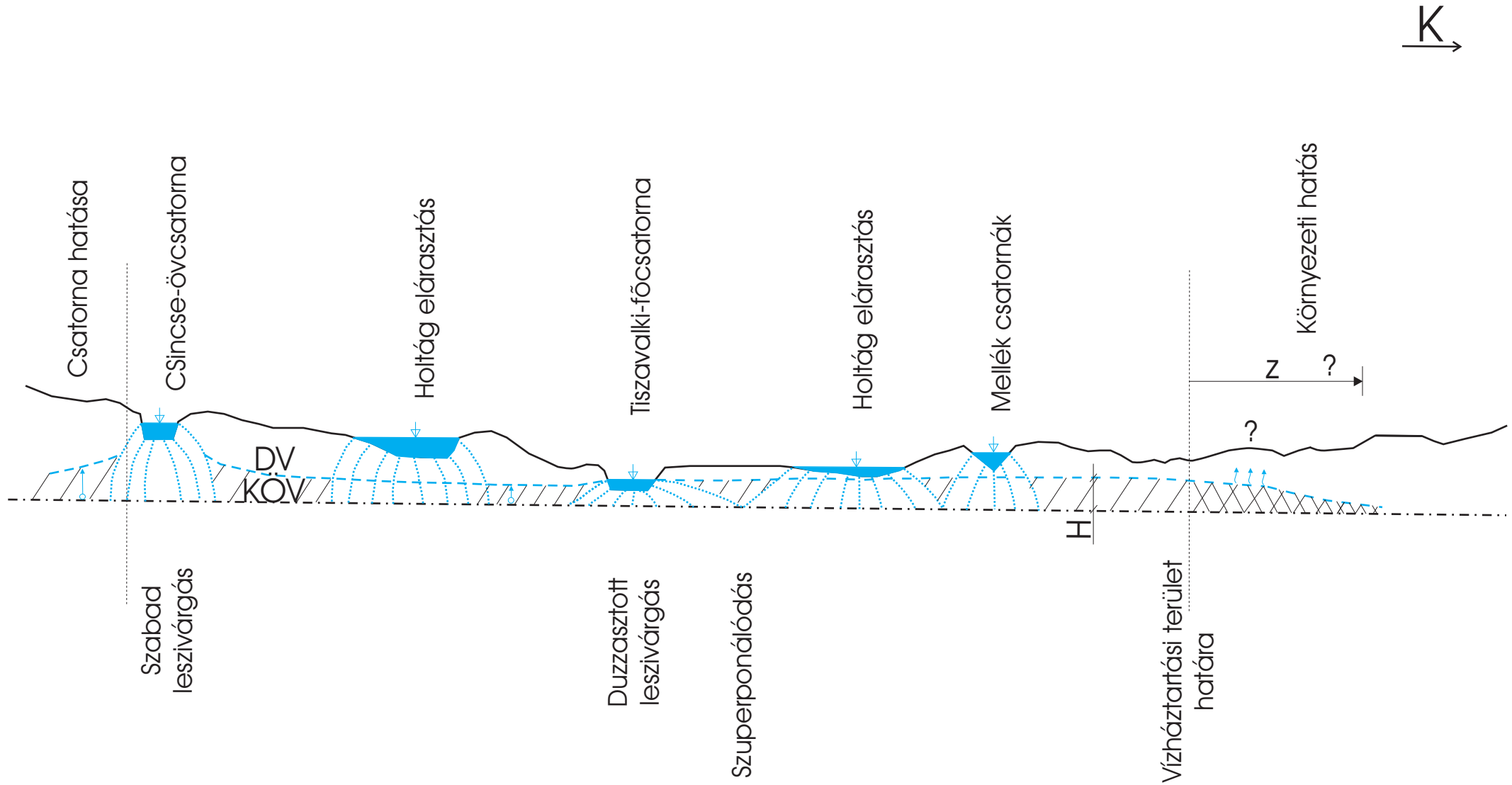
A DÉL-BORSODI TÁJEGYSÉG VIZES ÉLŐHELYEINEK VÍZFORGALMI ELVI VÁZLATA

7. sz. A Dél-Borsodi tájegység vizes élőhelyeinek elvi hidraulikai keresztmetszete
(Szlabóczky P. nyomán 2023.)

A DÉL-BORSODI TÁJEGYSÉG VIZES ÉLŐHELYEINEK ELVI HIDRAULIKAI KERESZTSZELVÉNYE

Szlabóczky P. (2023) nyomán

8. sz. Vízminőségi adatok összefoglaló táblázata (Mérőközpont 2018-2022)

B.-A.-Z. Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály, Laboratóriumi Osztály, Környezetvédelmi Mérőközpontja által végzett mintavételek és vízminőségi elemzések összefoglaló táblázata a Csincse-patakot és a Csincse-övecsatornát illetően (2018-2022)															
Vétel dátuma	Hely	Megnevezés	EOV X	EOV Y	pH (-) (helyszíni)	Ph (-) (laboratóriumi)	Fajlagos elektromos vezetőképesség 25 °C-on (µS/cm)	Oldott oxigén (helyszínen) (mg/l)	KOI _{ps} (mg/l)	BOI ₅ (mg/l)	Klorid (mg/l)	Oldott oxigén (mg/l)	Ammónium (mg/l)	Nitrát (mg/l)	Összes foszfor (µg/l)
2019. 04. 24.	Csincse patak és Kis Csincse	Vatta (Emőd)	288531	779783		7,94	1070	5,52	10,1	7,7	61	5,52	0,84	1,5	840
2019. 05. 20.	Csincse patak és Kis Csincse	Vatta (Emőd)	288531	779783		8,3	921	9,19	10,8	5,8	41	9,19	0,18	1,4	820
2018. 06. 11.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	7,9	7,94	668	6,9	5,8	2,6		6,9	0,12	12,4	460
2018. 07. 05.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	8	8,06	666	8,1	2,8	2,8		8,1	0,06	12,6	440
2018. 08. 02.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	7,98	8,01	652	7,39	2,5	2,2		7,39	0,03	12,5	450
2018. 09. 20.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	8,1	8,12	669	8,48	6,1	4,6		8,48	0,06	12,6	290
2019. 04. 24.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313		7,9	697	9,32	4,4	2,5	24	9,32	0,16	12	450
2019. 05. 20.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313		7,95	748	4,26	11,8	6,3	31	4,26	0,58	21	980
2019. 06. 26.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	7,86	8,02	758	5,61	7,5	1,9	29	5,61	0,31	10,4	1020
2019. 08. 09.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313		8,22	713	7,36	4,1	3,2	32	7,36	0,16	7,5	440
2019. 09. 16.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	8,14	8,28	645	8,76	4	1,8	22	8,76	0,07	9,1	390
2022. 01. 26.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	8,26	8,09	791	11,5		2,7	24,7	11,5	0,196	15,1	350
2022. 02. 28.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	8,5	8,15	759	11,5		3,1	21,9	11,5	0,0682	13,3	220
2022. 03. 28.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	8,42	8,15	766	9,49		2,2	22	9,49	0,0692	8,59	130
2022. 04. 04.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	8,08	7,98	793	10,2		2,6	7,99	10,2	0,285	2,5	<50
2022. 05. 02.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	8,15	8,11	766	8,53		2,1	23,9	8,53	0,0881	6,71	290
2022. 06. 14.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	7,93	7,93	662	5,76		1,2	13,6	5,76	0,0652	9,29	150
2022. 07. 07.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	7,89	7,92	747	6,53		0,6	15,1	6,53	0,121	9,26	190
2022. 08. 23.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	8,07	8,08	1370	8,77		1,6	8,16	8,77	0,164	2,74	110
2022. 09. 28.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	8,04	8,03	642	7,52		1,3	14,3	7,52	0,0437	12,2	190
2022. 10. 18.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	8,18	8,07	759	9,56		1,3	7,52	9,56	0,116	2,42	60
2022. 11. 22.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	8,31	8,06	672	10,2		2,1	15,4	10,2	0,0613	13	280
2022. 12. 12.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	283111	778313	7,86	8,01	801	10,4		1,9	8,38	10,4	0,274	3,04	70
2018. 06. 11.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	7,8	7,85	588	8,1	3,6	2,6		8,1	0,12	2,8	140
2018. 07. 05.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	7,9	7,92	559	8,6	1,2	0,94		8,6	0,08	3	160
2018. 08. 02.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	7,82	7,87	585	8,44	6,7	2,9		8,44	0,03	2,6	130
2018. 09. 20.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	7,91	7,96	595	8,93	3,2	3		8,93	0,09	2,3	150
2019. 04. 24.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933		7,89	627	9,6	7	3,2	10	9,6	0,2	2,4	140
2019. 05. 20.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933		8,16	631	8,9	3,7	1,7	12	8,9	0,33	2,5	210
2019. 06. 26.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	8,05	8,2	609	8,5	1,5	0,9	10	8,5	0,16	2,2	210
2019. 07. 18.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933		8,2	633	8,6	7,5	5,1	10,3	8,6	0,11	2,2	410
2019. 08. 09.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933		8,17	619	8,64	3,3	2,3	10	8,64	0,08	1,9	630
2019. 09. 16.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	8	8,22	624	9,28	2,1	0,9	9	9,28	0,1	2,6	260
2022. 01. 26.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	8,08	7,99	760	10,6		1	10,4	10,6	0,312	2,51	80
2022. 02. 28.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	8,24	8,09	747	11,3		1,3	8,84	11,3	0,221	2,36	60
2022. 03. 28.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	8,36	8,09	756	10,6		1,1	7,41	10,6	0,141	2,4	<50
2022. 04. 04.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	8,37	8,17	913	11,3		4,3	41,6	11,3	0,107	25,8	590
2022. 05. 02.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	7,99	8,01	751	9,68		1,4	7,22	9,68	0,127	2,18	<50
2022. 06. 14.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	8,07	7,95	763	8,96		1,2	7,55	8,96	0,108	2,63	<50
2022. 07. 07.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	8,02	8,02	688	8,6		1,1	7,87	8,6	0,094	2,28	90
2022. 08. 23.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	7,84	7,87	1560	6,63		4,1	16,7	6,63	0,108	10	260
2022. 09. 28.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	8,17	8,18	737	9,21		2,1	7,75	9,21	0,119	2,69	60
2022. 10. 18.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	8,06	7,97	663	7,42		1,5	13,9	7,42	0,0444	10,1	160
2022. 11. 22.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	8,22	8,02	768	9,84		1,6	7,88	9,84	0,172	2,81	90
2022. 12. 12.	Csincse patak és Kis Csincse	Geleji tározó felett	282665	777933	7,98	8,1	820	11,4		6,7	35	11,4	0,357	25,8	850
2022. 01. 26.	Csincse-övecsatorna	Gelej	277674	779343	8,17	7,98	779	12,4		6,3	15,2	12,4	0,473	3,11	200
2022. 02. 28.	Csincse-övecsatorna	Gelej	277674	779343	8,46	8,06	715	12,3		6,7	13,3	12,3	0,282	1,5	180
2022. 03. 28.	Csincse-övecsatorna	Gelej	277674	779343	8,28	8	738	10,1		8,3	12,9	10,1	0,239	<1	420
2022. 04. 04.	Csincse-övecsatorna	Gelej	277674	779343	8,04	8,02	723	11,1		6,2	15,5	11,1	0,404	3,36	420
2022. 05. 02.	Csincse-övecsatorna	Gelej	277674	779343	8,13	8,14	768	12,3		6,4	14,6	12,3	0,158	<1	480
2022. 06. 14.	Csincse-övecsatorna	Gelej	277674	779343	7,92	7,98	746	7,62		4,6	14	7,62	0,388	1,02	420
2022. 07. 07.	Csincse-övecsatorna	Gelej	277674	779343	7,97	7,99	722	7,63		2,4	13,5	7,63	0,253	<1	360
2022. 08. 23.	Csincse-övecsatorna	Gelej	277674	779343	8,05	8,07	1380	7,88		5,1	14,5	7,88	0,263	1,31	270
2022. 09. 28.	Csincse-övecsatorna	Gelej	277674	779343	8,05	8,15	775	8,3		4,6	32,7	8,3	0,12	6,92	460
2022. 10. 18.	Csincse-övecsatorna	Gelej	277674	779343	8,13	8,02	738	8,85		3,8	13,7	8,85	0,189	<1	290
2022. 11. 22.	Csincse-övecsatorna	Gelej	277674	779343	8,69	8,3	720	11,3		7,9	13,1	11,3	0,0415	2,42	290
2022. 12. 12.	Csincse-övecsatorna	Gelej	277674	779343	8,07	8,09	786	11,3		4	18,7	11,3	0,181	8,55	330
2022. 10. 18.	Csincse-övecsatorna	Szentistván	268805	774234	7,97	7,93	730	5,9		4,6	22,4	5,9	0,243	1,88	400
2022. 12. 12.	Csincse-övecsatorna	Szentistván	268805	774234	7,86	8,01	623	9,61		3,7	18,1	9,61	0,0999	7,82	480

9. sz. AGRI-TALAJ Kft. - A tervezett beavatkozásokkal érintett talajok ismertetése és a tervezett földmunkák során betartandó talajvédelmi követelményeket ismertető dokumentáció -2023.

a tervezett beavatkozásokkal érintett talajok ismertetése és a tervezett földmunkák során betartandó talajvédelmi követelmények

Megrendelő: GREEN-SIDE Környezetgazdálkodási, Tervező és Tanácsadó Kft.
3525 Miskolc, Nagy Imre u. 11

Készítette: AGRI-TALAJ Kft.
3556 Kisgyőr, Dózsa György u. 75.
20-439-34-99; bialkot@gmail.com

Bialkó Tibor – talajvédelmi szakértő

Talajvédelmi szakértői
névjegyzék sz.: 003/2015.

Munkaszám: 17-AGRI-2023-TAL03.

Készítés ideje: 2023. május 15.

Készült: 1 eredeti papír alapú és pdf alapú elektronikus példányban

A tanulmány 8 db számozott oldalt tartalmaz

AGRI-TALAJ KFT.
3556 Kisgyőr, Dózsa György u. 75.
Adószám: 28750127-2-05
OTP: 11734004-25980246
Tel.: 20-4393499 E-mail: agritalaj@gmail.com

1. ELŐZMÉNY

A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság Dél-Borsodi Tájegységének területén 2000-2013 között két ütemben, jelentős volumenű élőhely rehabilitációs beruházást valósított meg. Az I. ütem 2003-2005-ig egy LIFE program keretében, a II. ütem pedig 2011-2014 közötti KEOP pályázat finanszírozásával valósult meg.

A második ütemben történt fejlesztések keretében természetvédelmi célú vízellátó rendszer épült ki a többek között a Tiszavalki-főcsatorna és az Orosz-ér bevonásával, új műtárgyak létesítésével, meglévő műtárgyak felújításával, átépítésével, közlekedési célú beavatkozások elvégzésével. Ezek a beruházási elemek lehetőséget teremtettek a területen lévő egykori medermaradványok, természetes mélyvonulatok bevonásával, a Csincse-övcatorna vizeinek vízkormányzásának megteremtésével, valamint a belvizek szabályozott visszatartásával a vizes élőhelyek újjáélesztésére és új élőhelyek létrehozására.

A korábbi élőhelyfejlesztési munkálatok nem érintették az összes mostani, a „Komplex élőhely fejlesztési program a Dél-borsodi Tájegység területén” elnevezésű projekthez kapcsolódóan megcélzott helyszínt. Az előző ütemek tervezése és előkészítése már több tíz évvel korábbra tehető. Az abban az időszakban megtervezett műszaki megoldásokhoz képest megváltozott körülményekhez igazodva jelen projektben szereplő azon elemeknél, amelyek a korábbi pályázati forrásból létesültek, a folyamatos, rendszeres fenntartás ellenére is mostanra szükségessé vált az üzemeltetés műszaki feltételeinek biztosítása miatt és az eltelt időszakban szerzett tapasztalatok alapján azok felújítása/átépítése/átalakítása/cseréje.

A tervezett beruházások előzetes vizsgálati dokumentációját a Green-Side Környezetgazdálkodási, Tervező és Tanácsadó Kft. (3525 Miskolc, Nagy Imre u. 11.) készíti, aki megbízta Társaságunkat a tervezett beruházások talajtani, talajvédelmi feladatainak ismertetésével, összefoglalásával. Megbízásával egyidőben átadta a tervezett élőhely fejlesztési program összefoglaló műszaki tanulmányát, mely alapot szolgáltatott jelen tanulmány elkészítéséhez. A műszaki tanulmányt a Geofront Geotechnika Kft. készítette (3525 Miskolc, Palóczy út 13.) GF-115/2020. szám alatt 2020. december havi keltezéssel.

Jelen projekt keretében tervezett alprojektek az alábbiak:

1. Mezőkeresztes-Szentistván-Tiszabábolna, Orosz-ér vízszállító képességének felülvizsgálata
2. Szentistván-Tiszabábolna, vízvisszatartás biztosítása az Orosz-éren a Bogárczó kereszttől felett
3. Tiszabábolna-Szentistván-Négyes-Tiszavalk, Montaj-tó Csincse-éri felső szakaszának revitalizációja
4. Mezőnagymihály-Szentistván-Tiszabábolna, Tiszavalki-főcsatorna vízszállító képességének helyreállítása
5. Mezőnagymihály, Ferenci-tanyai-mocsár elnevezésű vizes élőhely revitalizációja
6. Mezőnagymihály, 78. jelű műtárgy kereszttájának fejlesztése
7. Mezőnagymihály, Gyékényes-mocsár elnevezésű vizes élőhely revitalizációja
8. Szentistván, Bacsóházi átvízelt feletti betekintő hely létesítése
9. Szentistván, Vaskapui holtág revitalizációja
10. Szentistván, átvízelt holtág biztosítása a Tiszavalki-főcsatornán a Vaskapunál
11. Szentistván-Tiszabábolna, Fehérlő-Nagyszéklapai holtágak vízpótló rendszerének fejlesztése
12. Mezőcsát, földút helyreállítás a Kiszely-tanya megközelíthetőségének érdekében
13. Mezőnagymihály, földút helyreállítása a Tiszavalki-főcsatorna és a Nagytanya között
14. Mezőnagymihály-Szentistván, földút kialakítása a Batúz tanyától keletre, átvízelt a Batúz-éren
15. Tiszabábolna, földút helyreállítása a Köleshát tanya megközelítése érdekében
16. Szentistván, földút helyreállítása a Montaj-pusztai tanya megközelítése érdekében
17. Gelej-Mezőnagymihály-Szentistván-Tiszabábolna-Tiszakeszi, ásvány kutak helyreállítása

A tervezett és fentiekben felsorolt élőhely rehabilitációk keretében a célkitűzések eléréséhez az alábbi beavatkozásokra kerül sor:

- vízvisszatartó műtárgy felújítása, építése, átépítése, bontása,
- árasztás, vízvisszatartás megvalósítása,
- áteresztő építése, átépítése, bontása,
- földút helyreállítása, építése,
- földmű építése, átépítése, bontása,
- kút helyreállítása, tisztítása, kútszerkezet létesítése, helyreállítása,
- területhelyreállítás,
- vizes élőhely (egykori folyómeder) részleges helyreállítása növényzet és iszap eltávolításával,
- vízszállító, vízelvezető csatorna, árok helyreállítása, átépítése, megszüntetése.

2. A TERVEZETT BERUHÁZÁSOKKAL ÉRINTETT TERÜLETEKEN ELŐFORDULÓ JELLEMZŐ TALAJOK BEMUTATÁSA

A vizsgált területek Magyarország Kistájainak Katasztere alapján a Borsodi-Mezőség keleti, dél-keleti szegletében, illetve részben a Borsodi-Ártér déli peremterületén helyezkedik el. A vizsgált területek kialakulása szoros kapcsolatban áll a Kárpát-hegységgel, mely a miocén korszak kezdetén alakult ki. A Tiszia-tömb, mely a mai Kárpát-medence helyét foglalta el, mintegy 2000 méter mélységbe süllyedt. A miocén elején a mai Alföld helyét elfoglaló tenger a Földközi-tenger medencéjével keletkezett, a miocén kor végére azonban regresszió folytán elszakadt ettől és így kialakult a lefolyástalan, zárt Szarmata-tenger, mely egyre jobban összeszűkült a miocén végére. A pliocénban már lefolyástalan tóvá alakult, mely adta a „pontusi” vagy Pannon-tengert. Ezen tengerek hordalékai mélyen vannak a mai Alföld alatt és ezeket a későbbi tavak, folyók, több száz méter vastag alluviális rétegei fedik. A harmadkor végére a tenger és a és a belőle keletkezett tavak kiszáradtak, ezt követően a negyedkor elején a Kárpát-hegység gleccserei nem jutottak le az Alföldre, melyet ebben a korban a gleccserek hatóterületével határosnak kell tekintenünk. Az Alföld maga nem került jégtakaró alá, azonban egy sor változást szenvedett el a jégkorszak következtében. Az Alföld és így vizsgált terület legelterjedtebb talajképző kőzete a lösz (alföldi lösz), mely a jégkorszak idején, hulló porból keletkezett, ez azzal bizonyítható, hogy a negyedkor elején az éghajlat jóval szárazabb volt a mainál és így a hulló porból való löszképződés feltételei kedvezőek voltak. Mindezek ellenére ezen löszformák keletkezésében döntő szerepet játszott a víz jelenléte is, ezt igazolja az alföldi lösz rétegzettség és összeizapolttsága. A Kárpátokból az Alföld felé irányuló deluviális folyamatok figyelembevételével a lösz képződésében fluvioglaciális folyamatok nyomain is kereshetők. Ugyan a jégkorszak idején a gleccserek nem érték el az Alföldet, azonban a mai Alföld éghajlata a jelenleginél jóval nedvesebb volt, sűrű folyóhálózat és tavak rendszere volt ezen területen. A hegységekből érkező deluviális folyamatok bő anyagot szolgáltatottak a lösz képződéséhez, illetve a hulló pornak vízbe, mocsárba való kerülésével magyarázható az alföldi lösz képződése. Ezen időszakokat követően a folyók hordalékaikkal feltöltötték az Alföldet, mely ennek alapján alluviális síkságnak tekinthető, mely folyamat jelenleg is zajlik.

A vizsgált területek a Tisza valamikori öntés- és ártereinek tekinthetők, melyek kialakulásában szerepet játszott, hogy a Tisza valaha a jelenlegi Hortobágy medrében folyt, majd medrét gyakran változtatva nyugat felé tolódott és végül jelenlegi folyását alakította ki. Tipikus sík vidék, melynek tengerszint feletti magassága ~87-95 méter. A tervezett egyes területrészek szintkülönbségei ~5 métert sem haladják meg, mégis ez a csekély különbség döntő szerepet játszik a talajképző folyamatok tekintetében. A területek mikrorelief mértéke igen erősen fejlett, ez is óriási hatással van a talajképző folyamatokra. Ilyen jellegzetes mikroreliefek például a szikeseken kialakuló „padka”, mely meredek padkafallal válik el a pár cm-el mélyebben fekvő talajfelszín szintjétől. Legelterjedtebb talajképző kőzet az alföldi lösz, vagy az alföldi lösszerű kőzetek, mely lösztakaró az előbbieken említettek szerint részben vízben vagy közvetlen víz hatására alakult ki, jellegét és mechanikai összetételét illetően különbözik a tipikus lösztől. Elsősorban réteges szerkezetet mutat, másodsorban pedig szemcséi apróbbak, mely anyagban gyakran fellelhetők folyami-, tavi-, mocsári hordalékok maradványai. A lösztakaró vastagsága a néhány métertől a 30-40 méteres mélységig terjed. A lösz és az alföldi lösz mellett egyes esetekben agyag és homok, homokos kavics, míg a mély vonulatokban öntésiszap, a nagyobb kiterjedésű mocsaras laposokra a tözegecses kotus talajképző kőzet található.

A vizsgált területek talajtípusai, altípusai és azok változatai igen erős heterogén képet adnak, melyek a csernozjom réti talajoktól, a kérges réti szolonyecceken keresztül, a réti talajok majdnem teljes spektrumát lefedik.

Azonban jellemzően az érintett területeken mélyben sós réti-, csernozjom réti, kérges-, közepes- és mély réti szolonyec talajok, szoloncsákos-, mélyben sós-, karbonátos-, szolonyeces lápos réti talajok sora található.

A vizsgált területek egészére elmondható, hogy azokra jelentős hatást gyakorol a talajvíz megjelenési mélysége, a talajvíz sótartalma, a talaj fizikai félesége és a terület mikrodomborzati fekvése.

Összességében elmondható, hogy jellemzően a szikes talajok valamelyik altípusával, változatával találkozunk a beavatkozásokkal érintett területeken. Ezen talajok kialakulásában főleg a Na-sók döntő szerepet játszanak. A nátrium ionok kettő formában fordulnak elő:

1. A talaj folyadék fázisában, vízben oldható sok alakjában, elsősorban CO_3^{2-} , HCO_3^- , SO_4^{2-} és ritkábban Cl^- anionokkal.
2. A talaj szilárd fázisában kristályos vegyületek, vagy a talaj kolloid frakciójához kötött adszorbeált ionok formájában.

Azt a talajképződési formát, amikor a Na^+ elsősorban vízben oldható sók formájában van jelen a talajban szoloncsákosodásnak nevezzük. A sótartalom meghaladja a felszínen a 0,1-0,2 %-ot, de 1,0% fölé is emelkedhet. Abban az esetben amikor a Na^+ adszorbeált formában van jelen a talajban, szolonyecsedésnek nevezzük. Itt az adszorbeált Na^+ mennyisége meghaladja a szumma kicserélhető kationok (S érték) 5%-át. Előfordul amikor a szikes talajokban mindkét forma nagymértékben megtalálható. A szikesedésben szerepet játszik még a Mg^{2+} , mely szintén káros tulajdonságokat okoz a talajnak, vagyis nagymértékben megváltoztatja a talajképződmények fizikai, kémiai és biológiai sajátosságait, így a talajok termékenységét. A Mg^{2+} okozta szikesedés főleg a Na^+ -al együtt fordul elő, fokozva annak szikesítő hatását. Nem jelentéktelen az sem, hogy a Na^+ milyen anionhoz kapcsolódik, mert a Na_2CO_3 jelenléte sokkal károsabb a talajok termékenységére nézve, mint pl. a Na_2SO_4 , bár az

sem elhanyagolható. A szikes talajok még egy jellemző képződési folyamata a szologyosodás, mely esetben a talaj organominerális anyagainak egyensúlya megbomlik és ezek szétesnek. Ekkor Fe és Al oxidok, továbbá amorf kvasav keletkezik. A szologyosodott szintben hamuszerű, fakó szürke színű kvasav válik ki a felületen, ahol a talaj szerves vegyületei is oldható formában jelennek meg.

A réi szolonyeczek hazánk legelterjedtebb szikes taljai. A szikességet itt a talajkolloidok felületén adszorbeálódott Na^+ okozza, melynek mennyisége a talaj B_1 szintjében meghaladja az S érték 20-25%-át. Ez a szint jellegzetes oszlopos szerkezettel rendelkezik, mely főleg száraz állapotban igen jól észlelhető. A talaj többi rétegében is magas az adszorbeált nátrium, azonban a B_1 szintben adja a maximum értéket, így az A szint többnyire kisebb mennyiségben tartalmaz adszorbeált Na^+ -t és vízdoldható sótartalmat, mely a növények számára viszonylag jobb fejlődési lehetőséget teremt, ezért a talaj termékenysége egyenes arányban áll a talaj A szintjének, azaz a humuszos termőréteg szintjének a vastagságával. Míg kéréses réti szolonyecnél az A szint teljesen hiányozhat is. Amennyiben a vízdoldható sótartalom az A és B_1 szintben is meghaladja a 0,1-0,2%-ot akkor szoloncsákos réti szolonyec talajról beszélünk.

A szoloncsákos réti talajokat joggal sorolhatnánk a szikesek közé, mivel hasonló talajképződési folyamatok játszódnak le, azonban a réti talajképződés mellett, a viszonylag magas, sós talajvíz, vagy nagyobb mennyiségű sós felszíni víz hatására a talaj humuszos rétegében, mely egybeesik a genetikai A és B szintekkel, nagyobb mérvű sófelhalmozódás indul meg. Ezen jelenség lejátszódhat alacsonyabb sótartalmú vizeknél is, amennyiben a magas talajvíz, vagy a talaj rossz drénviszonyai a kilúgzódást gátolták. A vízdoldható sótartalom ezen talajok A szintjében a 0,1%-ot meghaladja, néhol jóval magasabb értéket is mutathat. Míg a szolonyeces réti talajok a szoloncsákos réti talajokhoz hasonló körülmények közt alakultak ki, tehát itt is a talaj, vagy felszíni vizek okoznak szikesedést. Itt a B szintben Na^+ akkumuláció történik, ahol a kicserélhető Na^+ mennyisége meghaladja az S-érték 5%-át, de akár a 20%-os mennyiséget is elérheti. A nátrium felhalmozódás jelentős morfológiai változást is okoz, ugyanis a B szint tömődöttebb, sötétebb színű és erősen prizmás szerkezetű.

A réti talajok a hajdani és a mai folyóvölgyek jellegzetes talajképződménye. Közeli talajvízhatás alatt képződött talajok, melyek mind karbonátos, mind karbonátmentes, bármely laza üledékes kőzeten kialakulhattak. Viszonylag rövid átmenettel rendelkező, elég nagy humusztartalmú, humuszos réteg alkotja az A és B szintet, ahol a B szint átmenetet képez a talajképző kőzetbe. Jellemző az apróprizmás, poliédres szerkezet és a szelvényben megtalálható vas és mangán foltok, kiválások. A C szintben lévő csigahéjak és mészkonkréciók szintén a réti folyamat, illetve üledékes eredet mutatói. A felső rétegek általában kilúgzottak, mészkimentesek, azonban ezen kilúgzódó meszek a B és BC szintekben bizonyos mérvű felhalmozódást mutatnak, természetesen akkor, ha a talaj karbonátos kőzeten alakult ki. Kialakulhatnak azonban laza, homokos kőzeten is. Ilyenkor morfológiailag eléggé eltérő képet adnak, ugyanis szerkezetük nincs (pl. laza homokon), illetve humusztartalmuk jóval alacsonyabb. Mélyben sós réti talajnak nevezzük azt az alítpust, mely a vizsgált terület egyéb részein előfordulhat, ahol a C és esetleg a B szintben kisebb-nagyobb mérvű sófelhalmozódás tapasztalható, mely 0,1% feletti, de azt jóval magasabb mértékben is meghaladhatja.

A mélyebb, időszakos vagy részben állandó vízhatásnak, vízborításnak kitett területek jellemző talaja a lápos réti talajok különböző formái. Ezen túl bő nedvesség viszonyok mellett bizonyos láposodási folyamatok fejlődése indul meg, de még nem volt elegendő idő arra, hogy láptalajok alakuljanak ki. A lápos folyamatokra jellemző morfológiai, fizikai, kémiai, valamint biológiai vonások azonban már kialakultak. Például a magas szervesanyagtartalom a felső rétegekben (részben bomló, vagy már elbomlott elhalt növényi maradványok), kotusodás, erőteljesebb glejesedés, magas talajvízállás, továbbá esetlegesen a víz mozgásának jelei. Ezen lápos réti talajok szintén szolonyecsedhetnek, szoloncsákosodhatnak.

A csernozjom réti talajok kialakulásának esetében a talajvíz mélyebbre süllyedése okán sztyeppesedési folyamat indul meg. Ennek során egy erőteljesebb kilúgzódás jelentkezik, melynek következtében a talaj tulajdonságai jelentős mértékben megváltoznak. A humusztartalom némiképp csökken és kismértékű humuszminőségben adódó változás is bekövetkezik, azonban nem találunk élesen kiugró mészfelhalmozódási és sófelhalmozódási szintet, a talaj szerkezet finomabbá, érettebbé válik, termékenysége jó, esetenként kiváló. De ezen talajok altípusaiban is jelentkezhet szolonyecsedés, ahol az A, B, C szintekben is az adszorbeált Na^+ mennyisége meghaladhatja az S-érték 5%-át, mely nagyobb tömődöttségben, prizmás szerkezetben és sötétebb színben jelentkezik.

3. A TERVEZETT BERUHÁZÁSOK SORÁN A TALAJT ÉRINTŐ BEAVATKOZÁSOK ÉS AZOK SORÁN BETARTANDÓ KÖVETELMÉNYEK

A tervezett beruházások során egyes földrészek esetében a talaj beépítésre, áthalmozásra, letermelésre kerül, ahol az adott földrészlet mezőgazdasági hasznosítása ellehetetlenül, ezért ezen területeken, termőföld érintettség esetén végleges más célú hasznosítás esete áll fenn, míg egyes földrészek esetében azok mezőgazdasági hasznosítása válik lehetővé, így újrahasznosítás történik. Mindezek mellett a tervezett beruházások munkafolyamatai során adott földrészlet időleges más célú hasznosítására van szükség, mely területszomszédok a tervezett beruházás munkáinak befejezését követően újból mezőgazdasági hasznosításra alkalmassá válnak. Ezen tevékenységek jogszabályi háttere adott, az igénybe venni tervezett földrészek időleges- végleges más célú hasznosítása elviekben lehetséges.

A tervezett nyílt vízfelszínek kialakítása és a tervezett mederrendezések során alkalmazott kotrási tevékenységek során keletkező különböző mederanyag mennyisége jelentős mértékű, mely mennyiségek parti sávokban, művelés alól kivett és termőföldként nyilvántartott földrészekre való mezőgazdasági felhasználása, mezőgazdasági- és egyéb tereprendezése, felülterítése jogszabályokban rendezettek, ezért elvi akadálya a tervezett beruházás vonatkozásában elvi talajvédelmi akadály nincs.

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. tv. (Tfvt.) 9.§ (1) bek. a) pontjának értelmében termőföld más célú hasznosításának minősül a termőföld olyan időleges vagy végleges igénybevétele, amellyel a termőföld a továbbiakban mezőgazdasági hasznosításra időlegesen vagy véglegesen alkalmatlanná válik. A Tfvt. 10.§ (1) bek. alapján termőföldet az ingatlanügyi hatóság engedélyével lehet más célra hasznosítani.

A tervezett vízviszatarató műtárgyak, átereszek felújítása, építése, átépítése, földutak felújítása, építése, helyreállítása, különböző földművek és vízszállító, vízelevezető csatorna, árok építése, átépítése, bontása, megszüntetése esetén, illetve vizes élőhelyek helyreállítása (a továbbiakban nem termőföldként való hasznosítása és nyilvántartása), amennyiben azok termőföldként nyilvántartott ingatlant érintenek, vagy mint kivett területek termőföldként való újrahasznosítása a cél, úgy azok engedélyezési eljárásához szükséges, a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. tv. 50.§ (2) b. pontja értelmében, a talajvédelmi terv készítésének részletes szabályairól szóló 90/2008. (VII.18.) FVM r. (továbbiakban: R.) 1.§ (1) d., és e. pontja, valamint 2. számú mellékletének 2.4.1., 2.4.2. és 2.5. pontjai alapján a talaj humusztermőrétegének mentését megalapozó-, illetve humuszgazdálkodási-, valamint mezőgazdasági célú újrahasznosítás esetén a mezőgazdasági célú hasznosítást lehetővé tévő rekultivációt, újrahasznosítást megalapozó talajvédelmi terv elkészítése.

A R. 2.sz. melléklet 2.4.1. pontja alapján:

A humusztermőréteg annak minősége alapján mentésre érdemes:

- a) minden esetben, ha
  - mélysége legalább 20 cm,
  - humusztartalma nagyobb, mint 1,0%,
  - talajidegen és szennyező anyagot nem tartalmaz,
  - kémhatása nem szélsőséges, azaz a vizes szuszpenzióban mért pH értéke 5,0 és 8,7 közötti, valamint
- a talaj, vízben oldható só-tartalma 0,15%-nál kisebb;
- b) feltételeken, ha
  - humusztartalma <1,0%,
  - szén-savas mésztartalma magasabb 20%-nál,
  - a környező, kedvezőtlenebb adottságú területek talajának kedvezőtlen tulajdonságai mérsékelhetők,
  - bányászattal vagy egyéb módon roncsolt talajok rekultivációja során kielégítő minőségű humusztermőréteg a szükséges mennyiségben nem áll rendelkezésre.
  - a szennyező anyagok kijuttatható mennyiségének korlátozásánál a külön jogszabály szerinti értékeket kell figyelembe venni,

A tervezett földmunkákkal érintett területek talajainak humusztermőrétegének várható minőségi paraméterei jellemzően az alábbiak:

- mélysége tág határok közt változhat a 0 cm-től a 100 cm-es vastagságig;
- humusztartalma jellemzően 1,0 m/m% feletti;
- talajidegen és szennyező anyagoktól várhatóan mentes;
- kémhatása szélsőséges, jellemzően lúgos, erősen lúgos tartományban várható, több esetben 8,7 pH (H₂O) feletti értékben;

-vízben oldható sótartalma szikes területeken felszíntől 0,1% feletti mértékben, több esetben jóval 0,15% felett;

Fentebb nevezett beruházások során a Tfv. 43. és 44.§-ában meghatározott előírások betartása szükséges, melyek az alábbiak.

„Beruházásokat, valamint termőföldön folytatott, vagy termőföldre hatást gyakorló bármely egyéb tevékenységet úgy kell megtervezni és megvalósítani, hogy az érintett és a környező termőföldön a talajvédő gazdálkodás feltételei ne romoljanak.

A beruházások megvalósítása során a beruházó köteles gondoskodni a humuszos termőréteg megmentéséről és hasznosításáról.

A kivitelezés és üzemeltetés során biztosítani kell, hogy a környezeti hatások az érintett és a környező termőföld minőségében kárt ne okozzanak.

A humuszos termőréteg letermelésével, megmentésével, hasznosításával, továbbá a terület helyreállításával kapcsolatos munkákat a beruházás engedélyezése céljából készített terveknek tartalmaznia kell.

A beruházások megvalósítása során keletkezett mentett humuszos termőréteg teljes mennyiségét a beruházás kivitelezése során igénybe vett földrészekre kell felhasználni úgy, hogy a kialakított felső humuszos termőréteg vastagsága az eredeti humuszos termőréteggel együtt az 1 métert ne haladja meg.

Amennyiben a mentett humuszos termőréteg előbbi bekezdés szerinti felhasználására nincs lehetőség, a felhasználásra nem kerülő rész eredeti funkciójának megfelelően a talaj felső termőrétegeként, vagy természetközeli előállítására felhasználható, illetve ezekre a célokra átruházható.

A mentett humuszos termőréteg mennyiségéről és felhasználásáról a beruházó köteles külön nyilvántartást vezetni.”

A tervezettek szerint több helyszínen mederrendezési és kotrási igény merül fel, mely során keletkező mederanyagot vagy az adott parti sávban vagy a szomszédos termőföldterületeken kívánják felhasználni.

A kotrási mederiszapot a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX.tv (Tfv.) 2.§-a az alábbi kategóriákba sorolja:

25. mederiszap: a vízfolyás vagy állóvíz medrében kiüledő anyag, amely az eredetileg kiépített, illetve vízjogi engedélyben rögzített vízszállító képesség vagy víztározó térfogat visszaállítása céljából rendszeresen eltávolításra kerül;

26. talajjavító mederanyag: elsősorban termőföld bemosódásból keletkező, a talaj kedvezőtlen tulajdonságainak megváltoztatására, illetve a kedvező tulajdonságok fenntartására szolgáló, kezelés nélkül termőföldre kihelyezhető mederiszap;

27. *kezelt mederiszap*: olyan *mederiszap*, amely szennyezőanyag tartalma miatt biológiai, fizikai, kémiai, vagy más megfelelő eljárást követően, a jogszabályi előírásoknak megfelelően helyezhető ki termőföldre.

A Tfv. 49.§ (1) bek. a.) pontja alapján a talajvédelmi hatóság engedélye szükséges a kezelt mederiszap mezőgazdasági területen történő felhasználásához, azaz annak termőföldön való felhasználásához, mely engedélyezési eljárásról a Tfv. 49.§ (4) bek. szerinti, a talajvédelmi terv készítésének részletes szabályairól szóló 90/2008. FVM rendelet 1.§ (1) bek. j) pontja és 1.sz. , illetve 2. sz. melléklet 2.11. pontja szerinti nem mezőgazdasági eredetű nem veszélyes hulladék termőföldön való felhasználását megalapozó talajvédelmi terv szükséges.

A vonatkozó R. 2.sz. mellékletének 2.11. pontja alapján a nem mezőgazdasági eredetű nem veszélyes hulladékok termőföldön történő felhasználása csak abban az esetben lehetséges, ha a termőföld minőségében negatív változás ezek kijuttatásának hatására nem következik be. Termőföldre csak olyan nem mezőgazdasági eredetű nem veszélyes hulladék juttatható ki, melynek származási helye, képződésének módja és mennyisége, termelője illetve birtokosa, kezelője, szállítója ismert és szakszerű felhasználásával elkerülhetővé válnak a talajra, a felszíni és felszín alatti vizekre, valamint az emberek egészségére, a növényekre és az állatokra gyakorolt káros hatások.

A talajvédelmi terv készítője a hulladék eredetének, illetve képződési módjának alapján mutatja be a hulladékban fellelhető és a környezetre káros anyagokat, s ez alapján tesz javaslatot az elvégzendő vizsgálatokra és a felhasználás lehetőségeire, az alábbi felhasználási kritériumok alapján.

- a hulladék nem tartalmazhat nem bomló, talajidegen anyagokat,
- a kijuttatható dózist a legnagyobb arányban található tápelem-tartalom figyelembe vételével kell megállapítani,
- a szennyező anyagok kijuttatható mennyiségének korlátozásánál a külön jogszabály szerinti (50/2001. (IV.3.) Korm.r.) értékeket kell figyelembe venni,

A Tftv.49.§ (2) bek. e) pontja alapján a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló törvény szerint a talajvédelmi hatóságnak történő bejelentéssel történhet a talajjavító mederanyag termőföldön történő felhasználása.

A talajjavító mederanyag termőföldön való felhasználását a Tftv. bejelentéshez köti, mely tevékenység a bejelentést követően a talajvédelmi terv érvényességi idejéig folytatható, ezt követően a talajvédelmi terv készítésének szabályairól szóló rendelet szerinti ellenőrző vizsgálatokat kell végezni. Figyelemmel az előbbiekre a talajjavító mederanyag felhasználásának bejelentéséhez is szükséges talajvédelmi terv.

A Tftv.2.§ 25. pont szerinti mederiszap termőföldön való felhasználásának engedélyezése megegyezik a kezelt mederiszappal, mivel a mederiszap a hulladékok jegyzéke (72/2013.) VM r. alapján 17 05 kódszám alatti kotrási meddő, így ez az anyag nem mezőgazdasági eredetű nem veszélyes hulladék, mely a Tftv. 49.§ (1) bek. b) pontja alapján talajvédelmi hatósági engedély köteles, mely engedélyezési eljárás megegyezik a kezelt mederiszap felhasználásának engedélyezésével.

Abban az esetben, ha a tervezett mederanyag mennyiségek termőföldként nyilvántartott ingatlanokon való felhasználása során a terep természetes terepszintjét megváltoztatják, úgy az csak abban az esetben lehetséges, ha az mezőgazdasági célú tereprendezésnek minősül. A Tftv. 2.§ 13.pontja alapján mezőgazdasági célú tereprendezés mindazon – nem természetstechnológiai – földmunkák és az azokhoz kapcsolódó kiegészítő beavatkozások – különösen a szintvonalas művelés feltételeinek megteremtése, káros vízbőség megszüntetése, erózió elleni védekezés –, amelyek a tervezett mezőgazdasági célú földhasználat fenntartásához szükségesek és a természeti kívánt kultúrák igényét kielégítő, tartós felszíni formák kialakításával hozzájárulnak a talaj termékenységének megvalósításához és optimális feltételeket teremtenek a korszerű természetstechnológia gazdaságos alkalmazásához.

Mezőgazdasági célú tereprendezésnek kell tekinteni többek közt:

- a talajművelés, növényápolás és betakarítás gépeinek jó minőségű munkavégzéséhez, biztonságos és balesetmentes üzemeltetéséhez igényelt felszíni forma kialakításának,
- a káros vízbőségből származó felszíni vízösszefolyások megszüntetésének,
- a növénykultúra biztonságos termesztéséhez szükséges légmozgást biztosító felszíni forma létrehozásának,
- a gazdasági növények eredményes termesztését biztosító termőréteg létrehozásának felszínalakító földmunkáit.

A mezőgazdasági célú tereprendezési tervekben előírt munkálatok során igénybevett termőföldrészek a Tftv.10§ (1) bek. alapján nem minősülnek más célú hasznosításnak.

A véglegesen más célra hasznosítani tervezett termőföldrészek mentett humuszos termőréteg mennyiségeinek termőföldön való felhasználása, felülterítése esetén a R. 2.§ (1) bek. alapján a R. 2.sz. melléklet 2.4. pontjában meghatározott 25 cm-nél vastagabb terítés szintén mezőgazdasági célú tereprendezésnek minősül.

4. ÖSSZEFOGLALÁS

A tervezett beruházásokkal érintett termőföldrészek jellemzően magas vízdús sótartalommal bíró, szélsőséges kémhatással rendelkező, erősen talajvíz hatás alatt álló, reduktív belyegekkel terhelt szántóföldi művelésre kevésbé, míg gyepeként való hasznosításra alkalmasabb talajokat érintenek. Továbbá a nyílt vízfelszín kialakítására tervezett földrészek természetben megtalálható talajai gyakorlatilag a szomszédos területek szedimentációs területéről bemosódó talajanyag mennyiségek, illetve lápok vagy lápos réti talajok, melyek magas szervesanyag-tartalommal bíró, gyökerekkel erősen átszőtt, alig mineralizálódott talajképződmények feltehetően magas vízdús sótartalommal.

A végleges, illetve időleges más célú hasznosítás jogszabályi hátterei adottak, melyekben foglalt előírások teljesíthetők, a mentett humuszos termőréteg mennyiségek felhasználása, továbbá az időlegesen igénybevett földrészek mezőgazdasági célú újrahasznosítása, rekultivációja megfelelő létesítési tervezés mellett megoldható.

A tervezett mederrendezés és a kotrási tevékenységek során keletkező mederanyagok felhasználásának jogszabályi háttere adott, elméletileg ezen anyagmennyiségek a tervezettek szerint felhasználhatóak. Felhasználási problémát a fogadó terület talajának, az elhelyezendő, felhasználandó mederanyagoktól jobb minőségi paraméterei adhatják, mert ebben az esetben a vonatkozó jogszabályi előírások nem teszik lehetővé a felhasználást, míg a mezőgazdasági célú tereprendezés megengedett, abban az esetben, ha az egyéb betartandó feltételek fennállnak. Előzőekben foglaltak alapján a keletkező különböző mederanyagok, kotrási meddők stb. felhasználására, elhelyezésére javasolt előnyben részesíteni a művelés alól kivett, vagy arra (művelés alól kivett) a célra igénybe venni tervezett földrészeket.

A tervezett beruházás földmunkái, kotrási- mederrendezési tevékenységeiből származó anyagmennyiségek termőföldön való felhasználásának tervezése során mindenképpen szem előtt tartandó, hogy a fogadó területekre készítendő fentebbiekben említett talajvédelmi terv(ek) a létesítési tervdokumentációval egy időben és azzal összhangban készüljenek.